

FLEYGAR

PAUL BJARNASON

5
-
6

FLEYGAR

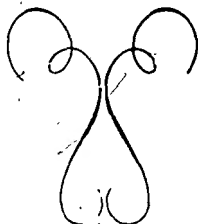
Páll Bjarnason

Bjarnason, Paul

FLEYGAR

eftir

PAL BJARNASON

WINNIPEG

Útgefandi: Páll Bjarnason

1953

185720

PT

7545

B53 F6

Fororð

Þó að formálsorð við ljóðabækur séu nú að miklu leyti úr móð, finst mér nærri nauðsynlegt að bera fram nokkrar skýringar við þetta safn, vegna þess, að það mun vera á ýmsan hátt frábrugðið því, sem algengast er í þeim efnum.

Fyrst er þess að geta, að ég hef forsómað að taka upp hina nýju réttitun, sem hin síðari ár hefur verið að ryðja sér til rúms, oftast með talsverðu misræmi, bæði hérlandis og heima. Hún er til muna ofhlaðnari og flóknari en hin eldri, og að svo komnu get ég ekki séð neina betrubót í því. Hið einfaldasta, náí það annars tilganginum, er jafnan álitíð notabezt á öllum sviðum tilverunnar.

Í öðru lagi er það, að safnið er því nær laust við hin svo-kölluðu náttúruljóð, sem svo alment eru dáð. Ég hef sem sagt aldrei getað fundið til sérstakrar hrifningar við hið stóra í náttúrunni, frekar en hið smáa; og ekki heldur hef ég getað gert upp á milli litanna, sem fyrir augun ber. Ég veit ekki hvort hið græna eða rauða er neitt fegurra en blátt eða gult, því sólarljósið, sem svo margir lofa, innibindur alla liti — og fyrirgerir þeim um leið. Og satt að segja hef ég séð öllu meira af hinu ljóta og ónotalega í náttúrunni en því, sem í verunni er til gagns og gleði. Frumkvæðin eru

því eðlilega frekar áróðurs- og ásökunar-ljóð en lofsöngvar.

Í þriðja lagi, til að fyrirbyggja misskilning og hneykslun, vil ég benda á, að í kvæðunum „Kuðungurinn“ og „Rubáiyát“ hef ég með ásetningi og vilja brotið rímreglur fortíðarinnar með því, að bæta auka-stuðlum í loka-línu hvers erindis, hrynjandanum til áþætis og fullkomnunar. Það er aðeins smekks-atríði, sjálfum mér til friðunar.

Ennfremur, hef ég ráðist í þá nýjung að láta nokkur ljóðabréf, og annað rusl, sem ekki getur átt nema stutt og staðbundið erindi, fylgja með, svo að sem minst sé hylmt yfir af einkennum hugarfarsins. Sparifötin eingöngu eru að visu oftast notuð við mannamót, og dæmist það að jafnaði tilhlýðilegt; en oft á tíðum hylja þau að nokkru persónuleikann, sem þó ætti að birtast eins fullkomlega og má, hvort sem það reynist honum til niðrunar eða vegsauka. Það hefur löngum einnig verið virt, að „hver komi til dyranna eins og hann er klæddur.“

Í einstöku kvæðum, sem áður hafa birzt, hef ég breytt stöku orðum, er að minni hyggju þörfnuðust áréttingar. Það hafa hin meiri skáld einnig gert að jafnaði, og þar með réttlætt að nokkru það bessa-leyfi.

Loksins er höfuð-skýringin sú, að þýddu-ljóðin í safni þessu, fullur þriðjungur bókarinnar, eru aðal-orsök þess að ég færðist útgáfuna í fang. Í sínum upphaflega búningi eru flest þeirra að ein-

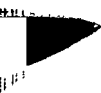
hverju leyti merkileg, og nokkur af þeim fyrir löngu orðin heimsfræg. Sum þeirra hafa verið þýdd einnig af öðrum, svo sem Einari Benédiktssyni, Eyjólfí Melan, Magnúsi Ásgeirssyni, St. G. Stephánssyni og fleirum, og mætti því kanske álitast óþarft af mér að auka á það upplag. En fyrst og fremst er það, að í mörgum tilfellum varð ég fyrri til en hinir, þó ekki hafi nema sumt af því birzt fyrir en nú; og svo er „góð vísa aldrei of oft kveðin“, að sögn, ef rétt og höndulega er með farið. En það er fyrir lesandann að dæma um Sjálfur er enginn fyllilega fær um að verðleggja sín eigin verk.

Legg ég svo ljóð þessi undir álit og meðferð almennings án örvæntingar og án þótta. Þau verða að sigla sinn örlaga-sjó á eigin ábyrgð.

— P. B.

Hugsað Heim

Fjallkonan

Við útjaðar menningar, haddfríð og há,
Þú hvíldir á öldunum gljáu.
Er hamfarir mannanna horfðir þú á,
Þú hrygðist í anda, en sollin af þrá,
Með blysið í hendi þér tyltir á tá,
Og tárin í augunum bláu.

Frá upphafi saztu á öldunum þeim,
Svo einmana, vinlaus og kalin,
Unz geiglausir víkingar vóðu út um heim
Og viltust á fund við þann hamingju-seim,
Er ræmst hefur síðan um gjörvallan geim,
En geymdist í skauti þér falinn.

Þar byrjar þín gullöld, Ó goðborna ey!
Og gæfunnar tilrauna saga,
Er kóngssynir, jarlar og kjarkauðug mey
Við klakaströnd bundu sín léttskreyðu fley
Og kyntu sér langeld í kulsárum þey,
Og kváðu fram sólríka daga.

En mörg urðu sárin þín, minninga láð,
Á menningar-skeiðinu stranga;
Því útlendum rígr var í sannleikann sáð,
Er samvinnu tærði og vilti þitt ráð.
Og margsinnis heyktist þín hamingju-dáð,
En hélt þó í stríðinu langa.

Nú situr þú hróðug í hásæti inst
Og heiminn að fótum þér togar.
Í þúsund ár sagan við sál þína binzt.
Að sannfrelsi þjóðirnar leiðirðu hinzt.
Og loksins á vitann þinn verður þá minst,
Er vegsemd á kyndlinum logar.

Og þótt þú sért ljúin og hárið þitt hvítt,
Af hörmungum liðinna tíða,
Þitt andlega sáðfræ er óspilt og nýtt,
Og uppskeran blessast, þótt jörðin sé grýtt.
Eitt smáblóm við hjarta þér hefði ég knýtt,
Ef hægt væri fegurð að prýða.

—1930

Útlaginn

Frá útlagans heimi ég ávarpa þig,
Þú alþingis-móðirin kæra.
Með tígulleik andans þú töfraðir mig.
Af torfærum lífsins þú hófst á það stjig,
Sem leiftrar af ljósinu skæra.

Er miðalda gríman á mörkinni lá
Og mannkynið titraði af kvíða,
Þú faldist, en hjarta þitt hætti ekki að slá;
Við hita þess kviknaði blysi því á,
Sem veifar nú Fjallkonan friða.

Og af því þú geymdir hinn sí-gilda seim,
Er sannfrjálsu hetjurnar fundu,
Þá sækja nú konungar heimsins þig heim
Og hæverskir biða eftir skerfinum þeim,
Sem örlát þú miðlar úr mundu.

Og því munu börnin þín blessa þann dag,
Er brjóstin þín hófust úr sævi.
Þau fagna því öllu, sem eflir þinn hag,
Og einróma syngja þér hamingju-lag,
Sem hljómar um aldur og æfi.

Mér lifir í huga sú hamingju-stund,
Þá hníga fer sól mín að víði,
Að fá þó að lokum að gista þá grund,
Er græðir til fulls mína saknaðar-und,
Og blunda við brjóst þín í friði.

Eyjan Mín

Landið helga lýðum jarðar
Lengi þótti minnis-stætt.
Sögu þess og vegsemd varðar
Valinborin konungsætt.
Fangamerkið sitt þar setti
Sjálfur Kristur fyr á tíð.
Fyrir heimsins hæsta-rétti
Hóf það andans sigurstrið.

Róm hin forna einnig átti
Okur-rætið frægðarskeið.
Sú var tíð að Sesar mátti
Semja lög um veldin breið.
Skríll og aðall urðu þrælar.
Enginn þekti vit né ráð.
Páfans traustu tjóður-hælar
Tóku við í lengd og bráð.

Síðar Bretans efldust uggar.
Út hann vóð um höfin breið.
Bæði hafa skin og skuggar
Skrifað þætti hans á leið.
Hermt er oss að sólin sveimi
Sí og æ um veldi hans,
Því hann á í öllum heimi
Ítök stór til sjós og lands.

Ameríka ung og fögur
Upp úr tímans hafi rís.
Fyrri tíða tröllu-sögur
Typta á því, sem lundin kýs.
Enn þótt nokkrir vaxtar-verkir
Veiki lífsins meginþrótt,
Máske frelsis strengir sterkir
Streymi þar, þótt fari hljótt.

Kætir mig að eyjan aldna,
Eyjan mín við norðurpól,
— Sú, sem ránar bylgjan baldna,
Bylt ei gat úr veldis-stól —
Hefur setið ár og endur
Ein og sér í þagnar-kyrð
Meðan lífsins fornu féndur,
Fúann ólu í kóna hirð.

Þar er alt, sem augað þráir,
Andinn girnist, sálin kýs.
Frammi liggja fletir smáir,
Fyrir handan tindur rís.
Aldan suðar sætt við eyra,
Syngja fossar gleðibrag.
Heillavættir kátir keyra
Kringum landið nótt og dag.

Heimsfrægð þótt 'ún hafna megí,
Henni unna góðir menn.
Kristur þótt þar kæmi eigi,
Kenning hans þar lifir enn.

Róm má eiga Sesar sjálfan,
Síðsta ríkið Washington,
Bretaveldi heiminn hálfan
— Hún á Þorstein Erlingsson.

— Sittu heil í helgum friði
Hafsins regin-djúpi á.
Uppá foldar efsta riði
Ekkert vald þér granda má.
Beindu geislum, eins og áður,
Inn á lífsins myrkrasvið,
Unz þinn viti, víða smáður,
Vex og lýsir yztu mið.

—1929

Til Íslands

Þótt vísindin segðu að ættjarðarást
Sé afsprengi tvísýnna hvata,
Er nái þar veldi sem víðsýnið brást
Og veki menn loks til að hata;
Og eins þó að henni svo tíðum sé tamt,
Sem tungunni, að rata út í öfgar,
Þá nærist hún bezt á þeim sannleika samt,
Er syndina á endanum göfgar.

Ég veit ekki hvort það er yzt eða inst,
Sem andlega víðsýnið rýrir,
Því ímynd hins stærsta í frumunni finst,
Og fleira, sem smásjáin skýrir.
Sá andi, sem vaknar, ei unir við hálft,
Hann á ekki lengur þar heima;
Og óðum mun rætast að innsýnið sjálft
Er útleið til víðari geima.

Því hver, sem að lærir sig sjálfan að sjá
Í sannleikans ljósinu skæra,
Hann kemst inná vitsmuna-vegina þá,
Sem víðsýnið heim til hans færa.
Og þá fer hann loksins að horfa út um heim
Á hina, sem eins voru að stríða,
Og hlýnar í anda við hlutdeild í þeim
Og hugsjónum komandi tíða.

Ég láí því engum þótt ættjörðin hans
Sé útlagans vordrauma-líki,
Og vonirnar einförum leiti þess lands,
Sem lifir í minninga-ríki.
Og hver, sem að íslenzkan afruna hlaut,
Þótt útlendis verði 'ann að hjara,
Hann á sér í huga það háfjalla-skraut,
Sem hlýtur um eilífð að vara.

—1941

Frónsminni

Þeir segja að Frón sé fátækt land
Og flestum ríkjum minna,
Að sagan máli möl og sand
Og megurð hliðar-kinna,
Að tún við fannkrýnd fellin há
Til fjár sé lítils virði —
En hvenær leiztu landsýn þá
Er líktist Skagafirði?

Þeir segja, Frón, að flæmið sitt
Sé frjótt og langtum hlýrra,
Að kalt og bert sé brjóstið þitt,
Og bakið ennþá rýrra.
Þeir nefna kjarr og kletta-snös,
Er kostum leita spilli —
Þó vaxa fágæt fjallagrös,
Í fylgsnum, þeirra milli.

Ég veit þú telur aðeins einn
Þá aðrir fylkja tíu,
Að jafnvel hann er sigur-seinn
Að samna gull í stíu.
En ef þig lystir ljós að fá
Og líka starf að drýgjá,
Í hverju gili hamast á,
Er heimtar vél að knýja.

Og þótt þú enn sért ísi typt
Og öðrum lendum smærra,
Þeir fá þig trauðla sóma svift,
Né sjálfir risið hærra;
Því hjá þér sprettur auður einn,
Er aldrei framár þrýtur:
Að þjóðin öll er aðall hreinn,
Sem engum herra lýtur.

—1932

Fullveldisdaginn

Heill sé þér á heiðursdegi,
Hafi girta fjalla drotning!
Einni þér nú allir hneigi
Andlit sín í djúpri lotning.

Síðan Hjálmar heitinn krafði
Hjálpar eið af guði sínum,
Framgang þinn og frelsi tafði
Forað margt á vegi þínum.

Gegnum hungur, böll og bylji
Barstu flest þín mein í hljóði.
Frelsisþrá og fastur vilji
Fyltu brjostið guðamóði.

Meðan lýðir, lostnir æði,
Löðra jörð í sífja blóði,
Af þér kross og konungræði
Kaupir þú með andans sjóði.

Þjóðræðis og þinga móðir,
Þú ert ennþá leiðarstjarna,
Eins og blys um andans slóðir,
Attaviti-lífsins barna.

Fúna menning fyrri alda
Flúðir þú með ljósið dýra.
Oft þó gyldir illra valda,
Altaf blakti nokkur týra.

Nú er síðsta skugga-skýið
Skafið burt af himni þínum,
Þar, sem fyrsta frelsis-vígið
Forðum stóð í ljóma sínum.

—1944

Um Daginn og Veginn

Tilveran

Skáldin lofa einatt herrann háa,
Himinn, jörð og alt sem skapað fær.
Andinn svifur út í geiminn bláa.
Undra stærð og veldi hugann slær.
Himintunglin hratt á segul-eyki
Hendast, eins og fuglar væru í leik;
Líkt og hulinn máttur fisum feyki
Fram og aftur þrotalaust á reik.

Þvílíkt veldi vilja allir tigna.
Von og ótti sífellt stríðast á.
Jafnvel hinar stærstu sálir svigna,
Sjatni þeirra lífsins bára smá.
Fyrir guðum menn á knjánum krjúpa,
Kyrja bænir upp í himininn;
Vilja fegnir færa lotning djúpa
Fyrir þetta líf og arfinn sinn.

Má ég spyrja þig, sem þetta háa
Þarft í auðmýkt hjarta þíns að dá:
Hver er sá, sem gaf hið ljóta og lága,
Lífsins þrótt, er einatt farga má?
Hver er sá, sem inn í garðinn góða
Grandleysingjum sendi höggorminn?
Hver er sá, sem heróp stórra þjóða
Heyrði á, en bauð ei kærleik sinn?

Hann er afl, sem öllum vorum högum
Inn á sínar vissu brautir hratt.
Gjörvöll skepnan fylgir föstum lögum;
Forlög henni eðli þeirra batt.
Það er hvorki gott né vont, sem veldur,
Vitið sjálft er fyrirbrigði smátt.
Jöfnum höndum þjóna ís og eldur.
Orkan skilur vart sinn hulda mátt.

Eigin smæð vor allan skilning vilti,
Alvíddina sér að hæfi svarf;
Guði sínum hátt til hliðar tylti,
Hokur-búskap við og lítið starf.
Ótti manna fyrir feigð og hrap
Fyllir hugann blindri náðar-trú.
Skilst þeim lífið tilgang sínum tapi,
Tryggist ekki vonarhilling sú.

Gæti nokkur smiður, alvídd utar,
Eðli sitt í nokkra frumu leitt;
An þess fyrst að verða heild hvers hlutar?
Hvernig mætti slíkri orku beitt?
Þeim, sem nokkuð inn í grómið grillir,
Guðinn litli, sem við áttum, hvarf.
Guðlegt efni allan geiminn fyllir.
Eðli þess er líf og sífellt starf.

Hafið

Þú mikla, óða ægi-haf
Með ásynd reiði-græna,
Er kletta snasir kembir af
Og kremur steina væna,
Frá syðsta ál til yzta skauts
Þitt ólgar hrannaflæði.
Það mætti vera niðji nauts,
Er námlaus hjá þér stæði.

Þótt sértu stilt, sem liggi ljá,
Við land og næstum þegir,
Í fjarska rís þín bára blá
Og boði kambinn reigir.
Vetur, sumar, vor og haust
Þú vatnar svörðinn trauða.
Í þínu ríki þrotalaust
Er þreytt um líf og dauða.

Frá byrjun tíða barmur þinn
Ei böndum neinum undi.
Á hverri þrengd og kreppi-kinn
Þinn kraftur sífelt dundi.
Ef farg á þínu frelsi lá,
Þú feldir það til grunna
Og sýndir lýð að læra má
Að leysa fætur bundna.

Og löngu fyr en fyrstu sögn
Hinn forni maður skráði,
Í þínu legi lágu mögn,
Er lífsins herra sáði.
Með þínu leyfi regin röm
Hér ríktu fast og lengi,
Og enn er krafta-sál þín söm,
Þótt sigrað menn þig fengi.

Þú erfðir mátt og mikinn svip
Og margan leikinn þreyttir.
Þú gleypsir menn og meltir skip
Og miskunn enga veittir.
Um yztu bæi ótta skaut
Þinn öldufexti gundur;
En þar, sem ei þíns anda naut,
Var auðn og dauður sandur.

Um aldir menn á eld og vind
Og aðra guði trúðu,
En loks með eynd og erfðasynd
Að örmum þínum flúðu.
Þótt brún þín oft sé ygld og grá
Og aula skelfi marga,
Ef eina stund þú yrðir frá,
Oss ekkert mætti bjarga.

Í því, sem lífsins útprá ól,
Er ávalt hörku-prói.
En sinni þínu forlög fól,
Og flaut, hann gamli Nói.

Nú máttu, Ægir, ítur-fast
Á allar strendur knýja,
Því hvert þitt lag og krafta-kast
Oss kaupir framför nýja.

Í þér er leikni, mýkt og makt
Og margt, sem lífið skýrir;
Og það, í einu orði sagt,
Er öllum tilgang stýrir.
Við rýnum skrif í skólahöll,
Og skarn, við þraut og þínu;
Þó liggja skapa upptök öll
Á yfirborði þínu.

Við fótastól þinn stend ég, haf,
Og stama lofgjörð mína;
Og öll mín hugsun heillast af
Að horfa á kvikmynd þína.
Þig aðeins hæðir mannlegt mál;
Þar mætast afl og gífta.
En við það stækkar sérhver sál
Að sjá þig hami skífta.

—1934

Kvenfrelsi

Oss kent er að trúin sé kærleikans lind,
Af kirkjunnar sívirknu smölum;
Að faðirinn afleysi sektir og synd
Með sonarins mannlegu kvölum;
En engis manns hugur sá húsfreyju mynd
Í himnanna geistlegu sölum.

Í hásaeti Jehóva situr nú sér
Og sonurinn hjá honum ríkir,
Og hersveit af englum með framkvæmdir fer.
Við fordyr er Pétur með kíkir.
En drotning við stjórnina engin þar er,
Sem aðbúnað heilagra mýkir.

Í heimkynnum manna þótt menning sé lág,
Er móðirin sú sem að ræður.
Þótt stefnan sé ótíðum heilsteypt og há,
Við heitum þó systur og bræður.
Oss þætti hér vistin í veröldu bág,
Ef væru ekki dætur og mæður.

Ég fæ ekki andsamað algæðisráð
Með einkynja viðhorf og sinni,
Þótt oft væri myndin á marmara skráð
Og mál þess í ritning ég finni;
Og órétti finst mér að hálfu sé háð
Sú hugsjón, í fáfræði minni.

Við klögunarbekkin því stirfinn ég stend
Og sting niður óvígðum penna,

Í tilraun að ýfa hjá kristninni kend
Að kannast við ófögnuð þenna,
Svo bænaskrá óðara upp verði send
Að innleiða jafnrétti kvenna.

En af því að komið er kirkjunnar haust
Og krafturinn þorrinn í æðum,
Ég óttast að fáir nú eigi það traust,
Sem átrúnað kaupir með ræðum.
— Svo virðist það tafsamt og tilhlýðilaust
Að tal-leiða framför á hæðum.

En fáir ekki ákallið örfun og byr,
Sem uppleitnu sálirnar varðar,
Er trúlegt það orsaki áhlaup og styr
Um afstöðu mannlegrar hjarðar,
Og guðirnir máske þá flytji þess fyr
Til fólksins, hér niður til jarðar.

Þótt hermist að guð sé hin göfgasta smíð,
Sem gert hafi nokkur á jörðu,
Við tignum þá alla, frá ómuna tíð,
Sem ásynjur mannkynsins vörðu;
Því þær hafa réttleitt hvert ranginda stríð
Og raunmildað álögin hörðu.

Ef fáum við eignast þá atgervis-dáð
Að upphefja konunnar ríki,
Mun alþýðan fákæna, hötuð og hrjáð,
Senn hefjast úr spillingar dýki.
Af kærleikans svip verður mannúðin máð
Og meðsteypt í kvennúðar líki.

—1933

Hetjur Vorar

Við däum að vonum þá dugrökku menn,
Sem dalina á Íslandi bygðu;
Því sál þeirra lifir í söngvunum enn
Og sagnirnar nöfn þeirra trygðu.
Menn tignuðu framtak á feðranna tíð,
En forsmáðu linkind og sefa;
Því þeir voru runnir frá ræningja lýð
Og ribbaldar flestir án efa.

En snemma varð öfundin ikveikja sú,
Sem illúð í sveitunum kynti.
Menn börðust um yfirráð, tengdir og trú,
Unz tæplega skærunum linti.
Þeir hlutu sín fræði á ofbeldis öld
Og ágirntust fænað og lendur,
Og seldu því frelsið, sín forráð og völd
Í framandi kúgara hendur.

Svo ættjörðin frjálsa varð úlfum að bráð,
Við áþján og hverskonar pínu,
Í verzlunar-einokun útlöndum háð
Um aldir, í fáræði sínu.
Og aðalsmenn breyttust í þernu og þræl,
Er þjökun í sífelli tærði,
Unz hugrekkið forna varð hjáróma væl,
Sem herrunum lofkvæði færði.

En loks breyttust örlög við áranna þok,
Því ennþá var kynstofninn góður.

Menn hötuðu í leyni hið útlenda ok,
Og innra lá vaxandi sjóður.
Þeir vöknúðu í eining á vitjunartið
Að velta af sér reiðing og klaða.
Og nú var ei hugsjónin Sturlunga stríð,
En stefnuföst lýðfrelsis krafa.

Og réttlætispunginn á þrautunum vann
Og þjóðina úr kryppunni reisti,
Því frelsisins eldur í brjóstinu brann
Og böndin af þrælunum leysti.
Því fengum við aftur vort eldgamla Frón,
Með árdali, heiðar og múla.
En sigurinn minnir oss jafnan á Jón,
Á Jónas og Þorstein og Skúla.

Í sögunni varir það víkinga lið,
Er veginn til „Sóleyjar“ ruddi
Og innleiddi í heiðni þann heilsteypta sið,
Er heiminn til menningar studdi.
En trúrri varð niðjinn og tignari þó,
Við tápið þá dygðirnar bættust.
Nú býr hann að sínu við samúð og ró,
Því sjálfstæðis-draumarnir rættust.

En þá er að vita hvort drótt vor í dag
Hið dýrkeypta sjálfræði geymir
Og lærir að samstarfa landinu í hag
Í lengd, eða réynzlunni gleymir.
Því fjármálablikan, sem blasir nú við,
Er byrjuð að smálíkjast krossi,
Við seiðródd, er hjalar um sættir og grið,
En svíkur með Júdasar kossi.

Endúrómar

— frá Ingersoll —

Vort líf er eins og dalur mittismjór,
Er milli tímans heiða gröðri nær.
Á aðra hlið er eilífðin, sem fór,
En öndvert hin, sem komið aldrei fær.

— 0 —

Við þig, hvað sem há er staðan,
Hværrar trúar sem þú ert,
Sérhver vaggá segir „Hvaðan?“
Sérhver útför spyr þig „Hvert?“

— 0 —

Frá heimi dauðans heyrir ekkert kvak;
En vonin eilíf-nýja, næm og kvik,
Á næturhimni eygir stjörnublik,
Og ástin höfug heyrir vængjablak.

—1933

Kosningadaginn

A kjörstaðinn arka nú allir í dag,
Svo umdæmi herranna kómist í lag,
Því vopnin mun búið að brýna.
Um göturnar bruna því bílar á ný,
Að bera til vettvangs hið trúfasta þý,
Að krossfesta kristana sína.

Þó kirkjur og skólar nú kannist við það,
Að kent hafi órétts á Golgata stað,
Og rangt væri fleira til forna,
Oss sagt er að göfgin sé mark þess og mið,
Sem miklar hinn vestræna fjármála sið,
Og nú sé um mannvit að morgna.

En altaf, því miður, er útkoman sú
Að alþýðan, sósuð í gamalli trú,
Með ákefð um Barrabas biður,
En spottar með föntunum frelsara þann,
Sem fjötrana sleit, segir „Krossfestið hann!“
— Og götuna að Golgata ryður.

—1943

Ég Ann þér

„Ég ann þér, sem áveðra stendur“
Í andstreymi lífsins,
Sem áræðinn beitir á brattann
Og brautir þér ryður
Og hátt upp í hamrana klifar,
En hrapar að lokum.

Ég ann þér, sem einmana vogar
Á útsæva miðin,
Og drekkhlöðnum bátinum beinir
Á brimgarðinn óða,
En blindskeríð hrekst á að hinztu
Og hvolfir við ströndu.

Ég ann þér, sem ungur til frama
Og atgerfis þreytir,
Þótt lofi þig fáir, og fjötrar
Og fátækt þig lami,
Og vegmóðan illúð og ólán
Að ending þig felli.

Ég ann þér, sem örlögin bundu
Í álaga dróma
Og ómálga útundan settu
Að ásýnd og ráði,
Og lukkunnar ókindur eltu
Um æfinnar daga.

Því oftast 'inn hepni er hyltur
Og hafinn til skýja,
Og mest sé hann feitur og friður
Og fengsæll til muna,
Þótt hrepti það alt fyrir erfðir
Og annara gjörðir.

—1944

Frelsinhælið

Mesta þjóð í manna heimi
Miklast yfir hefð og auði.
Þó er eitthvert öfugstreymi,
Einhver þurð á lífsins brauði.

Hópar snauðra, hrjáðir löngum,
Hingað flúðu Guðs í nafni.
Hjátrú forn þó hékk á stöngum.
Hindurvitni krupu í stafni.

Sungið er um frið og frelsi.
Fánar enn á stöngum blakta.
Flesta þó í fár og helsi
Forlög reka svanga og nakta.

Frelsis-skráin fögrum orðum
Fólskins dýra veldi málar.
Þó er ennþá, eins og forðum,
Ok á vilja hverrar sálar.

Menn til glæpa hrasa hrönnum.
Horfellir er gömul saga.
Frelsið tryggir fáum mönnum
Forréttindi siðs og laga.

Stjórnarskráin skýrt fram telur
Skyldur þeirra, er völdum gegna.
Ánauð ríkið samt þó selur
Sína varnarlausu þegna.

Fólkið reisti friðarboga
Fremst á millilanda veginn.
Farmenn þó, sem framhjá voga,
Finna verði beggja megin.

Friðarlund á landamótum
Lýðir rækta í sátt og eining.
Frændur þó með fölskum nótum
Fýsa að baki strið og greining.

Keyrð á flugi land úr landi
Loftskip, fær til víga, bannast.
Flutning þeirra því, í bandi,
Þjónar friðargarðsins annast.

Hugsjón lýðsins engir efa;
En þótt brosi hlíð og strendur,
Uppá feykna fangaklefa
Frelsisgyðja landsins standur.

—1940

Lundúna Mótið

A rökstólum sitja nú sérfróðir menn
— Við sjerrí og alskonar krásir —
Að ræða þá nýjung hvort ráðlegt sé enn
Að rýmka um stórhöfin, allir í senn;
En mjög eru herrarnir hásir.

Engelska loftið er eitthvað svo hrátt
Og útsynningsgjarnt þar við hafið,
Að kennist þar hugsun af óvæntri átt,
Þá eiga nú raddfæri mannanna bágt;
En vitið um tungurnar vafið.

Með flotann við hlunna er herrunum skýrð
Sú hugsjón, er þjóðirnar flíka.
Því bryndrekar tákna þá dásemd og dýrð,
Sem drotnarnir óttast að skuli nú rýrð
— Og vita þeir lækki þá líka.

Þó skilst mér þeir afleggi, helzt fyrir haust
— Við harmstunu skerandi-sára —
Það hrip, er með Dewey á bernskutið brauzt;
Með bæn síðan leggi það smurt upp í naust,
Þá tveim sinnum tuttugu ára.

Þótt viti nú flestir að flotar á sjó
Sé feigðarmark líðandi tíða,
Þeir sleppa ekki glatt þeirri kúgunar kló,
Sem kjarkinn og lífið úr fólkinu dró,
Unz ósigur alveg þeir bíða.

En loks þegar blikandi loftskarinn frá
 Og lyfjaher þjóðanna stækka,
Að leikspilum kónganna dregið mun dár,
Því drekinn á hafinu virðist svo smár,
 Og liðsmenn að fleytunni fækka.

En munurinn liggur þá mestur í því,
 Að morðtólin eflast og vaxa:
Að þar, sem að áður var eldur og blý,
Er eitur, sem breiðist um jörð eins og ský,
 Þar heldæmdir fjörviðir flaksa.

Eins lengi og sálin er metin á mynt,
 Og manndáð í titlum og orðum,
Fá höfðingjar jarðar sín helvíti kynt
Og heimskingjann svanga með loforðum gint
 Að leggjast að löggyltum morðum.

Og ótíðum heimurinn villist á vit,
 Er vakið fær hugsun þess ríka,
Þó auð-sveðjan hafi í bakkanum bit,
Er bolristir alla, sem dá hennar glit
 — Og aumingja eigandann líka.

Í skólunum heyrir að mannætu-ment
 Sé misskilin aðferð til frama;
En hinsvegar aftur er okkur þó kent
Að ákveðin framför nú heimti það tvent,
 Að eta upp hvern annan og lama.

En úrlausnin kemur þó, sýnist mér, senn,
Því sjálfúðin halda mun velli;
Og til eru ennþá þeir munvitru menn,
Sem máske fá séð við þá ráðleysu enn
Að seinast hún sjálfa þá felli.

—1930

Horfið

Nú hnakkkrífast blöðin um Bennett og King,
Og bændur og stórmenni skipast á þing
Að uppræta mannfélags meinin.
Þeir ræða hvort fáninn sé fullkomið tákn,
Hvort fjárhirzlan leyfi eitt strandvarnar bákn,
Hvort Buck skuli stungið í Steininn.

Um nýmæli Roosevelt er ritað og þvælt,
Menn rifast um Gerry, en Douglas er hælt,
Því draumur hans dæmist svo fagur.
Af mörgum til Hitlers er hornauga rent,
En hálfpartinn vonað hann fái okkur kent
Að auðræði öllum sé hagur.

A útsævi hrakið er stjórnskipið statt.
Þess stýri er brotið, en mastrið er flatt,
Og súðin er klofin að kili.
Um vistir í búri er vafalaust nóg,
En vondeyfð og sultur á fleytunni þó,
Því víxla mun vanta í bili.

En jafnvel þótt skútan sé skaðrifin öll
Og skjögri á djúpinu áttlaus og höll,
Hann Bennett á bryggjunni stendur.
Við lekann hann býður að bundið sé net,
En bannar að raufin sé minnuð um set
Unz lagst er að lokum við stendur.

„Að hirða um stýri þá stormurinn blæs,
Að stympast um megin við ofbeldi sæs,
Er fásinna einber“, hann innir.
„Ef skipverjar blindandi bera mér traust,
Skal brotunum sint þegar lagst er í naust
Og veðrum og lekanum linnir.“

A þilfari reiður en rænulaus King
Um reksturinn tautar í einskonar hring
Og stöðugt á bryggjuna blínir.
Hann ætlar að netið sé aðeins til táls,
Því útstreymi vatnsins það teppi til háls,
Og skýrslur til sannana sýnir.

En óbreyttir heiðingjar hugsa nú samt
Að hreyknin og ofstopinn dugi þeim jafnt,
Sem loforðin brotnu að baki.
Þeir heimta að lífbátum létt sé á dröfn,
Og lukkunni falið að komast í höfn
Frá fúnu og sökkvandi flaki.

Þeir vita að komist þeir klaklaust úr mar
Er kunnáttu-lítið að tilbúa far,
Sem kljúfa má kröppustu sjóa.
En leiðtogi enginn frá liðinni tíð
Skal látinn þar dæma um mæling og smíð,
Né ráða hvar helzt skuli róa.

En vitrænar skoðanir varða við lög,
Og víðsýnin kannast við hefndir og slög
Og járnklossa herranna hörðu.

Af já-mönnum hyltum er heimtað það eitt,
Að hindra þau mögn, er fá siðunum breytt,
Og jafna hvern frömuð við jörðu.

Þeir básúna það, sem er bitlaust og veilt,
En bannfæra alt, sem er rót-tækt og heilt
Og fleygt hefur tízkunnar trafi, —
Sem deilt væri um nauðsynjar druknandi manns
Og dálítið bjástrað við andardrátt hans,
En honum þó haldið í kafi.

—1935

Menningin

Í fyrndinni þrælunum fengin var jörð,
Þeim fenginn vár plógur og ljár eða hjörð

Og leyfðist að klambra sér kofa.
Svo framförin öll, eftir aldanna þok,
Er einungis sú, að menn kaupa sitt ok
— Og vöxtum af verðinu lofa.

Menn kaupa sér pláss til að erfiða á,
Svo „eigandinn“ losni við kostnað og stjá
Og einnig við ólukku skáttinn.
Ef uppskeran blessast er andvirðið lágt;
Ef ekki, er sama hve verðið er hátt,
Við skuld bætast skammir í hattinn.

Sá telst ekki hygginn, sem, veðskuldum vefst
Að veita sér tæki, sem menningin krefst,
Og framleiðslu fastlega rekur.
En samt er hann víð hjá þeim sækera fans,
Er situr án gerðar að afrakstri hans,
En áhöldin af honum tekur.

Og altaf vex húsvilti hópurinn sá,
Er hungraður flæmist um lëndur og sjá,
Því athvörfin þrengjast og þverra.
Vort frelsi að mestu er fólgið í því
Að ferðast um göturnar töturunum í,
Í langvinnri leit eftir herra.

Við vitum að færustu fjárráðamenn
í flækjunni tapaðir signa sig enn
Og ruddir í gaupnir sér góna.
Því heimskunnar vald hefur hámarki náð,
Þá herrarnir takmarka vistir og sáð
Og þrælunum bannast að þjóna.

Við láum þeim skamsýna skrælingjalyð,
Er skortir og sýkist í harðinda tíð
Og kann ekki kúnstir og siði.
Og samt veit hann nóg, þegar nokkuð er veitt,
Að nærast, þótt lögunum sé ekki breytt
Og til sé ei tú-skildings miði.

—1935

Fjármál og Vísindi

Eg skil að mentamaður hver
Veit margt um það, sem lítið er.
Hann lærir stöðugt meir og meir
Um minna og færra unz hann deyr
Og loksins önd hans afar þreytt
Veit alt um svo sem ekki neitt.

En hinn, sem mest með fjármál fer,
Veit fátt um það, sem mikið er.
Hann lærir minna og minna fljótt
Um meira og fleira dag og nótt,
Unz vitið, lamað, liggur halt
Og loksins veit ei neitt um alt.

—1933

Bænin

Ó lát mig, faðir, farast, ef þú vilt,
Og fley mitt rífið skolest upp á sand!
Að lúta þér er lífsins barni skylt,
Hvort lánið ber til hafnar eða í strand.

Ó lát mig, herra, hultan, ef þú vilt,
Og heilli skútu minni siglt í naust.
Með vilja þínum verður hafið trylt.
Á vindinn hastar ein þín föður-raust.

— En hvort sem líf mitt frelsast eða ferst,
Og far mitt heimtíð eða bíður grand,
Með eigin hönd á stjórnavöl ég verst
Og veikum knerri stefni beint í land.

—1933

Lokasennan

— á Íslendingadeigi —

Er lít ég þetta mannamót,
Ég minnst þess, að atvik ljót
Í öðrum álfum ské.
Við vitum öll að heimsins hjörð
Nú heyrir stríð á vorri jörð,
Þótt hér sé vopnahlé.

Frá manndýranna upphafs-öld
Var einatt strítt um fé og völd
Og óðul öðrum kær.
Hinn sterki fer með brodd og brand
Og blóði roðar sæ og land,
Við sæmd, ef sigrað fær.

Vor jörð er-fögur, frjó og stór.
Oss fæðu veita land og sjór,
Og klæði, gull og glys.
Um geiminn, út að yztu brún,
Er engin stjarna fegri en hún.
Hún fór ei márgs á mis.

Hér var og er af öllu nóg,
Ef aðeins beitt er sigð og plóg
Og Evu-eplin hirt.
Samt búa menn við böl og stríð,
Þótt brosi vellir, tún og hlíð,
Því allt er innigirt.

Af gæðum skortir aðeins eitt,
Er umfram þótti í fyrstu veitt
Og hirðulaust því hné:
Í lífsins yngri aldingarð
~~7~~ Og einmitt það að falli varð —
Oss skortir skilningstré.

En senn mun birta af betri tíð,
Þótt blóðugt geysi alheims stríð
Um himin, lög og láð;
Því nú er fólk í fyrsta sinn
Að fálma kringum skilninginn
Og reyna spán-ný ráð.

Í stakri blindni herrum hámm
Við höfum svarið eið á knjám
Og haldið boð og bann.
Því höggormurinn sagði satt:
Að svefninn fyrir augun batt,
En syndin frelsið fann.

Að drotnar hati hjúa-lýð
Og hann því tæli í sífja-stríð,
Það sannar saga löng;
Því er nú syndin sú í dag
Að semja með sér bræðralag,
Með frelsis-flagg á stöng.

Í miljón ár, við ótal víg,
Mennt unnið hafa fyrir gýg
Og tapað allatíð.

Og því er fallni flokkurinn,
Sem fyrst nú þekkir óvin sinn,
Að fara í frelsis-stríð.

Vor menning öll er afar dýr,
En enginn sannur maður flýr
Frá flóna og fanta her.
Þótt allar hetjur hafi stríð
Þær hljóta að berjast ár og síð
Unz frelsið fengið er.

Og fyrirfram við bæinn Blaine
Menn bygðu fagran „óskastein“,
Er rís, sem hugsjón há.
Frá friðarbogans björtu mynd
Slær bjarma á lífsins fjallatind,
Sem allir óska að ná.

—1942

Sveitin Mín

— Vikurbyggðin í Dakota —

„Blessuð sértu sveitin mín,
Sveitin minna æskudaga.
Á þig signuð sólin skín.
Suðrið andar blitt til þín.
Engin móðgun á þér hrín.
Alt þitt líf er skemtisaga.
Blessuð sértu sveitin mín,
Sveitin minna æskudaga.

• Fögur varstu fyr á tíð;
Fögur ertu líka núna:
Skógi beltuð, veggja-víð,
Völlur gólfið upp að hlið.
Engin sveit er svona frið;
Sá ég enga þannig búna.
Fögur varstu fyr á tíð.
Fögur ertu líka núna.

Kom með hendur tómar tvær
Tilvonandi Vikur-búi.
Tiginn við nú blasir bæ.
Breiðist túnið, líkt og sær.
Sigurkend í huga hlær;
Hvergi neitt á rúi og stúi.
Fylti hendur tómar tvær
Tilvonandi Vikur-búi.

Allir, sem þér fluttu frá,
Flyja að lokum til þín aftur.
Ginni suma hilling há,
Hér og þar um loftin blá,
Flestir munu síðar sjá
Seiðnum stýrir villi-kraftur.
Þótt ég heimskur hyrfi frá,
Heim að lokum kem ég aftur.

—1929

Vatnabygð

Í fyrstu, er sá ég þig, fangvíða sveit,
Þá fanst mér ég kominn í sælunnar reit
Og kvíðinn á bak aftur brotinn.
Þú réttir fram hendina feimin og fríð,
Sem fagna þú vildir þeim aðkomu-lýð,
Er frelsinu loks var nú lotinn.

Í fyrstunni áttum við sjálf vora sveit,
Og sá var ei til, er í stórmensku leit
Á fátæka náungann niður.
Þá fundum við betur hve viturlegt var
Að vinna til samans að skyldunum þar.
Svo yxi þó eining og friður.

Og þá var nú gaman að hreyfa til hönd,
Því hún var svo laus við þau ánauðar-bönd,
Sem hræðslan í heiminum bindur.
Og þrátt fyrir ótíð og áhalda-skort,
Var auðnan að færast um heimkynni vort,
— Það vissi 'ann, sem var ekki blindur.

En þá kom nú bankinn og bauð okkur „lán“,
Svo búandinn þyrfti ekki að vera þess án,
Sem hrífur og menningin metur.
Og flest-allir þáðu það „blessaða“ boð,
En bundnir á klafa nú eiga ekki roð,
Þótt sveitist þeir sumar og vetur.

Því skamrifi fylgt hafði agnhnúi einn,
Sem óðum nú grunast að sæi ekki neinn,
Unz eftir að skaðinn var skeður.
En það er nú staðreynd, að veðlánið vex
Og verður að upphæð sem fimm eða sex,
— Og eykst þar til ekkert það seður.

Því „meinleysis“ rentan er mannæta sú,
Sem menningin læddi inn í þrælanna trú,
Svo almúginn ætið sé snauður.
Hún ein af því marga, sem aldrei var til,
Úr engu á að vinna og gera sín skil,
Unz heimskinginn hinnti er dauður.

Ég get ekki neitað því, náttúran sjálf
Er nokkuð, sem minnir á óþægan kálf,
— Og töluvert gallaður gripur.
En þó er hún ekkert hjá ófögnuð þeim,
Sem auðfræðin lagði á hinn þjakaða heim,
Og aðli með uppreiddar svipur.

Það angrar mig stórum þá aumingja að sjá,
Sem eignarrétt tóku sér heiminum á,
En friðlausir ávalt þó erja.
En sárast af öllu þó sýnist mér eitt:
Að sjá þennan grúa, sem á ekki neitt,
En hamast þó hlut sinn að verja.

Ég láí því engum þótt sé hann nú sár,
Þótt sé hann í viðmóti stúrin og fár,
Og bygðin á fallanda fæti.

Því sagan er ennþá hin sama og var:
Að sá, sem að þungan og erfiðið bar,
Varð drotnunum ávalt að æti.

En að því mun draga — við sjáum það senn —
Að samvinnu-hugmyndin grípur þá menn,
Sem enn 'eru mikið á móti.
Og jafnskjótt og hræðslan við heimskuna þver
Mun höfðinginn fúslega leiðbeina þér
A vitann, sem veit að því róti.

Því sjálfur ei annað en auðveldis þræll
Hann óttast sinn bróður og verður ei sæll
Unz okið og óvildin hverfa.
Því alt, sem hans fánýta aurasafn ljær,
Er óviljug hlýðni og búksorgir þær,
Sem valdið í vörn hlaut að erfa.

Og það, sem þér amar, mín ágæta byggð,
Er auðsveipni þeirra, við reikula dygð,
Sem heitast á tízkuna trúa.

En eitt er ég viss um, þótt viti ég fátt:
Ég veit að þín siðmenning stendur eins hátt
Og hinna', er á hnettinum búa.

En seint hefur gengið að grafa þá trú,
Sem guðsóttinn verndar í hungruðum múg,
Er þrælar með titrandi taugum.
Þó glittir nú ögn í þá vantrúar-von,
Er vekur af dvala hvern hikandi son,
Sem horfir með hálf-opnum augum.

Því hver, sem að spent hefur þar fyrir plóg,
Og þrjónað, á endanum sannfærast þó
Að samhendnin sigurinn þúi.
Því starfi þín hægri hönd hinna á mót,
Er hætt við að afköst þín verði ekki fljót,
Þótt „hagfræðin“ helzt á það trú.

Þú varst mér oft örðug; samt ertu mér kær.

Ég óska þér gengis með hugsjónir þær,

Sem vitrustu menn þínir vilja.

Þú átt fyrir höndum að eignast það lán,

Sem er ekki bundið við fátækt og rán,

—Ef lukkast þér ljós þitt að skilja.

Og ljós þitt er kviknað, þótt lýsi það skamt.

Það lifir í hugsjóna-mönnunum samt,

Sem veittu því bústað og brenni.

Og fyr en þig varir það verður að sól,

Sem vitinu skýrir þau mannúðar-jól,

Er sett hafa svip þér á enni.

—1929

Minni Blaine Bygðar

Vort hérað er skári við skjólríka höfn,
Sem skeifa, er náttúran myndaði, jöfn,
Þar brumið stóð bólgið og skeppan.
Hér döfnuðu vonir við vaxandi arð,
Þá víðlendið breyttist í aldina-garð,
Og ekkert er að — nema „kreppan“.

Um sumur og haust, gegnum vetur og vor,
Að velgengni miðar hvert framfara spor,
Því ótiðin engan hér lamar.
Úr taminni fegurð við uppskerum arð.
Hvert einasta býli að skrauthýsi varð;
Og fátt, nema óvissan, amar.

Af feðrunum hraustu var höggvið og plægt,
Unz harðbalinn yzti var kominn í rækt
Og sáður var síðasti bollinn.
Svo vel þótti farið hér víðast af stað
Að viðleitnin blessaðist öll, nema það,
Að framtökin fóru á kollinn.

Í þúsundum kvígurnar komast á legg.
Í kaupstaðinn drögum við rjóma og egg
Og flest, er að framfærslu styður.
Og hvenær, sem reikningur ritast á blað,
Við reksturinn fullnægir alt, nema það,
Að afkoman öll vísar niður.

Við eigum hér fornhelga fjölsis-skrá enn
Og friðboga háan og tollheimtumenn
Og verði með korða og kylfur.
Svo eigum við kviðdóm og kosningarétt
Og kaupmenn og banka og atvinnustétt
Og flest, nema seðla og silfur.

Að rækja sinn þátt var hinn rýrasti fús.
Við reistum hér kirkjur og mannfélags-hús,
Sem örfuðu gagnsemd og gaman.
Ef vantaði krafta, þeir viðuðust að.
Um venskapinn hjálpaðist alt, nema það,
Að körlunum kom ekki saman.

Með innri sjón ég eygi
Í austri heilladís;
Og blik af dýrum degi
Úr djúpi tímans rís.
Á himinn loks er hafið,
Í húmi blekkingar,
Það ljós er lengi tafið
Af lögum íhalds var.

Þótt gróður, vit og vilji
Og vonir auður sé;
Þótt mannúð meinin skilji
Og muni dýrust vé,

Á meðan einn við annan
Um óðul keppa skal,
Hvert orð um sigur sannan,
Og sæld, er aðeins hjal.

Því meðan aflið ótta
Hjá öðrum vakið fær
Og eignir auka þóttu,
Sem yfirtökum nær,
Hin bezta bygð á jörðu,
Er búi nokkur sá,
Mun skattland hinna hörðu,
Er heiminn sligað fá.

En njóla neyðartrúar
Sem næst er liðin hjá.
Það alt, sem andann kúgar,
Sín örlög greina má.
Í skini skýrri daga,
Er Skuld í brjósti fól,
Er óskráð auðnusaga
Og eilíf friðar jól.

Því allar hömlur hrökkva
Þá hræðslan stingur af;
En eymd og illúð sökkva
Í Urðar „Kyrrahaf“.
Og eignum-ær og snauður
Í eining búa þá,
Er öllum leyfist auður,
Sem annigirtur lá.

Þá sýn, með hjarta hreyfu,
Til háls mig dreymdi fyrst,
Er landsins „Lukku-skeifu“
Ég loksins hafði gist.
Ef nægð og nýja siði
Við nautnir tengja má,
Mun sveitin sækja að miði,
Er sýnin fyrir brá.

—1935

Faðir Minn

Hann leit ei lærðaskóla
Né las í grammatík
Og kunnáttan á kenslubók var engin;
Hans fyrstu fræði „Njóla,“
Við fátæklingsins brík,
Og lexían á lífsins brautum fengin.

Hann hlaut ei nefnið „Herra“
Á heiðurs-torgum lands,
Því hann var seinn að safna miklum auði.
Ein aldin uxakerra
Var aðal tækið hans,
Og trúin mest á mannúð, ásamt brauði.

Í kirkju sást hann sjaldan,
Og sveitapíngum eins,
Því fariseann sá hann í þeim báðum.
Hann vildi ei kærleik kaldan
Úr klaustum tígulsteins,
En fylgdi ávalt innra mannsins ráðum.

En vinsæll var hann ekki
Á vegum náungans,
Því inngríp hans í hugskot flestra náði;
Og sæi hann svik og hrekki.
Var sárbeitt ræðan hans,
Því hræsni bæði og tál hans tunga smáði.

Hann þótti þola illa
Hinn þrjózka einfeldning,
Og ýmsir þeirra af hans hnútum liðu.
Þó vildi 'ann heldur hylla
En halla á fáraðling,
En höfðingjarnir högg hans vandar biðu.

En þótt hann syrfi svona
Í sundur tengi-bönd,
Og sjálfsagt gæfist enginn eðlis-bróðir,
Var ein hans instu vona
Að eiga líknarhönd,
Og hjartað var eins viðkvæmt eins og móðir.

Hann átti aðeins tötra
Og ekkert sparimál.
Á fordildinni fyrirlitning bar hann.
En enginn festi fjötra
Á fót hans eða sál,
Og óslípaður eðal-gimsteinn var hann.

—1932

Laufey

Þú komst eins og gróður í eyðimörk að,
Sem uppspretta lífs, mitt í dauða,
Og tendraðir þrár minnar bliknandi blað,
Svo brunnið í sandinum traúa.

Þú svaraðir hjarta míns heitustu bæn,
Frá hyldýpi sárblíðra kenda.
Þú stóðst eins og blómajurt gullin og græn
Í grasgarði mannlífsins brenda.

Og sál þín var ávalt svo indæl og hrein,
Hve oft sem ég blindur þig særði,
Og saklausa ástin úr augum þér skein
Og aldrei hinn synduga kærði.

En útlagi varstu í veraldár geim,
Á vettvangi raunar og kvíða;
Svo konungur lífsins þig kallaði heim
Frá kulborði mannlegra tíða.

Þitt athvarf á jörðu var aðeins til háls,
Því engill í konumynd varstu.
Þú svaraðir kallinu fegin og frjáls,
En frá okkur gleðina barstu.

Þó veit ég þú biður mín brösandi hýr,
Þá berst ég að höfn yfir grandann.
Og sorgina þá, sem í brjósti mér býr,
Þú bætir mér upp fyrir handan.

Kveðjur

Frá bygð og beztu vinum
Á burt ég fara hlýt.
Að leita happs hjá hinum
Ég heimaböndin slít.
Ég veit að heimótt heldur.
Sú hægfræði sé röng.
En einhver vild þó veldur
— Og víst er svipan löng.

Ég skulda eitt og annað
Þeim öllum, sem ég fann.
Ýms höft mér hafa bannað
Að hreinsa reikning þann.
Þótt fast mig fýsti, snauður,
Að flýja bælið hreint,
Hið gráa geld ég trauður,
Hið góða máske seint.

Minn hugur hálfur saknar;
Að hálfu gleðst mín lund.
Hinn sofni vilji vaknar;
Hinn vakni festir blund.
Ef skýjahnoðrar hylja
Íð hrakta munarfley,
Ég þakka þeim, sem skilja,
Og þáðu gleym-mér-ei.

Þú og Ég

— til Valda —

Orsök þess við eigum fylgd,
Þótt aukist tímabilið,
Verður altaf góð og gild:
Við getum ekki skilið.

Með svo lítið millibil
Og menn svo kendum háða,
Finnt mér von við finnum til
Fyrir okkur báða.

Þegar okkur bráðum ber
Að brauta hinztu mótum,
Eitthvað sífellt segir mér
Við saman dauðans njótum.

—1949

Vor

Við þeilsum þér vinsæla vorgyðjan hýr.

Við vitum að sigur í fangi þér býr

Og veturinn frá okkur flytur.

Því vonin á heimili hvar sem þú varst.

Í heiminn þú lífið og kærleikann barst.

Við orkulind al-lífs þú situr.

Á Íslandi þektum við árstíðir tvær,

Og alt, sem við liðum, var bundið við þær,

Þótt oftast það væri nú vetur.

Því lofuðu allir þann aufúsu gest,

Sem örfaði gróður og lifgaði flest.

Þá leið þeim og búnaðist betur.

Og sagan, sem mannlífið enn hefur ort,

Við andlegan vetur og samúðar skort,

Er misræm við höfundinn háa.

Því verður að styðja þann vörmannna hóp,

Sem vondjarfa ljósið úr sorpinu skóp,

Við tilraun að lyfta því lága.

Þá dregur nú óðum að deginum þeim,

Sem drunganum eyðir um gjörvallan heim,

Er risið fær réttlætis-sólin.

Ef andinn og vorið því þaldast í hönd,

Mun hamingjan verma okkar framtíðar lönd

Og sumarið stiga upp í stólinn.

Nú er Kalt

Nú er kalt á norðurhveli,
Norðurhveli þessa lands.
Bilar þor í beisku éli;
Blóðið frýs í æðum manns.
Þó að sólin stírga steli
Stund í þágu kærleikans,
Nú er kalt á norðurhveli,
Norðurhveli þessa lands.

Stynur björk, en stormar æða,
Storðin sveipast fanna hjúp.
Hrim og gaddur kofann klæða;
Kólnar óðum moldin gljúp.
Beztu vonir hugann hæða.
Hjartað fyllir angist djúp.
Stynur björk, en stormar æða;
Storðin sveipast fanna hjúp.

Veit ég þó að sumar-sólin
Síðar muni heilsa grund,
Gefa henni græna kjólinn,
Græða vöxt um barð og lund.
Glaðna fer um bygðar bólin,
Bærist fjör í huga og mund,
Því ég veit að sumar-sólin
Síðar muni kyssa grund.

Í Skammdeginu

Hér úti á eyðihjarni
Er engu lífsins barni
Nú vært um vetrar-nótt,
Því dauðans kuldaklóin
Alt kreistir on'í snjóinn
Og eyðir öllum þrótt.

En vorið blíðu-bjarta
Senn breiðir út sitt hjarta
Á kaldan vetrarvöll;
Og þá mun þel 'ans hlýna,
En þrautir búans dvína
Og blómgastr bygðin öll.

Jóla-kveðja

Að heilsa þér og þínum
í þessum fáu línum
Er okkur yndis-kært.
Ef vina-böndin bresta
Er búið hnossið mesta
Og lífið sári sært.

En þegar margir minnst.
Og munar-þræðir tvinnast
Er æfibrautin björt.
Og þessi drottins dagur
Er dýrðar-stór og fagur
Af því að það er gjört.

Því lífið geymir gæði
Og gjafir, öðrum þræði,
En eitt af öllu ber:
Að finna á viðum vegi
Einn vin á hverjum degi
— Og gefa 'ann sjálfum sér.

Jóla Hugsun

Eins og geislinn gegnum smýgur
Geimsins myrkur sí og æ,
Ylur hjartans yfirstigur
Íssins vald um land og sæ.
Mjög þótt frostið stundum stígi,
Stormar geysi um landið alt,
Eigi samúð víða vígi
Verður lífið aldrei kalt.

Fyr var sendur, firð svo næði,
Ferðamaður hugum-stór.
Síðar eftir einum þræði
Eins og leiftur skeytið fór.
Sveiflan núna hreimi hendir.
Hnöttinn sjálfan alt, um kring.
Bráðum þannig sálin sendir
Sína instu tilfinning.

Væri synd að voga hærri,
Vonin þótt ei bjóði far?
Lífið verður vitund stærri—
Veitist því að finna svar.
Fyrst við enn ei fáum tamið
Flug um geiminn, langs og þvers,
Ínnra hefur andinn samið
Ykkur þessi litlu vers.

Jólin

Þótt ennþá vor menningar-dögun sé dimm
Og dapurt í þrælanna hreysum,
Hin margþætta örlaga-glíma sé grimma
Og glötunarstigu vér þeysum;
Þótt Mammon sé hvarvetna einvaldur enn
Og öll virðist fokið í skjólin,
Þá eru þó víðast hvar vönglaðir menn,
Sem velta af sér farginu um jólin.

Þótt reynzlan sé óblið og aftaka löng
Og ekkert sé falt, sem við þráum;
Þótt gatan til sigurs sé grjótag og þröng
Og gæfan sé ratvís að fáum;
Ef aðeins vér sanneygðum aðata þann,
Sem afryjun málanna heitir,
Þá arfleiddu jólin hvern einasta mann
Að öllu, sem guðsríki veitir.

Og því er nú ráðlegt að hönd mæti hönd.
Og hjörtun í einingu slái;
Að útvarpa samúð um lönd eftir lönd,
Svo lýðurinn tilganginn sjái.
Í stað þess að hrekjast frá fári til fárs
Og falla í raun við að klifa,
Ef lengdum vér jólin frá ári til árs
Þá yrði nú gaman að lifa.

—1929

Heilræði

— Stælt —

Ef bóndi berst í vanda,
Hann bljúgur á að standa
Og vina sinna heiðra hollvæg ráð.
Ef búið ekki ber sig,
~~Sá bóndi tryggast ver sig,~~
Sem gleðst við talsvert minna en til var sáð.

Ef kaupverð kornsins fellur,
En krónan hinnig svellur,
Og tækifærin hartnær hverfa um stund,
Að ráði góðra gefnu
Er gott að breyta um stefnu:
Að rækta hunang gefur gull í mund.

Ef korn ei borgar burðinn,
Né bezti rúgur skurðinn,
Og síðsta glætan geymir dagsins farg,
Ef hátt þitt höfuð berðu,
Í hæsnarækt nú ferðu,
Því dapran anda hressir hænu-garg.

Ef tæmast tjarnir fornar
Og tunga í munni þornar,
Og ekkert fæst, er þynni þurran graut,
Þú skalt ei sitja og sýta
Þá soltnir lýðir kýta,
En búslóð þinni býtta fyrir naut.

Ef tún í sólu sviðna
Og súðir skálans gliðna
Og kýr í haga flýja flestar heim,
Þá kviknar kend af fjöri,
Því kýrnar mjólka smjöri,
Og baulið vekur einhvern unaðshreim.

Þótt ull sé einkis virði
Og ungu lömbin byrði
Og verð á sauðaketi kveiki grát,
Er eitthvað samt, er seiðir
Og sorgum þínum eyðir,
Og jarmið heillar þig við sauða-sát.

Þú skalt ei skældur hrína,
Þótt skeffu byggmjöls þína
Þú selt ei getir fyrir eyri einn.
En kaup þér gölt og gyltu
Og gamla stekkinn fyltu,
Því glaumur þeirra er ginnandi og hreinn.

Þú sigra munt um siðir
Ef svona ráðum hlýðir.
Ef ekki, sekkur þú í þrældóms dý.
Þú styrkist við að vinna
Og vitið ringlast minna.
— Þú lifir kanske að kaupa svinin frí.

—1932

Bóndabeygja

— Stælt —

Er heimleiðis feldi ég
hug minn að kyeldi
Að hýrleikans eldi,
er glampaði um skjá,
Ég hugsaði um árin,
með hlátrana og tárin,
Með harm sinn og fárin,
er saga mín á.

En til hvers er asinn
ef tómur er vasinn
Og töluvert lasin
er konan á beð;
Því álögur hækka
þá aurarnir fækka,
Og alt fer að lækka,
sem hamingjan réð.

Ef væri ég drengur
með vit eins og gengur,
Ég vildi ekki lengur
við búskapinn fást.
Ég flytti inn í „bæinn“,
þar fylltur er maginn,
Og flestir á daginn
í skruðgöngu sjást.

En girtur í búið
ég get ekki flúið.
Ég grotna eins og hjúið
til enda míns dags.
Búðarmenn rengja mig,
böðlarnir flengja mig,
Bankarnir hengja mig
næstum því strax.

—1930

Gátan

— Stælt —

Ég hagfræðinga heiðra enn
Og heimsins tignu kennimenn;
En er þeir tala tvírætt mál
Og teygja fornu rökin hál,
Ég efa orðin svinn.
Þeir segja heiminn hausnum á.
En heimskur rati spyrja má:
Ef sérhver þjóð er þrotabú
Og þunguð skuldum, eins og nú,
Hver er þá eigandinn?

Á tunglið hjá oss fúlgu fjár,
Og fagri stjörnuskarinn hár?
Er einhver fantur, mäske á Marz,
Er má oss krefja, og biður svars?
Það veðrit vil ég sjá.
Ef ei, hvað gildir þetta þras?
Hvað þýðir heimsins vol og mas?
Það játað skal að ég ei sé,
Ef jörðin „hangir uppi í tré,
Hvað saki skuldaskrá.

Et bóndi lenti lánskuld í,
Og lýsti gjaldprot út af því,
Menn tóku sérhvern kopp og kálf,
Er konan ekki hirti sjálf,
Unz búið burtu rann.
En þegar alt á uppboð fer
Í einu, jörð og hvað sem er,
En engin króna fyrirfinst
Að festa mætti kaupin hinzt,
Hver leigir lögtaksmann?

—1932

Auður og lðja

— Stælt —

Án kviða hinn auðugi inni sát
Þá óveður lífsins skullu.
Hann átti sér jarðir og mikinn mat
Og myntist við staupin fullu.

Að haustinu arð þann upp hann skar,
Sem einyrkinn bljúgi sáði;
Og það, sem að öllum ætlað var,
Með afli og slægð hann náði.

Um þrælana úti 'ann hirti ei hót
Þótt hróp þeirra dyndu í eyra.
Hann gaf þeim til hirtingar, heiti ljót
Og heimtaði þeim mun meira.

Og þannig í veröld það var og er
Hinn völdugi þrældóm rekur,
Unz fólkið í einingu feng sinn ver
Og forráðin hiklaust tekur.

Ávörp og Erfiljóð

Björgvin Guðmundsson

A ólgusjó lífsins, við reipdrátt og rán,
Þú rérir í lítilli byttu.

Alt nestið í skutnum var list þín og lán
Og lögin, sem eyktirnar styttu.

Þótt værirðu oftsinnis villur og einn

A víðsýnis-hafinu breiða,
Þú horfðir í áttina hugstór og beinn,
Unz hæfðirðu takmarkið þreyða.

En takmarkið aðeins varð trappa á leið
Í tilgangi lífs þíns og anda;

Því framundan blöstu við háfjöllin heið,
Sem heilla yfir mannauða sanda.

Þótt berfættur legðirðu á leiðina þá,

Með listina í malpoka smáum,
Af tindinum hæsta nú horfir þú á
Þá höfn, sem var róin af fáum.

Þótt stöndum við eftir við áfanga þann,
Við óskum þér gengis og fræma.

Hver drengur, sem heill sinni ættjörðu ann,
Skal aldrei það samhreimi lama.

Því hvert sem að listin þig leiðir á braut,

Þú lifir í minning og sinni;

Og dýrmæta arfinn, sem andi vor naut,
Við eigum í „Bæninni“ þinni.

Að skilnaði, vinur, við kveðjum þig klökk,
Og konuna og Margrētu þína.
Við biðjum að ljósið af lifandi þökk
Á líf þitt og veg megi skína.
Sá heiður að eiga þig allan, um skeið,
Var ofraun á mannúðar-strengi.
Við gleymdum því, ágjörn, að ættjörðin beið
Með útbreiddan faðminn svo lengi.

—1931

Káinn

— 75 ára —

Hátíðlega hugur minn
Hneigja vill þér, Káinn.
Ýmsir meta óðstír þinn
Ei þótt sértu dáinn.

Spámannsefnin, oftast flæmd
Út að Berusandi,
Trauðla hreppa seim og sæmd
Sjálfi í eigin landi.

Eftir lögum aldarsíðs.
Eins þótt mættir flýja,
Útfrægt gaztu, einni þíns liðs,
Eyjafjörð hinn nýja.

Engan skugga á þig bar
— Ef menn löstum gleyma! —
Nema þann, sem núð var.
Nef þitt á, jú — heima.

Aurum þótt þú hafir hér
Heldur fáum safnað,
Veröld ekkert á hjá þér.
Alt er löngu jafnað.

Þó að árin ögri þér,
Altaf nálgist saxið,
Hygginn maður hermdi mér
Þú hafir yngst og vaxið.

Bannið líka loksins ent
Leysir fót og trúna.
Tungan stirð á „two per cent.“
Talar liðugt núna.

Sama kímnin kom í ljós,
Hvað sem manninn hýsir,
Klaustur, skáli, kúafjós,
Kontór eða „freezer“.

Sá, sem yzt og innra sér
Avalt nokkuð gaman,
Heims af fleti hafinn er,
Hlær að öllu saman.

Jafnframt því sem arnfleyg önd
Einhatt kvikan gleður,
Þín er síðsta hjálpar hönd
Hins, er lífið kveður.

Ast og virðing áttu því
Allra beggja megin.
Bragadísín, blið á ný,
Bíður þín með sveiginn.

Einhvernveginn á ég grun:
Af er skáldin stínga,
Tóra lengst í minni mun
„Mark Twain“ íslendinga.

Jón og Rúna

Enn er runninn öðru sinni
Óskadagur minnisfagur,
Þegar Jón og Rúna á Rindum
Ráð og mundir saman bundu.
Bæði frið og full af gleði
Fram án ótta veginn sóttu,
Námu land við leiðar endi;
Lifað hafa bæði og þrífist.

Lágreist býlið þótt oss þætti
Það var löngum griðastaður.
Hjónin mær þó mest þar ynnu,
Minna fyrndu sitt en hinna.
Oft á gleiðum gatnaskiptum
Gestir þyrpast að í lestum,
En að smáum afbæ ginna
Engir nema beztu drengir.

Þó að væri þröngt í búi
Þar var sjaldan reynt að spara,
Bæði viss að betra hnossio
Bærist þeim, sem örugg væru.
Veikan sannleik oft hann ýkti,
— Einatt þó í beztu meining.
Örlög þung ef ráðin rengdu,
Rúna hló í margan trúna.

Þakklát kveður byggðin breiða
Blessun yfir vini þessa,
Glöð að nokkuð gat þau ekki
Galdrað burt í fjörðung aldar.
Bötnuð sveit er beinast vitnið
— Bautasteinn, er skýrist seinna.
Samtíð hæversk þó að þegi
Þóttast yfir syni og dóttur.

Ykkur heill til hárrar elli
Hundruð fala þessa stundu.
Gæti vinsemd tauminn tekið
Tálman engin staðist fengi.
Helli-sólin-geisla-gulli,
Glæst, að brúðkaupsdegi næsta.
Loks frá aftni gefi gifta
Gleðiljós að hinztu ósum.

—1935

Björn og Rakel Björnsson

— á 30 ára giftingar afmæli —

Oft er sagt að lífs um leiðir
Lánið skerði bøl og syndir.
Þó er margt, sem götu greiðir.
Gæfan tekur ýmsar myndir.

Einn í tignarsæti situr,
Seim og hrós án gjalda þiggur,
Meðan annar, eins þó vitur,
Undir manna fótum liggur.

Einn er fús að vappa veginn
Vínafár og sér í förum.
Annar tekur fylgdum feginn, —
Fann það bæta úr sínum kjörum.

Millileiðin lýzt mér tíðum
Láns og friðar sigri valda,
Þegar lífs í sfraumi stríðum
Stefnu trygðarvinir halda.

Sérhver kóngur kunnra landa
Kýs sér fyrst af öllu drotning,
Svo hann megi af öllum anda
Öðru hærri veita lotning.

Víst er æðst af öllum seimi
Ást og virðing góðrar konu,
Sem að guði gaf og heimi
Glæstar dætur, tigna sonu.

Má því karl, sem konu hrepti,
Kenna í brjóst um guðinn trú,
Lífs er hæsta hnossi slepti
Hingað til vor, jarðarbúa.

Því er nú að þessu sinni
Þyrpst að bæ með gleðilátum,
Rædd og lesin ljóð og minni,
Leikið sér í anda kátum.

Hjónin góð í húsi þessu
Hjörtu vor í gisling teyma.
Eins og væri efnt til messu,
Allir rakleitt hingað sþreyma.

Þau um hartnær þriðjung aldar
Þátíð batt í keðju sinni;
Standa þó í stað ótaldar
Stundirnar í eilífðinni.

Því má fagna förnum degi,
Framtíðin ei skerðast kunni,
Örlög sín þótt allir teigi
Úr þeim mikla töfrabrunni.

Bæði mun hið ljúfa og leiða
Lána þor og kensl á veginn,
Unz frá toppi tímans heiða
Tindra ljósin hinum megin.

Brúðkaups-ljóð

— Til Mr. og Mrs. O. Jónsson —

Í sögunni fyrstu sem fortíðin á
Er fullyrt að Adami leiddist,
Þótt væri sinn herra um hauður og sjá
Og hræddist ei sköpin, sem mennina þjá,
Og aldrei til erfðis neyddist.

Er faðirinn merkti hans óróa-ið
Hann óskaði raun hans að bæta.
Því leitaði ann kjar hans á kærleikans mið
Og konuna gjörði, þær hugsjónir við,
Og bauð henni bóndans að gæta.

En ástina varð hann að íklæða þó
Því efni sem jarðbúann hrifi;
Af skamrifi Adams því hjarirnar hjó,
Svo hefði 'ún í eðli sér brjóstgæði nóg
Og ráð undir sérhverju rifi.

Að visu varð útkoman önnur en sú,
Sem álföður hugðist í fyrstu.
En af því að konan var ástinni trú
Er alltaf að birta yfir mannheimi nú,
Frá suðri til nesjanna nyrztu.

Og sagan í verunni endurtekst enn,
 An afláts, um mannheima slóðir.
Svo kjarkurinn viðhaldist konur og menn
Í kærleika sameina augnamið tvenn.
 Því orkar hin eilífa móðir.

Sem þrælar á galeiðu, grimmir í lund,
 Menn grotna í einveru-næði.
Sú áhætta vofði yfir Óla um stund,
Og einnig fól Lína sitt dýrasta pund,
 En ráð sín nú bætt hafa bæði.

Þótt tregðan um skeið hafi tyrt oss og mætt,
 Og tefji því ákæra nokkur,
Þá ritningin aftur fæst aukin og bætt
Mun Alfaðir taka þau bæði í sætt,
 En stela þeim ekki frá okkur.

—1937

Til. A

Þótt forspilið hálæga hrífi
Og hádegi manndóms sé glæst,
Er yndið af-áliðnu lífi
Og eftirspil hjartanu næst.

Því söngvarnir safnast í anda
Og sigrarnir einingu ná,
Svo enginn má allur þar standa,
Sem örlögin gengu ekki frá.

Við eigum því eftir að kynnst
Við æfinnar vonbjörtu skaut.
Úr fortíð þó margs sé að minnst
Er meira á framtíðar braut.

—1931

Bjarni og Rikka Davíðsson

— í silfur-brúðkaupi —

Stundin líður, dagur dvín;

Dæstir menn það játa.

Man ég, Bjarni, brekin þín

Bezt, og lundu káta.

Sólin nú af nóni skín.

Naum er lífsins gáta.

Þegar ég var í þinni bygð —

Þér af létta að segja —

Tók það mjög á mína trygð

Hve mörg þér unni freyja.

Í mér víst það vakti hrygð

Að vera ei sjálfur meyjja.

Þá ég hnugginn hélt á bug

Hlóð minn andi vörðu.

Endurminning, tug á tug,

Tamdi sköpin hörðu.

Engum bar ég hlýrri hug

Hér á vorri jörðu.

Frétt mér barst um brúðkaup þitt.

Bæn af hug ég leysti:

Þá, að gæfan seiðmagn sitt

Sendi, og hús þér reisti.

Nú það huggar hjarta mitt

Þið, hjúskap endurtreysti.

Aldrei sáu augu mín
Ekta-makann ríka.
En þótt væri 'ún sorgleg sýn,
Með synd og galla slíka,
Fyrst að hún varð heitmey þín,
Henni ann ég líka.

Brúðkaup ykkar annað sinn
Ei þótt sækja meg,
Og þótt blási kalt á kinn
Kífs á löngum vegi,
Vildi ég syngja, vinur minn,
Vel á þessum degi.

Ég skál heita á manndóm minn,
Minki rökkur-skyið:
Glaður verða gestur þinn,
Ganga á fagnaðs-vigið,
Loks, er þið í þriðja sinn
Þetta brúðkaup drygið.

Til J. B. og Fíu

Í fyrndinni var það, að feðranna sið,
Þeir frægasta kappanum lutu;
Því fullhuginn harðsnúni gaf ekki grið
— Og gefið var þeim, sem að hlutu.
Svo mennirnir þyrptust að herbúðum hans
Og hétu 'onum veg hans að tryggja.
Þeir færðu 'onum vistir og knýttu 'onum krans
Og kóngsríkið báðu 'ann að þiggja.

Á miðalda skeiðinu sigraði sá,
Er seimnum í greiparnar náði.
Hann stjórnaði flestu á landi og lá,
Og lýðurinn afrek hans dáði.
Þeir vissu það allir að auðurinn hans
Var aflið, sem stóð þeim til bóta.
Því vildu þeir gengi síns merkasta manns,
Og með honum sigursins njóta.

En nú er að verða hér alt önnur öld.
Og aðrir, sem stimpilinn setja.
Og berlega finnum við kend þess í kvöld,
Sem kærleikans uppsprettur hvetja.
Nú spyr ekki fólkið um afl þitt og auð,
En aðeins um drængskapar-gildi.
Og nú er hann beztur, þótt búðin sé snauð,
Sem bróður sinn aðstoða vildi.

Og því er nú samnast og sungið í kvöld
— En samúðin varir nú lengur —
Að átt hafa félagsskap fjórðung úr öld
Þau Fía og Jón, eins og gengur.
Og af því þau voru svo vinsæl og góð
Og virtu það flest, sem við þráðum,
Þá vildi ég flytja þeim árnaðar-óð
Og óska til hamingju, báðum.

—1928

Séra H. Sigmar

Burt frá nægð og beztu liðan
Bar þig, fyrir löngu síðan,
Inn í þessa ungu bygð.
Ekki tældi augna-glysið,
Aura-von né bæa-þysið
— Ekkert nema dáða-dygð.

Okkur varstu sífellt sami
Samhendninnar kappinn rami
— Akker vort í vafa-sjó.
Þegar flest-öll hofin hrundu,
Hinna, er élin á þeim dundu,
Skalf þitt eins — en þoldi þó.

Harla fátt úr bítum barstu,
Bróðir, meðan hjá oss varstu
Gæða, er heimur matti mest..
Samt þér býr í barmi klökkum
Býrði væn af ástar-þökkum
Þeirra, er manndáð þekkja bezt.

Beztu þakkir þér til handa
Þó mun sveitin ætíð vanda
Fyrir kærast konuval.

Eins og nægja þér ei þætti
Þjónustan af eigin mætti.
Víst það einnig virða skal.

Tíminn líður, leiðir skilja.
Lýtur andinn hærri vilja.
Ekkert heyrir vil né væl.
Önnur sveit, af sundrung meiri -
Særð, af ykkur heimtar fleiri
Skyldu-förnir. Farið sæl!

—1926

Til Sr. Fr. A. Fr. og frúar

Þig móðir vor sendi yfir ómælis ál

Til afviltu barnanna sinna.

Til þess að hugsjón og mál

En lengi mun sveitin mín sakna ykkar þá,
Er sæmd þín um jörðina breiðist.
Því ennþá mun vaxa þín andagift há
Við alt, sem í starfinu greiðist;
En vonbrigða-skýin, sem virðast svo grá,
Þá víkja, og útsýnið heiðist.

En þótt okkur aðskilji sýslur og sær
Og siðvenjur framandi landa,
Hin tállausa reynzla með tímanum ljær
Þá tilfinning okkur til handa:
Að hvort sem að flytjið þið fjær eða nær,
Við finnum þið nálgist í anda.

—1930

Til Fr. A. Fr.

— Svar —

Um syndirnar mínar þú syngur af móði
Og setur minn anda á 'kné þér í ljóði.
Þú talar sem „drottinn“ við drengina sína,
Er dirfast að nota sinn frumburðar-rétt,
Ef vilja þeir mannlífsins ráðgátur rýna
Og rækta sinn blett
Í hugtúnum andans, við ekruna þína.

Þú lítur með andúð á lífsskoðun mína
Og leiðir fram rök fyrir kenningu þína.
Þú segir að *valið* sé vottur þess anda
Sem veitir í leirinn þeim guðlega mátt,
Er Dauðinn og allir hans árar ei granda
Um eilífa nátt,
Og leysa mun þjóðina að lokum úr vanda.

En segðu mér vinur, sem valinu stýrir:
Hvað veldur þeim krafti, sem myndina skýrir?
Og var þá hver lærisveinn, lyginna beita,
Sem lagði ekki trúnað á kyngi-mátt þann,
Er sjálfkrafa átti sér sjálfum að breyta
Í sál eða mann,
Eða aflvél sem þyrfti engrar orku að neyta?

Nei. Staddir á skefi í úthafi andans
Við einblinum stöðugt á leið til þess grandans,
Sem þekkingin sýnir að þar sé að leita,

Er þyrlast upp öldurnar hæst yfir flöt.
En væri ekki tæpt á það vaðið að beita
Með vitið í skut,
Og sjálfgetnum vilja í verknað að breyta?

Jú, það er nú, vinur minn, vandkvæðið mesta
Að vita hver úrlausnin reyndist sú bezta;
Því ekkert í mannanna hugræna heimi
Hvetur þann vilja, sem aldrei var til.
Örlögin skapast af orsaka-streymi,
Og aldrei er bil,
Sem almættið sjálft fengi tekið úr teymi.

Og hvað hefði unnist, ef á það er litið,
Þótt alt væri lögmálið götött og slitið,
Og skaparinn sjálfur svo grimmur og glettinn
Að gefa sín áform á dýranna vald,
Er reyndust í flestu svo fávís og prettin?
Ég finn ekki hald
Í ávísun þeirri á eilífa réttinn.

En trúðu mér, vinur, ég erfi það eigi
Þótt Urður í dulklæðum sál þína beygi.
Því fortíðin öll er sú álaga-byrði,
Sem andi hvers frömuðs í heiminum ber.
Og rétta sig af og til þó að hann þyrði,
Hún preytir og mer,
Unz vitandi 'ann þræll sinnar ánauðar yrði.

Valdi og Jóa

Valdi, strax á ungdómsárum,
Oft þótt væri í konuleit,
Að hans skapi yngismeyju
Enga fann í heimasveit.
Trúði 'ann þó að til sín stæðu
Talsvert betri fyrirheit.

Loksins út í erlend ríki
Óður beindi 'ann sinni för;
Að sér dróg á augabragði
Ótal fljóð, með spaugi á vör;
Vonum bráðar varð þar fyrir
Vanadísar beittir ör.

Frá þeim degi ávalt ugglaus
Akker veit hann sér við hlið.
Mjög þótt stundum móti blási,
Mikið er að styðjast við.
Þess fær ættin notið núna,
Nokkuð fram í þriðja lið.

Sá, sem alla á að vinum,
Afsíðis ei hokra má.
Frá hans auði einn og annar
Uppbót sinna rauna fá;
Og þó vex sá varasjóður
Við það, sem er tekið frá.

Allar konur elska Valda;
Allir menn hann virða og dá.
Jóa er eins og auka-móðir
Allra, sem hún kynnst má.
Ef þau hefðu aldrei lifað,
Yrði framtíð næsta bág.

Fimmtíu ár af fylgd að baki
Flestum reyndist ærið nóg.
Stirð og óblíð örlög teygja
Oft það band, er saman dróg.
Alltaf betri vinir verða
Valdi og Jóa sífellt þó.

Eftir hálfrar aldar kynning
Eitt mér sanna gleði fær:
Vinsemd okkar Valda og Jóa
Var hin sama í dag og gær.
Einnig hver, sem að er spurður,
Á þá sömu strengi slær.

Þótt þau aldrei aurum safni
Eða hreppi lukkuspil,
Ljá þau enn frá innra sjóði
Öðrum bæði kraft og yl.
Heimur varð og verður betri
Við það, sem þau leggja til.

Meðan forlög ferðum ráða,
Framtíð mild þeim brosir við.
Jafnt og þétt til efstu ára
Altaf stærra vina lið
Að þeim sækir, unz þau fara
Aftur gegnum lífsins hlið.

—1949

Til Guttorms

Að jafnaði fjáði ég flaður og hrós
Og flest sem að manndýrkuð lýtur;
Því heimurinn oft sínu hirðlofi jós
Á hann, sem að erfði sín metorð og góz
Og afstæðis atlota nýtur.

En Guttormur fæddist í félagsskap þann,
Sem fátækt í einangrun hefti.
Í götöttum klæðum hann kól eða brann,
Þá keppinn hann löngum að búskapnum vann
Og söguna í hendingar hnepti.

Og bóndi, eins og Stéphán, hann batt sig við það,
Sem brjóstið og náttúran sögðu.
Og þó að hann kastaði kímni á blað,
Fékk kurteisinn brúað hið tæpasti vað,
Og gáfurnar grunntóninn lögðu.

Og bergmálin heyrðust um hauður og sjá
Frá hörpunnar völdugu strengjum.
Sjálfr Fjallkonan hrifin sér tylti á tá
Og teigaði ómana syninum frá,
Við þrældóm á erlendum engjum.

Og hýr eins og brúður hún bauð honum heim,
Að bera sér vestrænu ljóðin,
Og gladdist að flest-alt í fjársjóði þeim
Var frónskt eins og Geysir að eðli og hreim,
Og eilíft sem íslenzka þjóðin.

Því er okkur Vestmönnum óhætt í dag

Að auðsýna þakklætis vottinn.

Þótt skorti mig sárlega lærdóm og lag,

Ég læt hér mitt tillag í svo-lítinn brag

Af vinsemd og virðingu sprottinn.

—1948

Sr. A. E. Kristjánsson

— á sjötugs-afmæli, 17. apr. 1947 —

Með óbreyttum frændum hann ólst upp í sveit
Og átti ekki framtíð né sögu.
En hver, sem í arnhvössu augun hans leit,
Sá einurð og brennandi klögu.
Og örlaga-gyðjan á enni hans reit
Sitt uppkast að málsnild og bögu.

En tíðum, sem aðrir, hann átti sitt stríð
Við ólög og fátækt og siðu;
Því erfitt er samstarf við landbundinn lýð,
Og langsótt, í mannlífsins iðu.
Að vonum hann ávann sér hrakyrða hrið,
En hrósið og þakklætið biðu.

Að fljóta með straumnum, með fánann í hönd,
Er flestum til værðar og gróða.
En leitirðu frelsis með afli og önd,
Fer óvinagrúinn að hljóða.
Og sá, sem að heimtar sín hillinga-lönd,
Af hrakförum dregur sinn slóða.

En þrátt fyrir almennings-álit og sið
Hann Albert á víg-garðinn stefndi.
Með krafti hann braut niður hurðir og hlið
Og hofsúlur goðanna skemdi.
Og vonbráðar óx honum einvalalið,
Sem útburða mannkynsins hefndi.

Og loksins um sjötugt hann situr nú hjá
Og sigranna meðlætis nýtur.
Öll fyrirheit andans á unglingsins brá
í ávöxtum starfsins hann lítur.
Og vaxandi lofstír hans les nú hver spá,
Unz leyfisbréf æfinnar þrýtur.

En þá tekur munklökkva minningin við
Og mót sitt á aldirnar setur,
Í menning, er samrýmir farsæld og frið
Og firrir hinn andlega vetur.
Hver lífæð, er sækir að ljósberans hlið,
Á lögmál, sem tilveran metur.

—1947

Helga Guðmundsdóttir

— 85 ára, 2. febr. 1944 —

Þeir fá sitt gjald, sem lukkuhjólíð hrossar
Og heimur fávís lyftir skýja til,
Þó mannvits auðnir feli fálka-krossar
Og flestir jafnan noti „mörkuð spil“;
Því tízkan hefur tamið hugans strengi
Að titra lengst og mest við fölsuð hljóð.
Og sá, sem kaupir ódýrt auð og gengi,
Er einisgrind í valið hetju ljóð.

En þjónninn trúr, sem þrælar daga alla
Og þokar menningunni fram á leið;
Er Guði nær, með sína synd og galla,
En sá, er vex frá fjöldans lægð og neyð.
Hin sanna hetja hljóð við starf sitt unír
Unz heimótt rís um leið á sama stig.
Þó henni bjóðist metorð bæði og munir,
Hún man ei eftir því að stæra sig.

Af toga þeim í þig var, Helga, spunnið,
Og því er heimur skárri nú en var.
Í kyrð þú hefur langa æfi unnið
Og ýmsum lánað hvöt og sokkapar.
Þótt sért nú fimm og áttatíu ára,
Er andinn frá og laus við elli-spá,
Þín augu skær af gliti gleði-tára
Og geislavefur kringum heiða brá.

—1944

Karl og Matta

— Í silfur-brúðkaupi, 1. ág. 1942 —

Mörg þótt hjóna-efni ættust
Eins og gengur, sitt á hvað,
Vonir fárra að fullu rættust
Fyrir það, þve margt var að.
Samt þá Karl og Matta mættust,
Mikið happ varð báðum það.

Þau hafa drukkið sætt með súru
Saman fjórða part úr öld,
Grafið jafnt úr glöðu og úru
Gagnsöm ráð á vonarskjöld;
Vart á menska mælisnúru
Má því telja þeirra gjöld.

Af því þau hvort annað styðja
Altaf voru bæði sterk.
Metist þöl og þarfleg iðja,
Þeirra saga verður merk.
Hún er mannleg heillagyðja.
Hann er lífsins kraftaverk.

—1942

Gunnl. og Halldóra Gíslason

— í gullbrúðkaupi þeirra, 6. júlí 1946 —

Und himni heiðra minja
Þið hvílið göngumóð
Og lítið loks til baka
Á langa æfislóð.
Með einni lund þið leiddust
Um lífsins kalda hraun,
En fyrnduð dýra drauma
Og dagsins sigurlaun.

Þið eigið mannlífs myndir
Og minninganna gler,
Og kryfjið leynda kosti,
Sem kærleiks-augað sér.
Í ljósi þess þið lærðuð
Að lifa glöð og sátt,
Og græða á því að gefa,
Ef granninn átti bágt.

Með þannig hug og hjarta
Þið heilsuð aftanstund.
Í vermireitum viljan
Þið vaxtið ykkar pund.
Þótt orlofs-árin fækki
Og Elli stefni í hlað,
Vex yndið af því liðna
Með auð sinn þess í stað.

—1946

Í Gullbrúðkaupi

— H. J. Halldórssonar og Sesselíu, 7. apr. 1945 —

Þú manst að fornu fræðin tjá,
Þá festing komst í standið,
En vötnin urðu að söltum sjá
Og sólin gylti landið,
Hið fyrsta boðorð foldu á,
Til fólks, var hjónabandið.

En síðan ávalt allir menn,
Og einnig konur, þráðu
Að bræða eigin ókjör tvenn
Í æðstu sigur-gráðu;
Því þannig ást og eining senn
Að óskum fylling náðu.

Dóri og Setta samkvæmt því
Samning með sér bundu.
Fimmtíu sólár sæl og hlý
Saman glöð þau undu.
Ekkert hreldi æðru-sky
Upp frá þeirri stundu.

Trautt er hrós við hálfa leið,
Heilt þótt verk sé unnið.
Aftur lofin gild og greið
Getur heimur spunninn
Þegar einhvers æfiskeið
Er að fullu runnið.

Eftir landnám þeirra þrén
Þætti súrt í brotið
Þeir ef allir þegðu enn
Þess er hafa notið.
Ekkert hæli eiga menn
Á við landnáms kotið.

Frá því stafa straumar út
Stéttalífs á sviðið,
Þar sem oft í lasta lút
Lýðir hafa skriðið,
Af þeim leysa lyga-hnútt
Og lýsa sannleiks miðið.

Sá, sem hvergi hyggur flátt,
Hrygð og rígr ei veldur.
Lífs á vegi. Setta sát
Sveigði á bug við keldur;
Gæt því trauðla óvin átt,
Ekki Dóri heldur.

Skapa-undur eitt ég veit,
Af því nokkuð læri:
Keppinautur láns í leit
Lengst þótt Dóri væri,
Innri vinskapa okkar sleit
Engin lykkja á snæri.

Gullbrúðhjónum þessum því
Það ég glaður fala,
Að þau lífi lengi hlý
Lífs við aftan-svala,
Unz þau landnáms leita á ný
Loks til æðri sala.

—1945

Ófeigur Sigurðsson

— Attræður, 14. apr. 1942 —

Við kunnum að þá hina dáu menn,
Því dauðinn er vissasta leiðin enn.

Að hugum og hjörtum lýða.

En þeir eru færri sem fá sitt hrós.

A ferðinni hér yfir lífsins ós,

Þótt inni þeir átök víða.

Því sannast að fullu hver sæmd þá vann,

Þá sveitir í einingu heiðra þann,

Sem ennþá er frár á fæti.

Að telja upp æfi-afrek hans

Er alls ekki meðfæri fáláts manns.

Það gerði ég þó, ef gæti.

— Í því sem að auðnan þér ávalt bauð,

Við andróður, stríð og hverfi traud.

Þú varst ekki veill né hálfur.

Og með því að öryggja hauginn hans,

Sem hæst bar merki vors kæra lands,

Þú veittir þér varða sjálfur.

Er þjóðina skilning við þrautir brast,

Í þófi lífsins, þú horfðir fast

A finger, sem framhjá bentu.

Og því er við æfinnar efri svið

Svo undur bjart um þín sjónarmið.

Þú nýtur þíns nafns, með rentu.

Um götuna lífs þú gekst með ró,
En græddir á tá og fingri þó,
Við örlögin alls ódeigur.
Og áttæður nú þó orðinn sért
Fær ellinnar sigð þig traúðla snert.
Sém áður þú ert ófeigur.

—1942

María Markan

Vor þjóð var æ í landa leit,
Þótt lettu ættarbönd.
Frá kvíafestum kugg hún sleit,
Að kanna sjónar-rönd;
Og margur niðji nafn sitt reit
Á nýja furðuströnd.

Æ síðan fyrst að frónskri vör
Sér fylkti kappa lið,
Í leit hins fjarra lundin ör
Fékk lagt á ótal mið.
Og nú ert þú á nýrri för
Að nema hin æðri svið.

Á víkinganna úlfa-öld
Við áttum frækið lið,
Er sótti fram með sverð og skjöld
Og seldi fáum grið,
En hremdi auð og átti völd
Um yztur jarðar mið.

Þeir öðrum fyrri urðu samt
Að auka menning heims.
Hvert spekiorð varð, tungutamt
Og trygging hugarseims.
Og loks tók fleygur andinn amt
Um ytri hverfi geims.

Þótt víða nú á lönd og lýð
Úr lofti dýð sé spýtt;
Þótt hjörtun sýki haturs tíð
Og hugartún sé grýtt,
Til okkar gegnum agg og stríð
Þinn ómur hreimar blítt.

A bylgjum al-lífs orkulind
Sitt afl um heiminn ber.
Í máttar-sveiflum sérhver mynd
Að sjónum túlkuð er.
Og þannig inn um eyrans þind
Hver óður mál sitt tér.

Þín rödd berst út á öldum þeim
Um ómælandi firð.
Þú talar frið í tryldan heim,
Um törg og kóna hirð,
Og temur saman hug og hreim
Í höll og sveitar kyrð.

Og landnám þitt í heimi hljóms
Oss hóf á frægðar tind.
Þú hrífur sálir guðs og gróms,
En glepur fyrir synd.
Og listargyðja lokadóms
Mun líkjast þinni mynd.

Marteinn Jónasson

— A 85 ára afmæli, 9. jan. 1940 —

Einn víkingur fæddist á veslinga öld,
Er vonleysið grúfði yfir jörðu,
Þá feðurnir tignuðu titla og völd
Og trúðarnir lofkvæði gjörðu;
Og þá voru mannfélags-kjörin eins köld
Og kylja um andnes og fjörðu.

En fornhelga skerpan í skapinu bjó
Og skyldunnar djúplæga speki;
Því ætternis-göfgin var fast-tæk og frjó
Og fermdist á æskunnar reki.
En Marteinn sín örlög frá afli þeim dró
Með ættbogans látlausa þreki.

Með dýrmæta arf þann úr áanna sjóð,
Til útlanda geiglaus hann stefndi;
Því óspilt og heitt var hið ásrúna blóð,
Þótt andinn að sönnu það temdi.
Svo hvert sem hann fluttist með framandi
Þjóð,
Sín forlög með trúleik hann efndi.

Oss hættir svo oft til að heiðra þá mest,
Sem heima á þúfunni sátu;
Sem makráðir tjóðruðu hugsun og hest
Og hungraðir velling sinn átu.
En þeir sinni ættjörðu unnu þó bez,
Sem útvíkkað kviarnar gátu.

Hver sjóður, sem fyfnast í foldinni má,
Er fé, sem ei kemur að notum.
Og hvernig sem mælt er, sú menning er lág,
Sem mókar í afdalakotum.
Ef innbyrgðir kraftar ei útstreymi ná,
Er andinn og lífið á þrotum.

Því ruddirðu, Marteinn, æ lengra þá leið,
Sem lukkan og framsýnin völdu.
Þótt ótiðum virtist hún ugglaus og greið,
Ei eftir sér fæturnir töldu,
Því Elli í fjarska þín brosandí beið
Og benti þér langt fram á öldu.

Nú siturðu, hvíldur, við hróður og seim,
Sem Hamingjan bauð þér að launum.
Þú lítur um öxl á vorn óvita heim,
Með alskonar gildrum og raunum,
Og gleðst að þinn viti nú vegbeinir þeim,
Sem viltust á mannlífsins hraunum.

Gestur Oddleifsson

Í veitingasalnum, þar sá ég hann fyrst,
Hann sat eins og goði hjá þýjum.
Þótt eldur þar brynni var augað hans kyrt,
Sem örn væri að þinga með kríum.
Sú fjarstæða í svipinn fékk sál minni virzt,
Að sól væri gisluð af skýjum.

Þótt hefði eg ei lykil að lífs-sögu hans
Og litið í manngreining færi,
Þótt á honum blikaði er kross eða krans
Og kórónu enga hann bæri,
Ég þekti á fasi og mæli þess manns
Að mannkóngur lýðsins þar væri.

Ég fann að hann átti það eitt, sem er bezt,
Og ekkert í veröld má granda:
Þá meðfæddu einurð, sem áræðir flest,
Þá aðrir með tvískinnung standa.
Ég minnst að karlarnir kölluðu 'ann „Gest“
Og krupu honum, flestir, í anda.

Nú veit ég að áður hann Oddleifur bjó
Með ástvinu sinni á Fróni.
Um óðalið Hamingjan höndunum sló
Og heimilið varði frá tjóni —
Og svo kom hann Gestur með giftunnar skó,
Til gangs fram að æfinar nóni.

En samt, þegar arflæga útþráin reis,
Hann Oddleifur sigldi í vestur.
Þótt ruður hann stigi af rekaldi fleys,
Í röddinni fanst ekki brestur.
Að ætt var hann kominn af kynbálki Freys,
Og kynleri varð ekki hann Gestur.

Þótt jafningjar velji sér vistlegan reit
Og veröldin kalli þá bræður;
Þótt gangi þeir örugt í gæfunnar leit
Og gatnanna forsmái hræður,
Oss dylst ei að ávalt í sérhverri sveit
Er sá, sem að förinni ræður.

Og þegar hann Oddleifur fallinn var frá
Og fáraðir bændurnir stóðu,
Í skarðið hann Gestur sér beinleiðis brá,
Og blossom í augum hans glóðu.
En lýðinn á sigursins heiðlendi há
Hann hóf upp úr dáðleysis móðu.

A menningar-kaup sinni kunnáttu og vild
Og kröftum hann fórnaði glaður.
En fyrir hans sérlægju sýslumanns snild
Er sveitin nú veglegri staður.
Þótt eigum við stórmenni göfug og gild,
Oss gafst ekki raunbetri maður.

Til Fr. Guðm.

Þú skilur það, Friðrik, ég finn eins og þú
Hve forlögin eru þér snúin.
Hún kemur við þolgæðið þrekraunin sú,
Og því ertu orðinn svo lúinn.
Og hefðirðu ekki átt þessa eilífðar-trú,
Sem eykst þegar gæfan er flúin,
Þá værirðu genginn af vitinu nú
Og vonin og stillingin búin.

—1929

Til Dóru

Síðan félst þú fyrsta sinn
Fast að brjósti mínu,
Einatt hvarflar hugur minn
Heim að koti þínu.

Innra kviknar æ á ný
Eldur vona minna
Fái ég, ljúfa, litið í
Ljosið augna þinna.

—1912

Til Helgu Guðm.

— Sokkapökk —

Það ég fann á fótum mér
Fljótt í veðri slæmu
Mikið bæri að þakka þér
Þegar jólin kæmu.

Mættu óskir eiga ráð,
Orka vilja mínum,
Myndi Lán í lengd og bráð
Liggja á vegi þínum.

Margt þó sé í veröld valt,
Viðsjált lukkuspilið,
Blessist þér í öllu alt,
Eins og þú átt skilið.

—1940

Til Guðríðar Jones

— Áramóta kveðja —

Ættu mínar óskir vald,
Orð, sem fengi notað,
Yrði þetta auða spjald
Alt með lofi krotað.

Þó að oft sé ótta svört,
Altaf varir sólin.
Megi afturelding björt
Orna þér um jólin.

Vel ég finn að vitið mér
Vefst um tönn í ljóði,
En að blessist árið þér
Er mín bæn í hljóði.

Þótt þú áttæð orðin sért,
Og æði mikið betur,
Sumum okkar sýnist vert
Að setja þig á vetur.

Hyenær sem að huga manns
Herðir vina taugin,
Fast við kviku kærleikans
Koma hjartaslögin.

Eigðu löngum ljós og yl
Lífs á köldum vegi,
Unz þú hærri heima til
Hefst á tímans fleyi.

—1940—

Guðr. Jones

Dimm var tíð þá dagur þinn
Dróg úr hafi alda;
Gæfan brátt þó geisla sinn
Gaf á veginn kalda.

Fagran ófu æfívef,
Örlög reif þá stundu,
Þegar lífsins leyfisbréf,
Lagt var þér í mundu.

Láns þótt virtust lokuð sund,
Lífið mjög þér unni.
Eftir langa æfistund
Er því bros á munni.

Vinsemd tíðum varir skamt
— Veröld merkin sýnir. —
Allir vinir eru samt
Altaf vinir þínir.

Lífs á sævi af því er
Einatt kæfipoka,
Fráneyg gæfan fylgi þér
Fram til æfiloka.

—1938

Jón Jóhannsson

Sorta-ský fyrir sólu dregur,
Sorgarfregn að eyrum berst.
Undarlega að ósi tímans
Örlaganna vegur skerst.
Hrifinn burt á bezta skeiði
Bygð og vinum þínum frá,
Ertu Jón, því ekki lengur
Án þín Stjórnin vera má.

Alt þitt starf á stuttri æfi
Stefndi ljóst á hærri mið.
Löngum fyrst þitt vit og vilji
Veittu góðri hugsjón lið.
Eins og sagnir frómar fara
Framhjá lygi krókalaust,
Líf, sem stefnir beint frá byrjun,
Báti lendir fljótt í naust.

Enginn veit hvað eilífð geymir
Efnisverum þessa heims.
Það er leyndum lögum falið,
Læst í eðli rúms og geims.
Farðu vel! Ég veit þú lifir,
Vinum stoð í hverri þraut.
Minning þín og dæmi drýgja
Dagsverk enn á lífsins braut.

J. P. Sólmundson

Þú gekst ekki óvitans alfaraleið
Á öræfi mannlegra girnda.
Þú sóttir á brattann upp háfjöllin heið,
Mót himinsins víðfeðmi stirnda.
Þú beiðst ekki fylgdar á forað og hjarn.
Þig fjötraði ei tízkunnar drómi.
Og því varstu auðnunnar, olnboga-barn
Í útlegð, að heimóttar dómi.

Er hópurinn smái kom hingað til lands
Með hendurnar tómar og maga,
Hann reirðist í inntak þess öfluga bands,
Sem alt átti saman að draga.
En jafnt sem í forneskju er það nú enn:
Ef andann í mót á að neyða,
Þá eru það fáeinir afspyrnumenn,
Sem uppávið rastirnar leiða.

Og mótmæli þín, einna föstust og fyrst,
Til fjöldans í kvíunum bárust.
Af kenninga-þrælundum þóttu þau byrst,
En þétt inn í meðvitund skárust.
Og loks þegar frumherja sagan er sögð
Og Sannleikur skriftandi stynur,
Þá verða ekki lengur af Lyginni þögð
Þau lofsorð er áttirðu, vinur.

-1935

Ófeigur Gunnlaugsson

Ég kyntist þér öldruðum, Ófeigur minn,
En ekki var kjarkur þinn búinn;
Og vel má hann ávaxta arfhlutann sinn,
Sem eldri þér fyrst verður lúinn.

Í hávaða lífsins var hugur þinn rör.
Þar heyrðist ei skark eða stuna.
Þótt værirðu kanske ei kunnáttu-stór,
Þinn kjark verður fólkið að muna.

Ég sá þig við bekkinn með sívirka hönd,
Frá sólrás til komandi nætur.
Við skorti, sem ógnaði, reistirðu rönd;
Og ráðin þín öll voru „bætur“.

Þú gatz ekki fengist við gull eða hjóm,
En grunna þú reistir úr steinum.
Þú tittaðir bót undir talsvert af skóm,
En trúðst aldrei skóinn af neinum.

Þú tendraðir sjálfur þann samúðar-yl,
Er sál þinni ljómar nú yfir.
Þó frændum-sé raun að þú flytjir þig til,
Í framtíð þú ófeigur lífir.

Kristbjörg

Sólin risin sveipar hauður
Sinni vörmu geisla-dýrð,
Kveikir blessun, bræðir ísa,
Breytir nótt í gullinn dag.

Vorið ris úr vetrar móki,
Veitir öllu nýjan þrótt,
Gerir auðn að grænum bala,
Greinum klæðir nakta björk.

Lifið hefst úr legi dvala,
Lýstur efnið helgri sal,
Kyndir eigind, ást og drauma;
Endurfæðir tilgang sinn.

Sólin hnigur sjálf að kveldi,
Svæfli nætur hallast að.
Vor og sumur sveitir kveðja,
Sökkva um stund í tímans haf.

Veit þó sérhver, sæll í huga,
Sólin fegruð endur-rís.
Einnig mun á óskadegi
Aftur heilsa vorið blítt.

Eins og sá, er svefni hvíldur
Sezt upp heill á morgun stund,
Þannig lífið, lagst í dróma,
Leysir gátur huliðsvalds.

Sofna móðir, systir, kona,
Syrgr og blessuð, minning geymd,
Njóttu friðar, fars og þakka.
Fyrirgefðu. Góða nótt!

—1933

Jónas Stefánsson

— Frá Kaldbak —

„Úr útleð“ í friðsæld þótt fárinn sért heim,
Með fullkomnað starf þitt að baki,
Þú lifa munt áfram í ljóðunum þeim,
Er lýsa og verma hinn alviða geim,
Hvar áður var andúð og klaki.

Við Kaldbak á Fróni þú fæddist um sinn
Og forlögin beittu þig hörðu;
En frambráin hleypti þér kappi í kinn,
Því karlmenskan toldi við ættboga þinn,
Og vitsmunir vormann þig gjörðu.

En heimurinn blindi þig hornauga leit
Og hindraði framfara-tökin.
Því oft verða launin þess frömuðs ei feit,
Sem frelsinu unni og múlböndin sleit
— Og enn er það ólífis-sökin.

Í sögunni ávalt þó sigrá þeir menn,
Er samtíð og herrarnir smáðu.
Þó trúin á valdið sé almennust enn,
Er óðum að lýsa; og rætast mun senn
Hvað útverðir aldanna spáðu.

Við unnum þér, Jónas, sem áveðra stóðst
Og attir oss nauðug til göngu.
Sem víkingur framtíðar-veginna þú tróðst
Og vörður með rúnum við einstiginn hloðst,
Til merkis á leiðinni löngu.

Og litrófið skæra frá lífs-starfi því
Er ljóminn af tilveru þinni,
Sem eyða vill húminu heiminum í.
Á himninum vakir þó saknaðar ský,
Og hljótt er í hörpunni minni.

—1952

Ljóðabréf og Annað Léttmeti

Ljóðabréf

— Til H. S. —

Héðan er nú fátt að fréttu.
Fólkið reynir hitt og þetta.
Til að halda heilsu og viti,
Hvernig sem það fara kann.
Öllu sínu sálar-striti,
Synd og því sem göfgar mann,
Skella þeir á skaparann.
Það er bara sátt að segja,
Sumra von að fá að deyja,
Svo þeir megi háttu hugann.
Hvílu dauðans værri í.
Hér er sann-nefnt dauðans dý.

Nokkuð var hér samt í sumar
Svifið, meðan fljóð og gumar
Keyrðu glatt á „körum“ fínum.
Hver um annan þveran fór.
Sumir höfðu held ég bjór.
Um það kendu konur svínum,
Kendu blindu svíni um það —
Vildu „súa“ og setja í blað.
Öðrum fanst það flau og æði;
Færi bezt að kasta mæði
Meðan fylkis-stjórnin stæði
Stöðug svona á þessum merg
— Jafnvel græddi í gríð og erg.

Hvort að bílar eða ölið
Ynni fyr á skatta-bölið
Væri spursmál nokkuð nú.
Þannig skapast trölla-trú.

Svo kom frostið fyrir sláttinn.
Fundu menn það létti dráttinn.
Af því fengu flestir „trökk“,
Svo þeir yrðu síður „stökk“.
Ýmsir líka „kombæns“ keyptu;
Korni visnu í þær steypu.
Visið kom það aftur út.
Kom þá víst í suma sút.
Loks er kornið sitt þeir seldu,
Sára fáir víti héldu —
Komnir upp að enda-hnúti.

Þegar alt var orðið sina,
Aftur veðrið fór að lina.
Síðan hafa hiti og blíða
Haldið velli og glott við tönn;
Eins og þættust þurfa að stríða
Þeim, sem verða að ala önn
— Væri þessi saga sönn.
Hitt er satt, að sumar-veður
Svona lengi, margan gleður.
Aðeins Small og Gísli geta
Gremju borið út af því:
Kolin liggja krubbum í.
Þó að fólkið þurfi að éta.
Þykir græðgin svínari.

Þeir eru að setja sand á veginn
Sumir núna hér og hvar.
Steini gamli stjórnmegin
Stóð við síðstu kosningar.
Af því fékk hann fylgi þar.
Hans er sjaldan hvíla legin;
Hleypur 'ann eins og „rabítar“.
Ætti hann að verða veginn,
Vogin bærðist ekki þar,
— Enginn stöðvar eldingar.
Samt, er ætti að fara að fara,
Furðu létt því væri að svara
Hvaða gildi hann þó bar:
Átti Steini, er upp var staðið,
Alt það skársta sem þar var,
— Manninn, vog og vistirnar.

Lengi fólkið hafði í huga
Hóspítal, sem mætti duga,
Hér í „bæ“ að byggja sér.
Margur tók því afar illa,
Einkum sá, sem skattinn ber.
Sögðu menn, að kvef og kvilla
Kynni það að auka hér.
Að því fengnu færi ver.
Margur þeir, er þannig sungu,
Þóttust hafa fullgóð lungu,
Maga, lifur, laka og tungu
— Sóttir engar ætla sér.
Að þeim tíðast bárust böndin.
Bezt og flest sem attu löndin,

Eða voru villimenn
— Viltir Galisíumenn.
Nefndin bjóst við öllu illu
Af því margir sátu í villu,
Sáu ei hvað í veði var.
Svo henni veittist virðing manna
Valdi hún til kjörstaðanna

Þá sem gátu reiknað rétt.
Enginn fékk þá út á sett.
Þar, sem fólk var mjög á móti,
Mátti týna hverju „vóti“,
Eða gleyma auðkend þeirri
Á sem reið að væri þar.
Kassi einn með öllu saman
Aldrei kom í leitirnar.

Næstum ekkert á því þar.
Vann því nefndin sælan sigur.
Síðan er hún nokkuð digur
— Einkum Small og Arni minn.
Sumir vilja leita laga,
Láta minnihlutann klaga,
Svo að enginn biði бага
— Brúkist rétti dómarrinn.
Mætast þar víst stálin stinn.
Ekki veit ég um það meira.
Einhverntíma færðu að heyra
Hvað það verður, verði fleira,
Skrifi ég aftur maður minn.

Farandsóttir sveita bólin
Settu í vanda hér um jólin.

Bygðin suma syrgir nú.
Yfir höfuð heilsu-lasin
Hefur 'ún tæring, eins og vasinn.
Ónot vekur sýki sú.
Maja náði í mislingana.
Mun þar talsvert þurfa að stjána.
Doktor Stjáni stundar hana.
Altaf vaka vinnu-hjú.
Svo er þessi fjárans „flú“.
Fékk ég hana líka-„tú“.
Kirkju Páll, með krabbameini,
Keyrði héðan burt á „treini“.
Með honum var hans fylgi-frú.
Enginn má við mistilteini.
Skyldi Mundi meta hann nú?
Otto Brandt er einnig dáinn.
Er nú fólk að kroppa náinn.
Syrgir hann nú ekkjan ein.
Til að hafa hrafl á diskinn
Hafði 'ann viljað slægja fiskinn.
Af því fékk hann fingurmein.
Sig hann stakk á „sökker“-beini;
Sökker-inn hafði 'ann veitt í leyni,
Meðan Jói sjálfur svaf
— Svona reiddi því nú af.

Enn í Wynyard Oddsson situr,
Af því hann er trúr og vitur
— Vinnur fyrir Annie enn.
Skilvíslega Gústi greiðir
Gjaldið, sem hann fær og eyðir
— Fer í Sgra segja menn.

Eins og djúpur drefja-stampur
Drekkur, trúi ég, eins og svampur;
Þó ei nema nótt og dag,
Síðan hann komst í samalag.
Þér að segja samt, í leyni,
Sýnist mér hann helzt sá eini,
Sem að berzt við bjórin, heyr!
Aðrir drekka miklu meir.
Yfirvöldin; oftast vægin,
Einn samt tóku hér um daginn,
Af því greyið „sóber“ sást.
Eins og vant er, vörnin brást.
Máske þetta breytist bráðum;
Búast má við nýjum ráðum,
Riftist þetta blessað bann.
— „Sá hefur flest, sem kjafta kann“.

Séra Kalli sá í anda
Sigur-engil hjá sér standa,
Veglegan, með vængi þanda;
Spánýtt boðorð hafði í hönd.
Við það Kalli varpar önd.
Í sig samt hann sækir veður;
Síðan ugglæus veginn treður
Til að birta boðskap þann.
Í hans sálu eldur brann.
Ofan á letur-stofu stíkar,
Stefnir beint og víst ei hikar;
Stóran „póster“ prentað fær.
Sveinki honum lið sitt ljær.
Lesi mátti milli lína
Mjög hann þráði í kirkju sína

Þá, sem kunna að drekka dús:
Yfirskriftin aðeins „Bús“.
Fólkið kom og fyllti húsið,
Fýsti mjög að heyra um búsið
— Eins og það nú, fanst mér, fékk.
Burt það síðan grátið gekk.
Annan boðskap bar hann síðar,
Bæði hér og einnig víðar.
En er kom til Kandahar,
Fólkið allt með fylgu var;
Leyfði 'onum aðeins eina stundu,
Áheiti nokkur við það bundu
Að hann létti þá og þar.
Reiddist hann, sem vonlegt var.
Þegar hann kom til okkar aftur.
Í honum var sá feykna kraftur
Að hann bætti bútnum við
— Svo hann gæti fengið frið.
Kom þá fyrir fleira en skyldi:
Fólk ei lengur hlýða vildi;
Mitt í hriðum, hver sem tyldi,
Gunnar sjálfur gekk þar út.
Rak þá Karl á rembihnút!

Nú er fátt um fina drætti
Fyrir þeim, sem eftir hætti
Börðust hér í „Bridge“ um árið.
Býsna daufir eru þeir.
Um þá heyrir ekki meir.
Binda þeir um svöðu-sárið,
Saman oftast færri en tveir.

Þegar flest-alt fer að kárna,
Finn ég stundum Björn og Árna,
Og þá kanske einhvern Jón.
Endar það við sorgar-són.
Grímur út að Árborg flúði.
Andans þjökun Friðrik lúði
Svo hann fór til Síkagó —
Afturhvarf sér ætlar þó.
Bergur einn, í öngum sínum,
Uppá þykkum fiður-dýnum
Liggur oft með linan hrygg
— Líka máske sálar-sigg.
Skarðið fyllir aftur annar,
Einkar vel sem hópinn mannar.
Bjarman sagt er heiti hann.
Varla getur vænni mann.
Er frá gólfi uppá höfuð, —
Ef að talan rétt er stöfuð —
Álnir þrjár og þumlung meir;
Sagður gjör úr lista-leir.
Syngur hann með sínu nefi
Svo ei verði nokkur efi
Hljóðið komi honum frá:
Annars kanske yrði „rá“
Fáir vilja öðrum unna
Einhvers, sem þeir þykjast kunna;
Vilja sjálfir sigri ná.
Þennan víst þó enginn erti,
Eða við hans högum snerti,
Nema Valdi Sveinkason.
Með því bara að verða á vegi
Valda míns á tyllidegi,

Drýgði 'ann sök — sem var þó von.

Valdi reiður það ei þoldi,

Þarmeð skæting úr sér hvölfði.

Síðan rauk hann risann á.

Rímmán stóð í tíma þrjá.

Útar stóðu í einni bendu

Atján hundruð manns, er rendu

Brúna-ljósum atið á.

Loks þeir eftir liði sendu,

Langaði til að skilja þá

— Færi svo þeir féllu í dá.

Hvenær þetta at var yfir

Enginn veit, sem núna lifir,

Nema þeir, sem öttust á.

Hvorugur samt vill segja frá.

Ef að þú ert orðinn leiður,

Eða máske talsvert reiður,

Bráðum mun ég bæta úr því:

Botninn slæ ég óðar í.

Öllu, sem ég segja vildi,

Sannleiks-merkið jafnan fylgdi.

Hest minn leiði ég lygi frá.

„Fagurt galaði fuglinn sá!“

Annar kostur, ennþá meiri,

Orkar gildi — kanske fleiri: —

Þótt það varla virðist feitt,

Enginn getur ýkt það neitt.

Bréf

— Til T. T. K. —

Tíðum finn ég þrá og þörf við þig að hjala.
Firðin skal ei, fari kola,
Frá mér öllum minjum bola.

Ekki er framar annir neinar um að tala.
Enginn þarf hér stund að stela.
Starf sitt verða menn að fela.

Brátt þér skilst mín aðal ætlan eigi að vera
Sú, að vegglims þorni þvara
Þín, á meðan ertu að svara.

Aður tafir oftast þóttu illur greiði.
Nú menn soltnir sitja í næði.
Svona er þessi tæknifræði.

Hana vil ég þungt með þverúð þó ei rægja.
Scott ég heyrði sjálfan segja
Sosialistar ættu að þegja.

Aðeins þess að geta, grámur, gott mér þótti:
Lán og hygni ekki ætti
Enn við landsins gömlu hætti.

Blöðin tóm á tuggu þeirri tönlast bæði:
Menn af góðri liðan líði,
Læknist ef þeir aðeins bíði.

Einnig spá því okkar prestar enn á stundum:
Ef menn tapi eign og löndum,
Auð þeir safni á Furðuströndum.

Því er eins og fólkið fýsi fár og nauðir.
Aftur hinn, sem á því græðir,
Um þess gildi minna ræðir.

Það er að segja: sigur hans af sulti hinna,
Hverjum einum á að kenna
Auðnuhjóli sínu að renna.

Þannig sagan gamla glænýtt gerfi tekur:
Aðeins sá er sagður spakur,
Samverjans er notar akur.

Sú á trúin aldna einnig enn að standa:
Enginn skuli út sér hrinda
Unz 'ann hafi lært að synda.

Þó að æskan einatt heimti endurbætur,
Vizkan reynzlu-grá þess getur,
Gamla lagið fari betur.

Samt er eystra íhaldstrúin öllu verri.
Þar eru lýðsins formenn færri,
Flónatalan ennþá stærri.

Telford okkar einn, ég veit, er á við tíu.
Hann ef Árni og Austmann sæju,
Yrði þörf að stunda Maju.

Báðir sólnir sypu C.C.F. og meira.

Vakið sinni, sál og æra

Segðu þeim að fara að læra.

Innan skams þeir óðir færu út að kenna,

Fyltir guðamóði minna

Menn á afglöp feðra sinna.

Líva, ásamt Maju, myndi mann sinn hvetja,

Grími körgum kristni flytja

— „Kenna gömlum hundi að sitja.“

Vel á minst. Ég ~~vildi~~ fréttu um Vinjaröbúa.

Heyrt ég fékk um heldur láa,

Halla flest og nokkra mága.

Neðanmáls því nefna skaltu nokkra fleiri.

Með þeim verða Mundi og Dóri.

Mér er spurn hvort báðir tóri?

Nú er, trúi ég, „golfað“ glatt á Glæsivelli.

Glíma þar nú Gunnli og Halli.

Get ég ~~tí~~ að báðir falli.

Hnýsni leitar hvort þeir báðir haldi vana.

Krossar Gunnli greipar svona (x),

Glíkt og messurækin kona?

Einnig vil ég vita hvort að vængir Halla

Rangsælis á „boltann“ bella,

Brotni skaft og rispist hella.

Fersk er mér í minni enn sú mennt hjá honum,
Hvað hann gat í glöpum sínum
Geigað oft frá beinum línun.

Oft ég hélt að ósamstend hans augu væri.
Skýrðist þó við skeyti fleiri,
Skekkan hlyti að vera meiri.

Loks ég sá að sú var skýring síðast eftir
— Þó ég lengi lægi glaptur —:
Ljósinn bæði snéru aftur!

Það er nóg. Ég nærri kys hann nísti tönnum,
Skömmum svo mér stefni stinnum,
Stöguðum með kímni-pinum.

Undir getur Gunnli það með gremju strikað.
Fái ég nokkrum þækki þokað,
Þá skal svei mér, verða mokað.

Má svo ykkur guð og gæfan geyma alla.
Fær sitt eigið fjandinn, ella.
— Finst þér skap mitt úr sér hella?

E. S. Nú í Kringlu nam ég þín
Næm og fögur ljóðin.
Þú hefur drukkið þundarvín.
Þökk fyrir síðsta óðinn.

—1934

Ljóðabréf

— Til G. L. —

Leið er þessi frétt-fæð um forna vini.
Þótt þú værir alls sá eini,
Yndi ég því vart í leyni.

Veit ég allir önnur kafnir einatt stríða,
Vilja síður orðum eyða
Út um lönd og veginn breiða.

Samt mér finst að fyrri kynning forrétt eiga,
Þótt þið hafið frændur fræga
Fast við garð, og vinsemd næga.

Oft og tíðum innri sjónum út ég beini;
Sé þó fáa forna vini
Fyrir Jóa Davíðssyni.

Raunar veit ég Gísli glóir glæst að baki.
Eins, þó stundum staður þyki,
Stafar Jón þar sínu bliki.

Enn á fólksins þrifa-þingum þraukar Halli;
Halda mun þar hálum velli,
Hendast um á þunnu svelli.

Stöðugt heyri ég alltaf ekkert um hann Tobba.
Settist í hann andleg stybba,
Eða hlaut hann þrengi-flibba?

Magnús hinnig aðdáendur eignast freka.
Hér á Norman hópa slíka,
Hálfan annan bróður líka.

Einna verst mig þjáir þögnin þó um Pétur.
Aldrei frammar heyrast hlátur.
Hann mun traúðla vera kátur.

Varla trúi ég topphá fjöllin takmark settu.
Ef að sköllin hella hittu,
Hingað óminn bergmál flyttu.

Margt um Sigga síðar verður sagt í einu.
Hægur mun hann sitja að sinu.
Svo sem eins og ég að mínu.

Ófús bind ég Arna hér við alls óskylda.
Lengi munu grisir gjalda,
Gulls á meðan lögin halda.

Skilst mér stækki óðum ör hans útivistar.
Í hann munu sórgir seztar
Síðan Stjáni leysti festar.

Sleppum því. Ég þarf að ala á þjóðarmeini.
Ef það dæmist vondur vani,
Verður það minn næsti bani.

Hér er talsvert tíðarfar,
Tilaðmynda rigningar.
Hér eru naut og Nazistar,
Nógir líka Fasistar.

Hingað fólkið hópast að.
Herrar deila sitt á hvað.
Alit selur sérhvert blað.
Svona, Laxi, gengur það.

Sumum lízt það sóma nær.
Sitji menn þar ekkert grær,
Svo að þý, sem þrældóm fær,
Þurfi að ala sveitir tvær.

Vinnan semsé orðin er
Alt, sem fólkið veit og sér.
Eftir hinu enginn fer,
Upp hvað hann og þjóðin sker.

Fólkið hérna bygði brú.
Biljón aura kostar sú.
Verja þjónar veginn nú.
Verðið borga ég og þú.

Dæmi þetta ágætt er,
Einkum til að sanna þér
Að við gjöldum heilum her
Hömlun þess sem betur fer.

Fyrst við drógum efnið að,
Ólmir steiptum grunn í vað,
Settum brúna sinn á stað,
Síðan skuldum fyrir það.

Svona fer það alt og eitt.
Illu fæst til verra breytt.
Þótt það virðist ljótt og leitt,
Lögum Kings er þannig beitt.

Sízt þó betri Bennett var.
Braut hans risti sama far;
Opinskárri aðeins bar
Illúð beint til verknaðar.

Þyki sumum þetta frekt,
Það er ykkur mátulegt,
Sem að hafið heimótt blekt
Hundslegi með ró og spekt.

Píslir, hungur, nekt og neyð,
Nöðru tungur, sverðin breið,
Rökin þungu lífs á leið
Loksins gungur vekja af deyð.

Innra bið ég allir þó
Öðlist frið og gengi nóg,
Þar til siðar seili-kló
Sækir yðar berjamó.

Eigi lengur þurfa þá
Þig að dengja rökin há.
Nær sem þrengist þræli hjá,
Þá mun drengur fara að sjá.

Geimurinn

Þá öll er nóttin nistum prýdd,
Þeim nægja mun, sem rýnir,
Að hugsa um þá hæð og vídd,
Er himingeimur sýnir.

—1919

Ósk

Leyfðist mér að annast einn
Instu þrána mína,
Myndi ei nokkur miðtilteinn
Miða á gæfu þína.

—1922

Ferðabæn

Farðu heill um hála storð,
Hvert sem örlög draga.
Láns við nízka nægtaborð
Nærðu sál og maga.

—1934

Hausavíxl

Nú breytt í sumu sýnast mér
Hin sögulegu helgimál,
Þá bersyndugum boðið er
Að biðja fyrir páfans sál.

—1939

Far-rýmið

Um þína braut ef bifreið fer,
Þótt bið þig setji gramann,
Þú manst það rýmra ávalt er
Að aftan held'r en framan.

—1935

Framsæknin

— *Progressive-Conservative* —

Glænýtt fornafn flaggar með
Flokkur auravaldsins,
Svo að fólkið fái séð
Framför afturhaldsins.

—1943

Eilífðin

— Tileinkað M. I. —

Enginn hefur yfirlýst
Að alviddin sé þröng.
En nú kvað ekki alveg víst
Að eilífðin sé löng.

—1943.

Skriftamál

— Á „Sérvitringa“-móti —

Þótt von til sigurs sýnist dimm
Um suma, máske alla,
Viltu skrifta fjóra, fimm
Forskrúfaða karla?

—1950

Sallinn og Hallinn

Dável Tobbi yrkir enn,
Ögn þótt hafi „Sallast“.
Svo er hann beinni, segja menn,
Síðan hann fór að „Hallast“.

—1942

Örlögin

Hver mælir áhrif ill og góð,
Sem erfðin strax í barnið hlóð,
Og öflin striðu utanfrá,
Er einatt síðar tókum ná?

—1951

Undir Bréfi

Gæfu-búið þó í þitt
Það sé lítill forði,
Beri litla ljóðið mitt
Lán með hverju orði.

—1929

Svar til H. S.

Með rauðum kamb mitt reista hár ég greiddi;
Að ráði þínu hverja lýju neyddi.
En vittu, þræll, að þá fór ekki betur:
Í þúsund mola sprakk mitt höfuð-tetur.

—1931

Félagsmál

Ein er brosleg baulusál
Bragatúns í káli;
Tjóðrast hún við „Halla“-mál,
Hortitts naut hjá Páli.

—1933

Afstaðan

— Til Valda —

Pótt einir við nú hokrum hér í sveit
Og heimur meti að jöfnu þitt og mitt,
Við nágrènnið þann meginmun ég veit,
Að mitt er langtum verra í raun en þitt.

—1940

Til Valda

Varla spyrja þurftir þú
Hví þitt bréf sé ei farið.
Ástæðan er eflaust sú
Að áður kom ei svarið.

—1937

„Búendatal“

— Fyrir munn R. K. —

Þetta bláa kvæðakver
Kalmans fagað signet ber.
Lygin má þar leika sér.
Lofið háa tvírætt er.

Skáldið svekkir suma hér,
Sat á bekk með Lúsifer,
Líkur ekki sjálfum sér;
Svona skekkjan mögnuð er.

Ýmsa þyrstir það samt í.
Þarna fyrst var stemma ný.
Svo er listin ljós í því,
Líkt og mistur kringum ský.

—1933

Slagurinn

Fjögur roskin byggðar börn,
„Bridge“-menn, háðu glímur.
Hreyknir við þá Berg og Björn.
Börðust Páll og Grímur.

Núlla Páll í byrjun bauð:
Björn fór tvo í hjarta.
Gríms í nefi nærri sauð.
Næst fór hann að kvarta.

„Nótromp“ sagði ann mikil-máll.
Muldrar Bergur „Spaða“.
Þrjá í núllo nefnir Páll,
Nú með lund ei glaða.

Nótromp enn í Grími gall.
Glumdi í Bergi „dobul“.
Hláturs-kast úr Birni ball.
Bjóst nú Páll við „tröbul“.

Hans í taugum heiftin brann;
Hugurinn atti glímur.
„Fimm í núllo“ hrópar hann.
Hveljur saup þá Grímur.

Skrækti 'ann, „þaúið þér er tamt;
Þú vilt boðið hafa.
Fimm í nótramp segi ég samt.
Sízt má pund mitt grafa.“

Ennþá greppar dobla dreng.
Dregur loks af Páli.
Fóur hneig 'ann, fór í keng,
Fírtur rænu og máli.

En Grímur enga gæfu bar
Að greiða úr sínum kortum.
Rættist þá hann reyndar var
„Ren“ í öllum sortum.

—1926

Vísur Bötnaðar

„Auga blómið yndi ljær;
Eyrað hljómur gleður“.
Matur góminni mettað fær,
Maga tómanna seður.

Hann T. T. K. er skratti skýr,
Og skynsamari en nokkurt dýr.
„En þegar hann skakkar brettir brýr,
Þá brosir hann eins og mjólkur-kýr“. —H. A.

„Þorri hleður fönn og feykir
Fjúki um búk og húsaþil.“ —G. L.
Frosta grimmir fingur bleikir
Fálma kalt um hnúk og gil.

„Veltur fram í vonleysi
Veröld bundin kreppu“. — Þórh. B.
Svinnra feðra sonleysi
Sigurs veldur teppu.

„A lándá snjalla ljóðin kalla.
Láttu falla rétt þitt svar.“ —Þorl. J.
Ef að gallar spaugið spjalla
Spillast allar bögunnar.

„Nú er úti hvast og kalt.
Kryppan vex á búkum.“ —Þorl. J.
Verst er þó að okkar alt
Er í tómum lúkum.

„Nú er góa gengin í
Garð með snjóa veður.“ —T. T. K.
Feykir í móa, frystir dý,
Fönn í skóga hleður.

„Fallega meitluð ferskeytlan
Fágar gull í sálum.“ —T. T. K.
Vandlega seitluð vitleysan
Veðir bull úr Pálum.

—1934

Þýðingar

Hver á Sína Vísu

— W. H. Carruth —

Eldský og eyði-þnöttur,
Eindir og kristals-steinn,
Marglitta, meyr, og eðla,
Í myrkrunum hellir einn;
Þá kend um list og lögmál,
Er leirinn fær andlits kvöð,
— „Framþróun“ segja sumir.
Sumir það nefna Guð.

Mistur á brjóstum blævar
Breiðist um víðan geim.
Grænkan á foldu fölnar
Og farfuglar svífa heim.
Vellir í sólu sindra,
Er sölna hin vísnu blöð,
— „Haust“ er í hugum sumra.
Hinir sjá aðeins Guð.

Sem öldur að yddri ströndu,
Við unga mánans blik,
■ Þrárnar á innleið ólga
Og örfast vonin kvik:
Gestir frá undra-ósi,
Við ódáins-heima tröð,
— „Lífspráin“ segja sumir.
Sumir það nefna Guð.

Vörður á verði kalinn;
Við vögguna móðir deyr;
Sókrates kaleik kyssir;
Á krossinum Jesús preyr;
Og miljónir manna og kvenna
Án metnaðar þjóna glöð,
— „Helgun“ það segja sumir.
Sumir það nefna Guð.

—1929

Óbugaður

— Wm. Henley —

Þótt mynduð væri í myrkra geim,
Er mannheim lýkur eins og skál,
Ég vildi þakka verund þeim,
Sem vakti mína styrku sál.

Þótt örlögin mér gyldu grátt,
Þeim gerði ég líka nokkur skil.
Og ennþá ber ég höfuð hátt,
Þótt hafi blóðgast af og til.

Loks eftir heimsins arg og tár
Mér ógnar bið í tímans val;
En fyrir handan öld og ár
Mig enginn hræddan finna skal.

Svo þótt mér hótist hverskyns fár
Og hörð sé leið um tímans ál,
Samt, eigin skapa herra hár,
Ég hlýt að stjórna minni sál.

—1926

Einveran

— E. W. Wilcox —

Ef hlærðu, menn hópast af kæti,
Ef harmar, þig enginn vill sjá;
 Því heimur á leigu
 Tók hamingju-veig,
En hans er ið daglega stjá.

Ef syngurðu, öræfin anza,
En andvarp þitt tynist í geim;
 Því bergmálin dansa
 Frá launskútum lands
Með léttúð, ei sorgarheim.

Ef fagnarðu, fólkið þín vitjar,
En forðast ef syrgja þú mátt;
 Því mennina ginna
 Skal munaður þinn,
En mótlætið sjálfur þú átt.

Ef gleðstu, þér góðvinir fylgja;
Ef grætur, þeir hverfa úr sýn.
 Þeir heimta sinn þátt
 Af því æðsta þú átt,
En óhappa-dræsan er þín.

Ef veitirðu, heimur þig hyllir;
Ef hungrar, hann svífur á braut.
Því dauðsældin ríf
Veitir unað og líf,
En einn berðu dauðans þraut.

Við ljóshaf í lysti-sölum
Sér leikur hin mikla þröng;
En grár og seinn
Loks einn og einn
Má arka lífs þyrnigöng.

—1925

Ykjur

— V. Hugo —

Væri ég kóngur, fagra fljóð,
Ég feginn gæfi ríki, sjóð,
Þann lýð, er fús minn kyssir kjól,
Minn konunglega skipastól,
Kórónu, borg og baðhús fin
— Að brostirðu eitt sinn hýrt til mín.

Væri ég Guð, ég gæfi jörð,
Hinn græna sæ og engla-hjörð,
Bláloftið sjálft og sólna rið,
Satan og alt hans skyldulið,
Óskapnaðs ferlegt orku-ger,
Alt, sem á himni og jörðu er
— Fyrir einn kærleiks-koss frá þér.

—1929

Hann

— Úr ensku —

Ef einhver nefnir nafnið hans
Ég numín er til sælu-lands.
Sem þúsund örvar eldibrands
Mér æðir blóð til hjarta ranns.
Ó, lífsins eldur! Ástar hnoss!
Mig upp hann drakk í löngum koss,
Sem vatn, er sólin saup til botns.

—1922

Garðurinn Minn

— T. E. Brown —

Ó, fagur ertu lystigarður, Guð veit,
Með leynitjörn og rósareit
— Hin ríka friðar-lind.
Þó hyggur heimskan blind
Að hvergi stóði guða-leit.
Ei Guð á ferð í kveldsins kynja-mynd?
Þó sá ég fingraförin hans
Á fífilstöng og blómakrans.

—1920

Brúnnar Rósir

— E. G. Eastman —

Kveld-ský roða reifar
Röðul ljós.
En brátt þar bjarma dreifar
Fá blæ, sem ösku-leifar
Af rjóðri rós.

Ef ástar sunna sigur.
Við sofið ljós,
Eitt tár af hvarmi hnígur,
Í hjartað aska smýgur
Af rjóðri rós.

—1929.

Blómin við Veginn

— Bliss Carman —

Við skreytum veginn og viðinn
Og velkjumst um óyrkt lönd.
Við þráðum frelsið og friðinn
Og flúðum hin ströngu bönd.

Ef jörðin oss vörgróður veitir
Og veðráttan aðeins er hlý,
Þá hrumu, er heimurinn þreytir,
Við hressum til farar á ný.

Og herrann, sem garðana gefur
Og græðir með vökvun og sól,
Í miskunn oss mund sinni vefur
Og mýkir vort útlegðar skjól.

Við eigum því eðli að hlýða,
Sem erfði hið friðlausa kým:
Hvern útstig og afbæ að þrýða
Og örfa hvern fegurðar vinn.

Og aldrei um árstíð skal kvarta,
Né æðrast hvert vindurinn fer.
Við blómstrum, með hógværð í hjarta;
En herrann um tilganginn sér.

—1917

Menn og Störf

— Duncan MacGregor —

Oss skortir manndóms-menn —

Ei vandlæs vísdómsblöð,

Ei von, með augun stöð,

Ei fé, með fylgjum þess,

Ei frægð og valda-sess,

Né pennans almátt enn

— Aðeins menn.

Oss skortir stærri starf —

Ei hjal og hlustar girnd,

Ei hugans fjarstu mynd,

Ei trúar-lipurt-ljóð,

Ei ljúfan bænarsjóð,

Né stétta-illan-arf

— Aðeins starf.

Já, menn og meiri störf —

Menn þrungna af dug og dáð,

Er daufheyra úrelt ráð

Og heiðri, með hetju brag,

Helga sitt líf í dag.

Vor mikla megin-þörf

Er menn og störf.

1916

Friður — 1915

— Louisa S. Hasbrouck —

Peir tala um frið; þó finna menn
Ei friðarhæli nétt,
Er verji þeim að horfa á hrygð
Og heyra andvarp þreytt.
Hann er ei sálna sölu-torg,
Þar svikinn heiður fæst
Og ómenskan er metin meir
En mannaun, stolti glæst.

Nei! Friður er eins og hetjan hörð,
Sem hogað aldrei fær;
Sem hefur vald að veita grið
Og verja óðul kær.
Því loks á friðar fjallatind
Mun Fræknin reisa stöng,
— Hvert spor til hans í þjáning þrykt,
Og þó er gatan löng.

Peir tala um frið. En kvenna kvein
Ei kæfa heimsins fár.
Þar stoða hvorki hnotabít
Né heitingar og tár.
Oss glepur enn sú goða-trú,
Er gafst á feðra tíð;
En friður Guðs er feykna dýr:
Hann fæst í gegnum stríð.

—1917

Þú Kannast Vestrið Við

— Arthur Chapman —

Sé handabandið af hlýrra tagi

Og hýru brosin í fylsta lagi,

Þú kannast Vestrið við.

Ef sólin fastar á sérhvað lítur,

Ef sjálfur snjórinn er meira hvítur,

Ef sjaldnar heimilið samúð brýtur,

Þú kannast Vestrið við.

Ef heiðaloftið er heldur blárra

Og hjartalagið er vitund skárra,

Þú kannast Vestrið við.

Ef blærinn næmari hressing hefur,

Ef hlátur elfanna lengur tefur,

Ef hápið sáðfræ oft hávöxt gefur,

Þú kannast Vestrið við.

Ef flæða uppsprettur fjörsins heita

Og færri raunir á hjartað leita,

Þú kannast Vestrið við.

Ef meiri gleði en grát má finna,

Ef grannans þörfum menn oftast sinna,

Og gefist vinir án verka þinna,

Þú kannast Vestrið við.

—1920

Robert Burns

— R. G. Ingersoll —

Þótt saga Skotlands syngi þrátt
Um sína stóru menn,
Hinn bætti enn af öllum þeim
Hér ólst, við kjörin tvenn.
Hér bjó hinn kæri kotungsson,
Er kærleiksrikið vann;
Og aldrei nokkur niðji lands
Var neitt á borð við hann.

En vegglágt þótti hreysið hans,
Og hrört, með ellibrag.
Einn skiðisfleki skýldi gætt,
Einn skjár bauð „Góðan dag.“
Er horfi ég á þann helga reit
Mig hryggir stétta-prjál,
Því hönum fæddist höfuðskáld
Og heimsins stærsta sál.

Mér finst sem einhver heilög hönd
Nú haldi um stáðsins vé,
Sem ætti Guð þar útibú,
Er öllum bending sé.
Því veit ég, meðan tímatal
Er til og dagur rís,
Fær Robert Burns í heimi hér
Vort hjartans lof og prís.

—1924

Kuðungurinn

— O. W. Holmes —

Hann er það perluskip á skærri lá,
Er skáldinn í hillung sjá:
Hin djarfa geisla-gnoð,
Er glaðvind sumars spennir skarlats voð
Í töfra-vík, við sævar seiði-boð,
Þar klifa kóral tær
Og köld á hrönnum hafmey ris og hár í sólu þvær.

Við stafn ei blakta lengur lífræn tjöld;
Þau lafa dauð og köld.
En hverja þind og þró,
Er þögull skeiðabúi vóf í ró
Og dreyminn sat, unz vaf úr vexti dró,
Þér birtir brotið hrak,
Með brostin rökkur-rými og renni-gullið þak.

Í kyrþey ár og síð hann vatt og vann
Og vefjarsnúð sér spann.
En ótt sem árið þraut,
Hann aftur þráði meira rúm og skraut,
Og undir bogans lága ris því laut,
Lét úrelt óðul kyr,
Stóð upp með rögg af rekkju og rak hið liðna á dyr.

Þú flytur oss í heiminn himna-von.

Þökk, hafsins undra-son!

A sker þú feigur flauzt,

En frá þér dáuðum kveður skærri raust

En hafguð neinn sinn mikla lúður laust.

Er hlýði ég óm þann á,

Í innri heimi hugans ég heyri söngrödd tjá:

Reis þér, mín sála, einatt hærri höll,

Við hverful tímans föll.

Lát afrækt óðal þitt.

Lát yngsta hofið þenja ræfur sitt,

Unz ber við sólu hvolf þess, loga-litt,

Og leystur læðing af

Þú leggur serkinn síðsta við sollið lífsins haf.

—1920

Sigurvegarnn

— E. C. Aurin —

Það er auðvelt að hlægja ef hvolfið blátt
Er heiðrikt og sólin skín,
Ef mönnum tryggu þú treysta mátt
Og taumfús er gæfa þín.
En bresti þig vonir og viðmót hlý,
Ef váleg þér ógna drunga-ský,
Þá hefurðu fengið þinn hetju-skamt
Ef hlærðu í kampinn og reynir samt.

Það er auðvelt að hlægja er háskinn þver
Og höfninni skipið nær,
Ef lánið á endanum lýtur þér,
Þótt leiki sér úfinn sær.
En meðan að yfir þig brotsjór berst
Og báturinn litli í nauðun verst,
Þá reynir það mikið á manndóm þinn
Að mæta því öllu með bros á kinn.

Það er auðvelt að hlægja þá hætt er stríð
Og hefurðu sigri náð
Og hlótið það dýra hnoss um síð,
Er hafðirðu lengi þráð.
En heill sé þeim kappi, sem hlær hvað mest
Þá hvessir í fasið; hann reynist þezt.
Því enginn í heiminum heykti þann,
Sem hló þegar lukkan á móti vann.

—1930

Ég

— Edgár Guest —

Af því að ég samferðast sjálfum mér
Þá sýnist mér best við kynnumst,
Og segjum þá jafnan eins og er
Hver öðrum, þegar við finnumst.
Ég vil ekki þurfa, er dagur dvín,
Að dragast í hlé fyrir verkin mín.

Ég vil ekki heldur á huldum stað
Mín helgustu launmál geyma,
Og telja mér sjálfum trú um það,
Því takist nú brátt að gleyma,
Og enginn þekki minn innri mann
Ef aðeins ég grímuklæði hann.

Mig langar að bera mitt höfuð hátt
Og heiður með réttu eiga,
Að hafa minn sigur ávalt átt
Og unna mér sjálfum mega.
Ég vildi ekki þurfa að mæta „mér“
— Ef misti hann við það trú á sér.

Ég fæ ekki aðskilið mig frá mér,
Þótt mikið sé öðrum dulið;
Því margt, sem að enginn annar sér,
Er aldrei mér sjálfum hulið.
Og þrátt fyrir ógnir og erfðasynd,
Ég ætla að verða mér fyrirmynd.

—1929

Kveld-gyðjan

— Geo. Sterling —

Hún ráfar upp í dalinn, dulda slóð,
Með dagsins roða enn um heiða brá.
Hún læddist að frá rökkur-heimi, hljóð,
Og hlakkast um hve dögum langt sé frá.

Ilmur dagsins hvílir henni á.
Í hári titra blöð af liljum tveim.
En barnið hennar, Svefninn, situr hjá
Og sér að barmi vefur lúinn heim.

Á himni faldi 'ún ótal augu skær,
Sem opnast þegar ljósið burt er fælt.
Til hennar flýja feimnu raddir þær,
Sem fergi dagsins hafði niður bælt.

En óma þeirra aldrei þó ég nýt
Unz að mér lýtur kveld í hinnt sinn,
Né löngum-práða friðar-hvöld ég hlýt
Unz hylja fífil-skuggar beðinn minn.

Aðeins Eina Nótt.

— W. Kirkconnell —

Sendið þá hingað aðeins eina nótt,
Sem alltaf væru að springa af hetju-sótt

— Já, aðeins eina nótt.

Ég man og heyri hrókann þeirra enn,
Þótt hundrað sprengikúlur öskri í senn;
Þótt eitur-svælan þrykki, þung og grá,
Og þjóti svölur blýs um loftin há.

Sendið þá hingað aðeins eina nótt,
Sem áttu grófa lyst og maga-prótt

— Já, aðeins eina nótt:

Er ótal byssur tæta holdið hrátt
Og hálfir búkar stynja þungt og lágt,
En tundrin ofar leiftra glitur-grimm
Og gamla áin brýzt fram roða-dimm.

Sendið þá hingað aðeins eina nótt,
Sem alltaf sjúga lýðsins fé og þrótt

— Já, aðeins eina nótt:

Þá tundur-gíga umbrot ypta jörð,
Svo iðá kramin hræ um blóðgan svörð,
Þar loks í hrúgur safnast saur og mold
Og sviðin bein, í staðinn fyrir hold.

Sendið þá hingað aðeins eina nótt,
Sem ennþá trúá því að hér sé rótt

— Já, aðeins eina nótt:

Þá kjaftur Heljar gín, sem geispi land,
Og gubbar ógn og dreyra yfir sand,
Þar allir loks, við kvalir, kveðja líf,
Og köll á blæinn líða: „Sonur . . . ! Víf . . . !“

Sendið þá hingað aðeins eina nótt,
Sem eiga tungu-flærð og haturs gnótt

— Já, aðeins eina nótt:

Þá sprengi-hnatta blysin, björt og há,
Á bleikar kinnar rista óttans skrá,
Og dreyra-gufan hefst frá heitum leir,
Svo hrópi þeir í bæn: „Minn Guð, ei meir!“

Sendið þá hingað aðeins eina nótt,
Svo eins og börn þeir kalli á „mömmu“ skjótt

— Já, aðeins eina nótt:

Svo beygi þeir sín kné, í kaldri nekt,
Og kannist þar við stóra eigin sekt
Og rífi klæði, berji sér á brjóst
Og biðji: „Drottinn, gjör oss orð þitt þóst!“

Ó, herra lífs! Nú heimtar blóðs míns und
Þeir hreinsi, bljúgir, sína gráðgu mund,

Sem þjaka þessa grund:

Að stoltir vargar fái móð sinn mist,
En minnst þín og vilji treysta á Krist,
Og aldrei síðan svíki láð né drótt,

— Sendið þá hingað eina blóðga nótt!

Yfirgefinn

— Jean Chas. Bosquet —

Ég fylgdi þér, húsbóndi, hvert eitt sinn
Og hugfanginn yaktaði bílinn þinn.
Ég hljóp eins greitt og hundur má
— Og hamingjan veit að ég entist þá!
Hvers geldur mín gifta nú?

Er tók ég að lýjast og missa mátt,
Ég man að þú stöðvaðir vagninn þrátt.
Og ávalt er heyrðirðu ýlróm minn,
Þú opnaðir hliðið og lézt mig inn.
Mér, hundi, var hygð þín trú.

Þú lagðir með dreng þinn á langan veg
— En langbezti vinurinn hans var ég.
Hver situr nú glaður við hvílu hans
Og huggar á vegum hins mikla lands?
Hver vakir á verði æ?

En nú er ég orðinn svo undur seinn
Að eftir mér biður ei vinur neinn.
Á öræfa-götu, með gígt og ríg,
Og gleymdur af mínum, ég dæstur hníg,
Og dey eins og dáðlaust hræ.

—1933

Kallið

— Edward Davison —

Nú sól á bak við hnúkinn hnigin er.
Í hægum vindi flögrar lævirkinn.
Eitt endur-tillit, dreymið, dugir mér
Til dalsins, þar sem bjó hann faðir minn.

Því autt er kotið, fallin húrð og hlíð.
Til heiða býst ég gegnum rökkur-skóg,
Unz nætur-brjóstin loksins legst ég við
Og læt mig dreyma barnsins hugar-fró.

Nú glætan hinnta flýr að útheims ál.
Mig áfram laðar nótt við töfra-seið.
En blítt úr fjarska berast duliðs-mál.
Mér bendir óþekt hendi fram á leið.

—1927

Hún Mamma

— Fr. Thordarson —

Sú bezta eign, sem allir þrá,
Það orð, er mýkst á tungu lá,
Sú gjöf, er enginn gjalda má:
Hún mamma.

Hver leiddi þétur börnin smá?
Hver benti gullna reglu á?
Hver lagði hönd á heita brá?
Hún mamma.

Hver kendi þeim, sem ungur er,
Að iðja, biðja og leika sér
Og efna skyldur eins og ber?
Hún mamma.

Hver heimsins þyngsta byrði bar,
En blessun stráði hér og þar;
Og hver í raunum viðstödd var?
Hún mamma.

Hver vakti dýpsta ást hjá oss?
Hver á hinn fyrsta og síðsta koss?
Hver fær án efa eilíft hnoss?
Hún mamma.

Tréð

— Joyce Kilmer —

Ég hygg að enginn óður sé
Jafn yndislegur fögru tré;

Er léggur þakklátt, mund og munn.
Við móður jarðar nægta brunn;

Er teygir blöð sín gróður-græn;
Til Guðs á hverjum degi í bæn;

Er fuglahreiðri hlúir að,
Í hári sínu felur það;

Er tíðum fönn á brjóstum ber,
En bezt í regnum unir sér.

— Sem önnur flón ég einatt kveð,
En aðeins Guð fær skapað tréð.

—1933

Fjallabúinn

— Clifford L. Walters —

Sagt var ég fyndi aldrei auð í jörð,
Sem aðrir menn, er grafa í kletta skörð
— Að fjöllin væru dul og hjarta-hörð.

Ég fann ei mál. En Gróður gullið sitt.
An gæzlu breiðir kringum hælið mitt.
Ég ráfa einn. Sá missir mál og kæk,
Sem man og skilur nið í bunulæk,
Er gefur hverjum gljúfra-kletti koss
Og kveikir friðarbaug á dættifoss.

Mín-hugsun fær ei enzt við aurafé
Í anganblæ frá stoltu grenitré,
Er vex úr grænum bala beint og hátt
Og beinir sínum topp í himin-átt,
— Spjóti, er stendur engum óvin gegn,
En aðeins biður Guð um sól og regn.

Ég stend á önd, er Aftann sérhvern dag
Á afli sínum kyndir sólarlag,
Sem deyr við reykh, er dreifið blámann á
Og dregur slæðufald á kveldsins brá.
En síðstu glæðum þeyrinn þeytir brátt
Og þannig kveikir stjörnur hátt og lágt.

A flæking mínum mun ég aldrei þrá.
Þann málm, er hinir lærðu tíðum ná.
En þegar haustsins yndi-drukna önd
Síns orlofs bikar hellir yfir lönd,
Mér vitrast margt, því frostsins undra full
í farfann bleika töfrar eik og gull
— Þann auð, sem glóir hverri hríslu á,
Til handa öllum jafnt er metið fá.

—1941

Hrópið að Neðan

— E. St. Clair Muir —

Frá lífsins djúpi heyrast harma kvein,
Þar hjartans bænir fá ei andsvör nein.
Á krossum hanga Vizka, Von og Trú,
En valinn hylja ótal mannabein.

Er mannvits-dögun austrið loks fékk lýst
Og ljósið hafði bugað dýrsins fýst,
Vor fyrsta menning beið hins bjarta dags,
En brátt í skuggans hyl var aftur þrýst.

Þau lönd, er ávalt þykjast hafin hátt
Og heimta allir tigni þeirra mátt,
Með dygða-grímur, flærð og fagurgal
Oss, fávís, leiða jafnt í ranga átt.

Er vild á bakvið sköp þau röm og röng,
Er ræður einvöld geimsins hnatta-söng
Og alvís reiknar ryksins agna-mergð?
Þér Raddir, svar! Vor bið er orðin löng.

Úr lofti voða bylur brýzt af stað
Og breiðir ógn og fári, sitt á hvað.
Er guðlegt vit að verki í krafti þeim?
Hinn vegni tér ei neitt. Hver skilur það?

Með vini brunar vantadreki heim,
Þar vakað er að fagna höndum tveim.
Svo heyríst óp, þá aðsent tundur slær
— En aldan hlutlaus drekkir bænum þeim.

A hildarslóð, þar guðlaus grimd er þreytt
Og glöðum dag í sann-nefnt víti breytt,
Um náð og miskunn margur sonur bað.
— Nú merkir dánarblettinn krossmark eitt!

Þér Raddir, heyr! Er eins sá andi þar,
Sem iðinn skráir tölu lóunnar?
Að baki tjalds ef góður faðir felst,
Hví fær ei ákall barnsins nokkurt svar?

Um gjörvalt hauður heyríst tanna gnýst,
Er háleit von í örvæntingu snýst
Og móðir grætur mætan einkason,
Sem myrtur var, að seðja gróða-fýst.

Hvar er nú hann, sem áður fast og feitt
Með fingri reit á vegginn dómsorð beitt?
Fær þjóðin, spilt, ei lengur mál hans merkt?
Er máské satt hann tali alls ei neitt?

Hvar er sú rödd, er frið á foldu bauð
Og færði líf í grafar inni trað?
Hví nú hin mikla þögn, er þjóðir heims
Í þúsund vígum henda sverðin rauð?

Hvert veldi heims á völtum grunni rís.
Hin veika dygð er tept í höndum þýs.
Í viðjur enn fær Lygi Sannleik selt
— Og samt er kent að Guð sé stór og vís.

Til himins stíga hrópin titt og ótt,
Í heitri bæn um líkn og sálarþrótt.
Í saurinn traðkar Máttur mannúð lágt,
Og miðun flest, er að hans boði sótt.

Frá lífsins djúpi heyrast harma kvein,
Þar hjartans bænir fá ei andsvör nein.
Ó, blinda þjóð! Þú bælir eigin mátt
Og byggir traust á hindurvitnin ein!

—1934

Safnarinn

— Mabel F. Loveridge —

Ei sýtir neinn, sem lífs við lestur fann
Eitt ljóð, er hreimar gegnum sora þann;
Né gagnar sá, sem geymdi fagran söng,
Að gleðja þegar nótt er dimm og löng.

Ei brestur sjón og augna-yndi þann,
Sem inst í listasafni hugans fann
Þá mynd, er lífið lag og drætti bjó,
En litum æfintýraroði sló.

Ei fær sá glatað öllum efnahag,
Sem eitt sinn fyrndi langan sólskinsdag,
Er endurskín, sem glói geisli rar
Í gegnum lífsins dimma tíðarfar.

—1939

Maðurinn með Hlújárníð

— Edwin Markham —

Und þunga heims, með hlújárn sér í mund,
Hann hokinn starir o'ná kalda grund.
Með tóm hins liðna alt í augum sér
Hann okið, þögull eins og skepna, ber.
Að sál og kend hann bróðir uxans er
Og öll hans vild í svefn og jörtur fer.
Hver svifti ann allri örvænting og þrá
Og allri vön, er lífið göfga má?
Hver slókti ljós á kveik í höfði hans?
Hvers hendi strauk burt enni þessa manns?

Er þetta vera sú, af Guði gjörð,
Er gefið var að drotna yfir jörð;
Að mæla stjörnu-ský hins skygða heims
Og skilja þrár hins alskapandi geims?
Er þetta draumur hans, er heitti sól
Og henti ljósum út að rúmsins pól?
Að vitis fjarsta ál er engin synd
Jafn ógurleg og þessi hrika-mynd
—Jafn mælsku-hvöss á mannsins auragirnd.
Svo spárikt tákn um andans feigðarfar,
Og feyrð hins mikla taums, ei nokkur var.

Hve óralangt frá honum himins til!
Hann hjólið þrældóms knýr, en veit ei skil
Á Sókrates og sjóstirnanna þrá.
Hann söngsins veldi gengur daufur hjá
Og gónir blindur roðnun rósar á.
Um þessa afmynd horfir sagan sjúk,
Og sorgir tímans kreptu þenna bók.
Um þetta gervi mannkyns, svikið, sært
Og svívirt, rúið, blindað, nítt og ært,
Til valdhafanna hrópar áhrínsorð.
Það ákall drynur spádóm yfir storð!

Ó aðall heims! er þetta þóknun sú,
Er þú í blindni lézt í guðs þíns bú?
Hve hygst þér skrímslið, beygt og sálu-svift,
Í sína mannsmynd fáist aftur kipt,
Og endursnortið ódauðleikans skrift?
Hve hygst þér það að sæma sál á ný,
Er seiðmagn óðs og drauma kvikni í?
Að bæta órétt þess og kvala-kvein
Og kvitta fyrir ólæknandi mein?

Þér valdsmenn heims, er eigið boð og bann,
Hvað, býður Skuld, er sætti þennan mann?
Hve svarið þér, þá refsí-hönd 'ans hörð,
Sem hvirfilbylur skekur þessa jörð?
Og hvað um kóng og kennivöldin blind,
Er knúðu hann í þessa voða-mynd,
Þá loks við guðs síns stól hann stendur ber
Og stóridómur tímans háður er?

Bæn fyrir Hús þitt

— Louis Untermeyer —

Ei leiti Hrygð á húss þins dyr,
Né heldur Ólán sé við skjá
Að gægjast inn; og stefni styr
Og stormar hjá.

Með trausti-vigðan vegg og þil
Það varist fái skark og gný:
Í hreggi lífs við arin-yl
Þú unir hlý.

Og friðargyðjan glöð og sátt
Þar gangi um með lífsins vín,
Og breiði um húsið hátt og lágt
Sitt helgilín.

Þótt grenji vargar veggjum hjá,
Af vörum bros þitt skal ei mást;
Þeir munu hrinda hatri frá,
En hýsa ást.

—1950

Er NOKKUR Sælli?

— F. Ralph Hollands —

Varð nokkur sála sælli við
að sjá þig fara hjá?

Kom nokkurt orð, er viðtal vakti,
vörum þínum frá?

Við sólarlag, er lúin þjóð
að lokum náttar sig,

Er nokkur til, sem treystir sér
að tala vel um þig?

Og færðu kvíðalaus að kveldi
kvatt þann dag, sem fer,

Og sagt þú hafir huggað einn
í hóp, sem mætti þér?

Fékk nokkurt hjarta hressing við
þá hvöt-er vékstu því;

Og gafstu bróður stundar-styrk
að stefna fram á ný?

Varð dagsverk þitt til einkis, eða
iðjusemi háð?

Er slóð þín gist af góðvild,
eða gíftuleysi stráð?

Og nær þú leggur augun aftur
ætli Drottinn hvísli þér,

Þú eigir dyggur enn til góða
annan dag að þjóna sér?

Regndagurinn

— H. W. Longfellow —

Veðrið er kalt og dimt og dapurt
— Dynur á súðum regnið napurt.
Viðjan fálmar um fúna vegg,
En fjúka burt lauf í köldu hreggi
— Og veðrið er dimt og dapurt.

Líf mitt er kalt og dimt og dapurt
— Dynur á súðum regnið napurt.
Við áranna rúst er öll mín hyggja,
Þar æskuvonirnár dánar liggja
— Og líf mitt er dimt og dapurt.

En vertu stilt, mitt hrelða hjarta;
Í heiði skín aftur sólin bjarta.
Samá hlutskiftið hendir alla:
Í hafróti lífs að rísa og falla,
Því stundum er dimt og dapurt.

—1921

Örin og Ljóðið

— H. W. Longfellow —

Ég út í bláinn öru skaut.
En ekki sá ég hvert hún þaut.
Svo hratt hún sveif að sjónin fékk
Ei séð með vissu hvert hún gekk.

Og út í bláinn — eitthvað burt —
Flaug óður minn; ég vissi ei hvurt.
Því hver á sjón, er svífa má
Með sendilhraða, er ljóðið á?

En seinna-meir, við sólar glóð,
Ég sá hvar ör í meiði stóð.
Og einnig síðar sönginn þann
Í sálu vinar míns ég fann.

—1916

Excelsior

— H. W. Longfellow —

Er rökkrið lagðist óðum á,
Við Alþáporp, sem vegur lá,
Bar halur flagg um fenta storð.
Á féldi þess skein gullið orð:
Excelsior!

Þótt óró skygði enni hans,
Í augans dýpt var sigur-glans;
Og hvelt sem lúðurhljómur tær,
Í hæð og firð barst röddin skær:
Excelsior!

Úr skjám er leitt hann ljósaflóð
Og logans mynd frá aringlóð,
En ofar svellsins harða hjúp,
Til himins lyftist stuna djúp:
Excelsior!

„Legg ei á skarð“ hinn aldni bað,
„Því ill er færð um hraun og vað,
Og byljir skella óvænft á.“
Eitt orð brauzt drengsins vörum frá:
Excelsior!

„Far ei,“ kvað mæ, „en hvíldu hér.
Legg höfuð þeytt að brjósti mér.“
Þá urðu tárbot augun blá,
En andvarp leið hans munni frá:
Excelsior!

„Treyst ei á furu fylgsnin dimm,
Þá fellur yfir skriðan grímm,“
Var yzta bóndans orð af vör;
En anzað var frá hárrí skör:
Excelsior!

Við Bernharðs klaustur hátt í hlíð,
Þar hetjur þeyta trúar-stríð
Og bænast árla ótt og fast,
Eitt orð um staðsins helgi brast:
Excelsior!

Og hundur líknarhofi frá
Gróf harða fönn að stirðum ná,
Með hönd, sem föst og frosin var
Um fánastöng, er merkið bar:
Excelsior!

Við lýsing dags hinn ljúfi sveinn
Þar lá í deyð, sem kaldur steinn.
Sem hrapi stjarna, af himni kvödd,
Um hvolfið svifur töfra-rödd:
Excelsior!

Óður Lífsins

— H. W. Longfellow —

Herm mér ei með hrygðar stöfum
Hér sé lífið draumur einn.
Vaki sál í svefnsins tröfum,
Sýnist misskilningur beinn.

Líf er vökull vilja-kraftur.
Víst er gröf ei takmark hans.
„Duft þitt fer til duftsins aftur“
Dóm ei birti sálu manns.

Hvorki nautn né hrygðarbragur
Helgun nam við lífsins meið,
Heldur starf, svo hver einn dagur
Hrífi oss nokkuð fram á leið.

Tíminn svífur. Seint oss lærist.
Sérhvert hjartaslag og spil
— Eins og bumbuhreimur hrærist —
Hringir manni grafar til.

Lífs viðstríð um haf og hauður,
Hvar sem starf þú rækja þarft,
Lát ei rekast líkt og sauður,
Lifðu hetja, berstu djarft.

Treyst ei spám, sem framtíð frægja;
Fortíð dauðri leyf sinn arf.
Lát þér kvika nútið nægja.
Nóg er dagsins skyldu-starf.

Stöðugt oss á manndóm minna
Menn, sem tign og göfgi ná;
Menn, sem eiga, ár þá linna,
Ótal spor við tímans sjá, —

Spor, sem mäske mæddur bróðir,
Mörg er lenti skipbrot í,
Sér, og við þær vita-slóðir
Vaknar upp til starfs á ný.

Framtaks-löngun lát oss hvetja;
Lítum örugg hverja þraut.
Göngum áfram eins og hetja;
Innum starf á lífsins þraut.

—1949

Frá Skóladögum

— J. G. Whittier —

Við götuhornið, hrört og máð,
Hér húsið ennþá stendur.
Um fúna veggviðjan þétt
Nú vefur sínar hendur.

Við innri stafn er stóll og borð
Og stika, fyrrum notuð.
Um bylgjað gólf er bekkja röð
Af barna höndum krotuð.

Um ganginn djúpar gárur sjást,
Er gólf og þröskuldur veikja,
Þar fætur sígu seinir inn,
En svifu hratt til leikja.

Það var einn löngu-liðinn dag,
Þá léttur upp var skólinn,
Að laust um hússins vestur-vegg
Sig vetrar-breiddi-sólin.

Hún snerti hrokkið hár og kinn
Á henni, sem með trega
Þar hikað meðan börn á braut
Sig búa æðislega.

Því hnugginn drengur, henni kær,
Til hliðar daufur stendur,
Með húfu dregna hart að brám,
Af hrygð og stolti brendur.

Og troðna snjónum til og frá
Með tánum vægt hann ýtir,
Að meðan svuntuhornið hún,
Að hætti, óvart knýtir.

Er strauk hún mjúkt um hendi hans,
Hann hugarfarið skildi;
En röddin brast af sárri sorg,
Sem sök hún játa vildi.

„Mitt slys að hefjast hærra, þér
Mig hryggir,“ mærin stynur,
„Af því“ — frá augum ultu tár —
„Ég ann þér, kæri vinur.“

Sú minning gleður gráan þul,
Ei gleymd unz fellur saxið,
Nær hálfa öld þótt hafi grös
Á hennar kumbli vaxið.

Í skóla lífsins lærði hann,
Að lýðir flestir smá hann,
Og mistök hans ei hryggjast við,
Sem hún, af því þeir dá hann.

Brjót, Brjót, Brjót

— A. Tennyson —

Brjót, brjót, brjót,
Á berginu kaldi sær!
Og ég vildi að tunga mín ætti orð
Yfir allt, sem minn huga slær.

Ó gott er að blessuð börnin
Í brekkunni kallast á,
Og sæfarinn ungi syngur
Og siglir um slétta lá.

Og hafskipin hljóðlát stefna
Til hafnar með tignar-ró.
En Ó, að mig snerti nú horfin hönd
Og mér heilsaði rödd, sem dó!

Brjót, brjót, brjót
Við bergið, Ó grimmi sær!
En yndi þess dags, sem var áður, hvarf
Og aftur ei komið fær.

—1948

Út Yfir Brimgarðinn

— A. Tennyson —

Stílt kvöld og stjarna blá,
Og stefnuboð ég fæ.
Ög ekkert brim þá/gnaði grynning á,
Er gnoð úr vör ég ræ;

En líkt og sofið undiröldu flóð,
Sem ólgar, laust við hreim,
Er það, sem lífs frá unnardjúpi óð,
Snýr aftur heim.

Hringing þá húmað er,
Svo hjúpar nóttin storð;
En berist engin kveðju-kveih að mér,
Þá kominn er um borð.

Og þótt mig reki rúmi og tíma frá,
Um reginvíða dröfn,
Ég vona að fá þar lífs míns lóss að sjá,
Þá loks ég berst að höfn.

—1948

Ef

— R. Kipling —

Ef lukkast þér að hafa táp í taugum
Í tryldum múg, er brjál sitt eignar þér;
Ef renging mót þú treystir eigin augum,
En einnig fjöldans rök og málstað sér;
Ef, rændur frið, með ró þú biðlund nemur
Og, rægður, sjálfur aldrei fæst við róg;
Ef, beittur hatrí, hatur samt ei temur,
En hvorki þykist vís né góður þó;

Ef þú ert frjáls, þótt oft þig dreymi drauma;
Ef drift og vit þér gáfu jafnan skamt;
Ef veiztu tap og vinning blekking auma .
Og velur þeim í huga sæti jafnt;
Ef áttu þol að heyra satt, er sagðir,
Af sótröftum í flóna-gildru breytt
Og sjá því bylt, er bolmagn í þú lagðir,
Og býst á ný, með vinnutækin þreytt;

Ef fórnað gaztu allri eigu þinni
Á einnar stundar svipult teningskast
Og byrjað framtak óðar öðru sinni
Og aldrei minst á tæli-von, sem brast;
Ef færðu þínum eyddu öflum varð
Í átak þess, er skal, við sérhyvert stig,
Þá alt, sem gaf þér orku, virðist farið
Og aðeins viljinn hrópar, „Stattu þig!“

Ef þér er unt að sleppa heill í huga
Frá hirð og múgi, eðli þínu trúr,
Að láta skjall og skammir þig ei buga,
En skoðun náunganna bætir úr;
Ef hverri minstu tímans stund, er streymir,
Í starfi skilar æfi-spölur þinn,
Er jörðin þín og það, sem lífið geymir,
Og þú að fullu vaxinn, sonur minn!

—1952

Bæn Fyrir Spán-nýjan Engil

— Violet Alleyn Storey —

Ó Guð minn, vertu hýr við hana í nótt!
Svo hljóð 'ún kúrði, fast við beðinn minn;
Því sængin var svo létt og lunga-mjúk,
Og litli koddinn féll svo vel að kinn.

Ó segðu 'ún heimti ei húsið litla og mig,
Þá hefur 'ún fengið alvíddina og þig!

Að setja í ganginn ljós minn vani var.
Ég vildi 'ún hræddist ekki myrkur neitt;
En samt — hún var svo smá — eitt lítið ljós,
Svo langt í burt, var saklaust. Bara eitt!

• Nei, nei! Hún sjaldan grét. En gáttu hljótt,
Ó Guð, og kveiktu á einni stjörnu í nótt!

Á hverjum morgni, er lauk hún augum upp
Ég ætíð kysti spékopp hennar á.
Og Ó! Ég værmdi og vætti lítinn kamb.
Það var svo létt að hringa lokkinn þá.

Á morgun aðeins, Guð, ég grátbið þig
Að gera, þegar hún vaknar, eins og ég!

1931

Gesturinn

— Úr ensku —

Hann kemur, Fólk, sem fyr,
Í flýti spyr
Hvort eigi 'ann kerru, kjól
Og konungs-stól,
Og hrópi hátt og snjalt:
„Þú hlýða skalt!“

Fyr átti 'ann æfi-þátt
Á annan hátt.
Í fjósi lágt hann lá,
Við lyng og strá,
Og starði á stoð og prik
Við stjörnublik.

Á ný hann koma kann,
Með kyrð í rann.
Sjálfr kirkjan hvelfi-há
Hann hýsa má,
— Og kanske 'ann kæmist inn
Í kofann minn!

—1925

Mér Vitraðist Herrann

— Úr ensku. —

Af létta ég dansaði um lífsins völl
Og leikurinn varð mín hugsjón öll,
Unz eitt sinn, er réikull á vegi ég var,
Mér vitraðist Herrann á gangi þar.

Minn líkama ól ég en sál mín svalt,
Unz syndin töfraði líf mitt alt.
Í hamförum þeim er ég viltur var,
Mér vitraðist Herrann á gangi þar.

Ég þekti 'ann og roðnaði af sekt að sjá
Hve sárblíðum augum hann leit mig á.
Og hikandi er féll ég að fótum hans
Þá fölvuðust sýnir míns töfralands.

Þær eyddust og hurfu, en hvar sem ég var,
Hans heilaga ásýnd þar fyrir mig bar,
— Unz beygður ég hrópaði: „Herra minn,
Æ hjálpaðu mér inn á veginn þinn!“

Nú veit ég um andleg óðul ný.
Ég eignaðist líf við að tapa því,
— Æ síðan, er einn á vegi ég var,
Mér vitraðist Herrann á gangi þar.

Á Hæðinni

— M. Lef. Crouse —

Til samans fyrrum, hátt í hlið,
Þeir höfu þeir sitt dauðastrið;
Þó dó þar aðeins einn.
Í kyrð, við kærleiks-hót,
Án kvíða Guð og ræninginn
Sér mæltu mót.

Með krosstré klifa menn
Á kvalastaðinn enn.
Þeim syndin jafnan hreykir hátt.
Þar hangir fólk með þrotinn mátt
Og heift á bleikri brá.
Á einu sérðu þjófinn þann,
Og þá, sem bljúgir eins og hann,
Við hlið sér-loksins lífið sjá
Og Lausnarann.

—1929

Grafreiturinn

— Thos Gray —

Að jörðu vefst nú kvöld við klukkna hreim
Og kýrnar hægt til mjalta þoka sér.
Af akri bóndinn lötrar lúinn heim
Og lætur veröld eftir nótt og mér.

Öll slökkur hlið sín endurbornu blys,
Og bygðin sveipast lætur helgri kyrð.
Að eyrum berast aðeins flugnaþys
Og einstök kólfaslög úr stöðla firð.

Þó kvartar sárt til tunglsins ugla ein,
Er efst í turnsins möttli býr á laun,
Um þann, sem gálaus framhjá ber sín bein
Og bakar henni í vígi sínu raun.

Í skugga gildra meiða, mitt í dal,
Um moldar-hauga raðir alt er hljótt,
Þar hver og einn, í knöppum sængur-sal
Nú sofa feður þorpsins eilíf-rótt.

Og engin rödd frá ilmi-þrungnum blæ,
Né óður glaðrar svölu þaki á,
Né gjallarhorn, né hanagal á bæ,
Fær heimt þá sínum lága beði frá.

Þeir njóta ei frammar yls frá aringlóð,
Við eiginkonu stjörn og kærleikshót,
Né barna, er leita í faðminn fegin-rjóð -
Og fala blíðukoss í þakkarbót.

Hve marga ekru orfið þeirra sló!
Hve oft þeir ristú fram hinn þétta svörð!
Hve glatt þeir keyrðu kerru sína og plög.
Og kepnir feldu risaskóg að jörð!

Lát engan hæða þeirra þrifa-dáð.
Og þakklátt geð, við örlög stirð og fá.
Lát sælkerana geyma hnjóð og háð,
Við hvis um öreiganna framtök smá.

Alt einkavald, öll ættartign og glys,
Og alt, sem Nægð og Fegurð hlutu að gjöf,
Á skapadægri sækja að sömu dys.
Hver sigurganga endar loks í gröf.

Þér stolta þjóð, ei sakber sjálfa þá
Ef sveit þeim bjó ei grafhús há og löng,
Þar dýrir sálmar auka hrósin há,
Er hljóma gegnum salsins bogagöng.

Fær líkan dautt og sagna-krotað ker
Í kalk söt heimtað flúna önd á ný?
Má Tign í duftið tæla líf, sem fer?
Fær tungan smjáðrað hlustir Dauðans í?

Ef til vill liggur hér í helgri kyrð
Það hjarta, er eitt sinn faldi guðlegt bál. —
Sú mund, er tók ef vildi, vald á hirð;
Er vakið fengi dauðri hörpu sál.

Að blaða fræði þar var þeim ei leyft,
Sem þekking skráði lífsins hreyfimynd.
Köld fátækt bældi þeirra helgu heift
Og hellu-frysti andans tæru lind.

Hve margur gimsteinn, mánaahreinn og skær,
Af mökkva hulinn liggur djúpt í sæ!
Svo fjölmargt blóm í fylgsnum jarðar grær
Og fleygir sínum dýra ilm á glæ.

Ske má að einhver Hampden, hulinn þér,
Oft hafi setið vörð um akra-storð;
Að Milton, engum kunnur, kúri hér,
Og Cromwell annar, laus við rán og morð.

Að neyða þing og lýð í fúsa fylgd
Og forsmá varúð, hættan þótt sé brýn;
Um landið dreifa launum eftir vild
Og læsa úr augum þjóðar forlög sín,

Þeim bannað var; sem einkum hefti hól
Og háleit ráð, en einnig glæpa-prá:
Þá girnd að vaða blóð að stjórnarstól
Og stjaka lýðnum allri miskunn frá.

Þeir máttu ei bæla kendar sinnar sál,
Og svæfa blygð við dreymdan eðlislost,
Né kynda bljúgir hjartans helgast bál,
Við hreyktan drambs og nautna fórnar-köst.

Svo langt frá mugsins örgu stritlifs stöð
Sitt starf þeir unnu jafnt með dygð og ró.
Þeir lögðu um kyrran afdal æfislöð,
Þar einn og hver að sínu glaður bjó.

Að feðrabein ei saki háð og heift,
Við hverja gröf er fábreytt merki sett,
Sem geymir ljóðabrot, með busa greypt,
Er biður farandmann um andvarp létt.

Þar tízkan heimtar lofsorð löng og dýr,
Fær leirskáld krotað nöfn og áratál
Og helgiritu kraftorð, kunn og skýr,
Er kvikum benda hvernig deyja skal.

Hver sá, er langrar gleymsku búinn beið,
Og bjóst hið glaða sjálf að leggja í blund,
Svo kvaddi hér sitt ljúfa lífsins skeið
Að liti ei trega-hnugginn við um stund?

Hið brostna auga þráir trega-tár;
Einn trúan vin hver sál, er burtu flýr.
Í hjúpsins ösku er hulinn neisti smár.
Í húmi dauðans gyðja lífsins býr.

Um þig, sem hina látnu lofar einn,
Og lýsir því sem við þeim horfði fyr,
Ef einhver leiðslu-fanginn farandsveinn
Af forvitni og skyldum hvötum, spyr,

Ef til vill svarar einn, við aldur, þá:
„Við oft hann sáum strax og dagur rann.
Um döggað tún hann fljótum fæti brá,
Að fagna sól, er efst við heiði brann.

„Um nón, við fót á fornu beyki tré,
Er fléttum sinnar rótar vatt og brá,
Hann flatur lá í limsins skugga-hlé
Og læksins þýða nöldur hlýddi á.

„Hann ráfa sást, með beiskju-bros á vör,
Ef bar svo við, og heyrðist tauta lágt.
Á mis hann draup, var fár og æði-ör,
Sem ást hann hefði sært og leikið grátt.

„Einn dag hann sótti ei sína vana leið,
Né sást í leiðslu vappa hér og þar.
Hinn næsta hann ei heldur var hjá meið,
Á hæð, við læk né runn. Hann farinn var.

„Hinn þriðja, eftir garðsins gömlu slóð,
Við gráfarsöng hann borinn var af sjót.
Gakk nær og sjá — því þú ert læs — það ljóð,
Er legsteinn ber, við þyrnitrésins rót“: —

Grafskriftin

Í skauti jarðar hvílir höfuð þreytt,
Sá hvorki Frægð né Auður veitti krans.
Sönn þekking smáði 'ans sveitar-sál ei neitt,
En Sorgin reit sitt mark á enni hans.

Hans hönd var gjöful, ásýnd björt um brár.
Af brunni lífs hann þáði vild og skyn.
Hann heimi gaf sinn höfuðstól — eitt tár —
Og himin fékk — að eigin þrá — sem vin.

Lát dómsorð fleiri um dagfar hans ei sögð.
Um dygð og brest ei koma skal til máls.
Með ótta og von lát einkamál hans lögð
Í opna föðurhendi Drottins sjálfs.

—1940

Rubáiyát

— Omar Kháyyám —

Upp, bræður! Dagsins fyrstu skeyti skær
Af skálu nætur hrekja stjörnur þær,
Sem myrkrið bar; og austurhjarans hönd
Um hofsins turna sólskins-sveipi slær.

Í draumi, er sá ég morguns fyrsta fald,
Mér fahst ég heyra gegnum skálans tjald:
„Æ, vaknið bræður! Þambið þrungna veig,
Unz þrýtur bikra lífsins lausnargjald.“

Er haninn gól, þá æpti sægur sá,
Er salinn kringdi: „Opnið skálann þá.
Því tíminn líður; hver, sem framhjá fer,
Til fulls, án vafa, hverfur héðan frá.“

En vorið nýja vekur einatt þrá,
Í værð að hvíla þöglum lundi hjá,
Og sjá, í anda, Móse hvítu hönd
Og heyra andvörp Drottins, foldu frá.

Nú horfinn írams rósareitur er:
Í rústum liggur Jamshyds undra ker.
En þrúgan gefur enn sitt æða-blóð,
Og enn við lækinn liljan unír sér.

Í luktum munni óður Davíðs dvín;
En datt í runni syngur þröstur: „Vín!
Já, rauðavín!“ við rós hann-endurtér,
„Svo roðni betur bleika kinnin þín.“

Kom, fyllið skál! Á vorsins undra-eld
Lát æðru-kend og vetrarfötin seld,
Því tímans fugl á flug sér hefur lyft;
En ferðin stutt, og senn er komið kveld.

Og sjá! Á degi þróast þúsund blóm,
Og þúsund strax að kveldi verða hjóm.
Hið sama vor, er tendrar tigna rós,
Mun taka Jamshyd fyrir dauðans dóm.

Svo slitum trygð við hof og herra-sveit
Og höldum útavið í gæfuleit.
Þótt gamli *Rústum* rembist eftir vild
Og *Rausnin* tæli, efnum hugljúf heit.

Ég sitja vil í svásu lundi þeim,
Er sundurskilur byggð og auðnar geim.
Þar kennist hvorki þræll né fursta fans;
Þar fyrirlið ég soldáns hroka-heim.

Og undir grænan kvist að kúra sig
Með kvæða-skruddu, brauð og vín og þig-
Að kvaka mér við barm þinn ástar-óð,
Er Eden ný, sem nægir fyrir mig.

Einn þráir hér að eignast auð og hirð,
Og annar sitt á bakvið dauðans kyrð.
En tafarlaust þú hlut þinn heimta skalt,
Þótt hugann tæli trumbuslög í firð!

Ein brosmild rós á vengi segir: „Sjá!
Ég send var til að prýða hrjóstrin grá,
En brátt af pyngju silki dúskinn dreg.
Og dreifi sjóðnum öllum að og frá.“

Sú von, er einnig þú í brjósti ber,
Er brígð og aska; eins þó hepnist þer
Um stund, sem föl er fellur yfir sand
Að fegra, augnablik — og búið er.

Og hvorki sá, er safnar hirzalur í,
Né sá, sem hreppir fé, en kastar því,
Mun neitt sinn verða gullinsandur sá,
Er sveitin óskar upp að grafa á ný.

Um lífsins sæluhús, er heimur lér,
Hver hurð er skjöldur milli var og er;
Og sérhver kóngur, með sitt mikla skart,
Þar maskinn ægir eina stund — og fer.

Þú veizt að ljónin ráfa rústir þær,
Er ríkisprýði Jamshyds voru í gær;
Og fast við kumbl hins kæna veiðimanns
Nú kroppar hindin örugg, fári fjær.

Mér virðist tíðum rós sú fól og feig.
Er finst ei þar, sem einhver Sesar hneig
í blóð sitt nár, og liljan ljúfa sé
Frá lokk, er meyju krýndi sigur-sveig.

Og jurtabreiðan fagra fegin grær,
Að fiðra vör á læk, er sífelt hlær.
En stígðu létt, því hver í heimi veit
Frá hvaða blómavör hún vöxtinn fær!

Ó fylltu, kæra, stóra staupið þá,
Sem stefnir sorg og kvíða dagsins frá!
Á morgun, já, á morgun verð ég víst
Sem vogrek tíma-flaumi Urðar á!

Því þeim vér tíðum unnum einna mest,
Sem örlög fengu lífs — úr — vínið þreskt,
Er fjörið gaf, unzt þau, af sumbli södd,
Til sinnar löngu hvíldar fóru flest.

Og eigum vér, er siglum sama far,
Þá sumarskrúðinn gyllir lönd og mar,
Að hníga sjálf í jarðar votan val
Og verða svæflar? — fyrir hverja? — hvar?

Ó bergjum því af lindum lysti-sals,
Unzt lotin hlýðum boðum feigðar-vals,
Til moldar gengin, dauðans völdum vígð,
Án vins, án söngs, án lífs, án enda — án alls!

Víst trú á eilífð sá í brjósti ber,
Sem biður vona-svik, er lífið þver.
En rödd frá myrkra-heimi hrópar: „Flón!
Þú hræppir sömu afdrif eins og hér!“

Þeir vitringar, er hólpnir hugðust sjá
Í heima tvo, og vildu kunna að spá,
Nú faldir jörð og gleysku liggja lágt,
Og leirinn fyllir augun þá og þá.

Og trúið mér, þótt spekin dragi dár:
Á dauðans valdi lífs er neisti smár.
Og eitt er víst — alt hitt er heimská blind —
Að horfin rós er frá um eilíf ár.

Í æsku þrátt ég hrifinn heyrði þá,
Er höfðu kænd og lyst að bitast á
Um lífsins huldu öfl; en ávalt þó
Með eitt og sama vit ég fór þeim frá.

Þó spruttu þar mín fyrstu fræði-ber,
Er frjófgað hefur lífsins reynzla hver.
En aldrei nema þessi vísir vóx;
Sem vatn ég kom; sem blærinn burt ég fer.

Án forsjár víst í þennan heim ég hnaut.
— En hvaðan? — eins og vatn, er flæða hlaut;
Og burt á ný, sem vindur yfir auðn,
Er áfram blint án vits og vilja þaut.

Hvað? Fornspurt settur lífs í hvirfil-hring
Að hendast eftir blindri tilhneiging?
Ó meira vín, og meira, dóttir dýr,
Að drekkja þeirri sáru svívirðing!

Frá iðrum jarðar loks í himinn hátt
Ég hófst og erfði guðavald og mátt,
Og margan hnút á þeirri löngu leið
Gat leyst, en fann ei forlaganna þátt.

Að einni hurð ég engan lykil fann.
Á einni slæðu mannleg sjón ei vann.
Um stund ég heyrði þetta þú og ég
— Unz það í sama al-lífs elfinn rann.

Þá gall mín rödd við háan himin-tind:
„Ó hvaða blys fær leitt frá villu og synd
Þau börn, er ráfa heimsins hrjóstur myrk?“
Og Himinn svarar: „Skapa-skynjan blind.“

Þá tók ég krús og lagði mér við munn,
Ef mætti finna huldán lífsins brunn.
Og lágum rómi kvað þún: „Drekk í dag.
Hinn dauði aldrei lítur lífsins unn.“

Og keríð, með sitt flotta-fas, ég réð
Að fyrrum hefði líf og kæti séð.
Og kalda vörin minti mig á það,
Hve marga 'ún hefði kossa keypt — og léð.

Því út við torg einn dimman dag ég sá
Við deiglu smiðinn hnoða leir og slá
Og heyrði kerið hvísla þungt og lágt
Við höfund sinn: „Legg mjúkar mundir á!“

Ó fylltu skál! Þú aldrei æðrast mátt,
Þótt áfram geysi tímans straumur þrátt;
Því ófædd tíð og dautt og grafið gær
Oss grætir varla ef í dag er dátt.

Eitt augnablik, í heimsins ringulreið,
Að rata lífs á brunn um æfiskeið!
Ó flýtt þér maður! Stjarnan dauða deyr
Og dögun afgrunns stígur bringubreið.

Hve ströng er sú hin endalaus leið
Að lífsins sælu gegnum þraut og neyð!
Því er oss betra traust á veigar víns
En veðja blint á annað æfiskeið.

Því var, er forðum óku heim í hlað
Til húsa minna vinir, sitt á hvað,
Við Hugsun sleit ég, bæði að borði og sæng,
Og bað mér þrúgnadóttur strax í stað.

Með snúru þótt ég mæli ei og er
Og upp og niður tækjalaust, sem ber,
Ég dældi engan vizku-brunn til botns
Og bergði, nema vínsins kosta-ker.

Við krá einn dag í rökkri sá ég sýn
Er sveif í gyðjulíki beint til mín.
Hún bar á herðum barmafulla krús
Og bauð mér drykk — og það var þrúgna-vín.

Og vín er röksæmd sú, er sefa má
Þá sjötíu flokka og tvo, er stríðast á:
Það kyngi-vald, er lífsins blýi brátt
Fær breytt í gull og heillað hverja þrá.

Sá eini *Mahmúð* sigurfari fer
Í fasið á þeim dökka villi-her
Af sorg og kvöl, er sálir manna þjá,
Unz sátt hans töfra-hjör úr bytum ber.

Ó lát þá vitru þræta um það, sem er
Í þessum heimi og öðrum; kom með mér.
Og úti horni, glaumsins gleði fjær,
Þú gabbar hann, sem hendir skop að þér.

Í geim, sem djúpt í allar áttir gýn,
Er ekkert nema hláleg töfra-sýn.
Við leikum dans á skugga-skermi þeim,
Er skænir hólf, þar himin-sunna skín.

Ef meyjar auga skært og vín, þér veitt,
Mun verða senni í mold og ösku breytt,
Þá sérðu strax, þú verður, varst og ert
Ei vitund meir hé minna en — ekki neitt.

Svo meðan rósinn grær við gatnamót,
Með gamla Kháyyám rauða vinsins njót.
Og þegar Feigð þér réttir dekkri drykk,
Þá drektu fast, og hikaðu ekki hót.

Öll lífsins skák er tímans tiglum skreytt.
Í tafla því er mannlífurum beitt.
En skapanorninn fær þau flutt og deytt,
Og frá sér leggur síðan, eitt og eitt.

Í leik er knétti kastar lífsins sveit,
Hann knýst án vilja áfram reit af reit.
En hann, sem þér á foldar vanginn varp,
Hann veit um það, sem er. Hann veit. Hann veit.

Og tímans hendi skrifar fast og feitt.
Því fær ei nokkur mannleg vizka breytt;
Því hana glepur aldrei trúin tóm,
Og tár þín fá ei afmáð eitt né neitt.

Sem trölla skál á hvolfi er hvelfing sú,
Er Himinn kallast, eftir vorri trú.
En réttu aldrei bænarrhönd til hans,
Því hann snýst máttlaus áfram eins og þú.

Úr fyrsta leir var síðsta sálin ger
Og sáð til þess, er hinztan ávöxt ber.
Á örlaganna elzta blað er rist
Það alt, sem lokadóms á dagskrá er.

Og þegar fyrsta stjörnu-skyið skópst
Og skæðadrífa frumagnanna hófst,
Hvert himintungl, með afl og efnis-prá,
Í alt mitt lífs og sálar eðli ófst.

Og vín mig föstum tökum tók. Þó má
Hinn trúarfasti hæða mig og smá;
Því enn af mínum leir má lykil slá,
Er lýkur hurð, sem ær hann æpir hjá.

Hvort sannleiks-ljosið örfar ástar-blys,
Eða upp mig brennir, sekan, eins og fis,
Einn geisla þess í krá.ég kysi fyr
En kalt í hof að hefjast, þess á mis.

Ó þú, minn Guð, sem gafst mér lyst og vín,
Og gildrum stráðir kringum fótspor mín,
Munt varla dæma þann í sálar sekt,
Er syndin kaus að fremja forlög sín!

Þú sóttir efni manns í leirinn lágt,
En lézt þó Eden-standa upp á gátt.
Og fyrir snák, er hliðið forðum fann,
Þú fyrirgefa skalt — og semja sátt.

—2—

Eitt kvöld, er máninn enn á himni hékk
Og hnípinn sumarföstu-skeiðið gekk,
Í kera-smiðju einn ég starði stund
Á stytumenn úr leir á löngum bekk.

Og víst mér brá að sjá inn hrjúfa her
Í hljóði skrafa saman eins og vér;
Því einn af þeim í þykkju-rómi kvað:
„Hver þykist smíða hér, og hver er ker?“

Frá öðrum heyrðist taut: „Ei trúi ég því,
Ég tilgangslaust sé heiminn settur í
— Að hann, sem mig af hagleik sínum skóp,
Í hræri-leir mig laga muni á ný.“

Hinn þriðji kvað: „Ef enginn ungling sá,
Er ask sinn brjóta vill í stykki smá,
Mun hann, sem keríð skóp af innri ást,
Að ending það til dauðs í bræði slá?“

Og eftir stundar þögn, úr þessum hóp
Ég þóttist heyra gremi-þrungið óp:
„Þeir hæða mig, því ég er skæld og skökk.
Hvað! Skalf þá smíðsins hönd, er hann mig
skóp?“

Kvað einn: „Þeir tala um vert í lífsins-leik,
Er láti ásýnd minna á vítis reyk
Og eldpróf tíðum heimti. Hvaða bull!
Því hann er bezta græy og sjaldan sveik.“

Þá mælti Ker, og öndu varp af vör:
„Ég visna, gleymd, svö löngu dæmd í kör;
En dreypið á mig vætu vins á ný,
Þá verð ég hress og fæ mitt gamla fjör.“

En meðan kerin slógu úr og í
Sást yddur máni, nýr, í gegnum ský.
Þá heyrðist—því þeim brá við—„Bræður, heyr!
Heyr brytans axlar-skúfa skjáfa á ný!“

Er æfin þver, mér lífsins vínber veit
Og víni-laugið kropp, er tíminn sleit.
Og loks í sknúða vínviðs vefjið hann
Og verpið mold í hlé við rósa reit;

Að jafnvel þar mín aska og æfi-pund
Svo ilmi sætt og lengi upp frá grund,
Að sérhver lærisveinn, er framhjá fer,
Þar frá sér numinn verði að vaka, um stund.

En goðin, sem ég elti árin löng,
Í augum manna þóttu spilt og röng;
Því-drekt í skál ég tíðum hafði heill,
Og heiðri mínum sóað fyrir söng.

Þó hét ég oft að bæta brot mín stór,
— En býsna var ég kendur er ég sór.
Og svo kom vor með ánga ýs í hönd
— Og öll mín ráðagerð í flygsur fór.

Þótt vínið skerði lán, er lífið hét,
Og lækki tíðum virðing manns um set,
Þá spyr ég oft hvað safa-salinn fær
Eins sætt og það, sem altaf út hann lét.

Ó liðna vor, með bros og blóma-jurt!
Ó blíða æska, horfin strax á burt!
Ó þróstur, kær, er söngst á grænni grein
Og guð-á-vald ert floginn! hver veit hvurt?

Ó ást! — ef skapa-völdin fengjust feld.
Og forlögin í hendur okkur seld,
Við myndum sundurstappa stórt og smátt
Og steypa á ný við hjartans ástar-eld.

Ó yndið mitt, er aldrei framar dvín!
Sjá, enn á himinboga máninn skín!
Hve oft mun hann ei lýsa loftin blá
Og litast um, og síðast sakna mín!

Og nær þú sjálf, við mánans geisla-glitt,
Um garðinn reikar, eins og fólkið hitt,
Og miðlar skál á hvern í hópi þeim
— Þá hvolfdu einni á auða sætið mitt!

—1923

Fanginn í Reading

— Oscar Wilde —

I

Hann vildi ei skarlats skruða neinn;
Það skérti hugans ró.
Því rauð og blóðg var hendi hans
Hjá henni, sem að dó,
— Hjá henni, sem hann unni einn
Og inni í rekkju vóg.

Í gráum tötrum greitt og létt.
Hann gekk um dómsins rann.
Á höfði bar 'ann húfu-garm
Og hylti ei nokkurn mann.
En út til dagsins enginn leit
Jafn angurblítt sem hann.

Svo undur dreymið augnaráð,
Ég aldrei fyrri sá,
Er leit hann út á himins haf
Og hvelfi-loftin blá,
Á skýjaför með silfur segl,
Er svifu til og frá.

Ég sat með hrygð í sirkli þeim,
Er Syndin hafði vilt,
Og var að giska glæp þann á,
Er geð 'ans hafði trylt,
En hrökk við þá ég heyrði mælt:
„Þeir hengja þennan pilt.“

Ó Kristur! Veggur klefans sjálfs
Í kipurur allur rann,
Og hvolfið yfir höfði mér
Sem hjálmur rofinn brann;
Og þó ég ætti und í sál,
Ég engan sviða fann.

Ég vissi aðeins óró þá,
Sem atti spor á braut,
Er augum vonar angurblítt
Hann út í daginn skaut.
Hann hafði upprætt elskað líf
Og af því deyja hlaut.

Því allir deyða ástvin sinn;
Það urðu mannsins kjör.
Það drygir einn með augans heift,
Og einn með flærð á vör.
Með kossi fær hinn deigi dæmt;
Hinn djarfi slær með hjör.

Hinn aldni deyðir einkavin,
Sem æskan lífs með þrótt.
Með höndum girndar hremmir einn,
En hinn með aura gnótt.
Sá hjartabezti beitir hníf,
Svo blóðið kólni fljótt.

Menn kaupa og selja altaf ást
Og unna langt og skamt.
Það drygir einn með augun tærg,
Sem öðrum virðist tamt;
Því allir myrða maka sinn
— En margur sleppur samt.

Hann fær ei ávalt dauðadóm,
Við döpur reiknings-skil,
Með óvirðingar haft um hál
Og hött um augnabil,
Né hrapar snögt í gegnum gólf,
Með geig, í tóman hyl.

Hann dvelst ei þar, sem þöglir menn
Án þrots sjá öll hans ráð,
Og hvort hann gráti búinn brest
Og biðji um Drottins náð;
Hvort muni 'ann stela sjálfum sér
Og svíkja Steinsins bráð.

Hann vaknar ei, við dögum dags,
Í döprum fanga rann,
Að sjá þar kominn kapilán
Og kóngsins böðul-mann,
Og yfirvörð í svörtum serk,
Með svip sem grafarann.

Með fátí hann ei fara þarf
Í fangans einkaplögg,
Á meðan læknir mælir hann
Og metur atvik snögg,
Og fingrar úr, hverð ótal slög
Eru eins og sleggjuhögg.

Hann kannast ei við þorsta þann,
Sem þurkar tungu manns,
Þá inn í klefann kemur einn
Í kápu hengjarans
Og bindur fangann böndum þrem
— Svö batni þorstinn hans.

Hann hneigja þarf ei höfuð sitt
Við höfgan grafarsöng,
Né krossa yfir kistu þá,
Sem komin er í göng,
Þá hjartað enn í brjósti berst
Og blaktir líf við stöng.

Hann þarf ei rýna rautt í loft
Um ræfurglerið þykt,
Né hljótt í leyni lesa bæn
Að lift sé hjartans vigt.
Hann veit ei koss, sem Kaifas
Á kinn 'ans hafði þrykt.

II

Á sveimi oft í serki grám
Ég sá hinn dæmda mann,
Er sagnafár, með læsta lund,
Hann létt um gólfið rann,
— En út í daginn enginn leit
Jafn angurblitt, sem hann.

Og aldrei nokkur næmri von
Á neinu áuga lá
En hans, er leit 'ann himintjald
Og hvelfi-loftin blá,
Og taldi sérhvert skára-sky,
Er skreið, sem kamba, hjá.

Hann sást ei nú á hönd við hönd,
Sem heimskum verður oft,
Er elta/sína veiku von
Um vonleysisins hvöft.
Hann aðeins dáði dagsins ljós
Og drakk 'ið hreina loft.

Hann draup ei niður, neggs við harm,
Og néri hönd um rif,
En úti-loftið öður drakk,
Sem eitthvert dýfilyf;
Og eins og þeir, sem þyrsta í vín,
Hann þráði ljóssins hrif.

En við, sem eirðum öðrum bás
Og áttum líka bágt,
Nú gleymdum því hvort afbrot eins
Var yfrið eða smátt;
Því undrun seiddi hug til hans,
Sem hengja skyldi brátt.

Og kynlegt var hve kátt hann gekk,
Og keikt, um skálans flór;
Hve oft um þaksins þykka skjá
Hann þráblitt horfði, rór;
En yfir tók að eins manns skuld
Var órðin svona stór.

Í skógi væn og valin eik
Á vorin grænka fer.
Hvert gálga-tré á nöðru nægð
Og nóguð rót þess er;
En þegar einhver á því deyr
Sinn ávöxt fram það ber.

Menn þrá í hjarta háan sess
Og heimsins tignar-mátt.
En hver vill ganga glæpastig
Upp gálgans tröppur hátt
Og út úr snöru, hengdur, hinzt
Þar horfa í sólarátt?

Við gigjuhljóm og ástar-öð
Er yndi lífsins glætt.
Við hörpuslátt að dansa dátt
Er döpru hjarta kætt.
En dansa nett og líka lætt
Á lofti er ekki sætt.

Svo um hans rúm, með óglatt geð,
Hver athygg spurul lá.
Það eyddi frið að einnig við.
Þau afdrif myndum fá;
Því augun blind er sjá þá synd,
Er sálin ratar á.

En loks einn dag hinn dreymná mann
Í dóminn ráku þeir.
Ég veit hann stóð með brennheitt blóð
Hjá böðlum, veikur reyr.
Vort synða-lið því sættist við
Að sjá hann aldrei meir.

Sem skip í stormi, flæmd og feig,
Við fórumst snöggvast hjá;
En engin bending út var send
Né orð á tungu lá.
Við mættumst hljótt, ei helga nótt,
En hneisu-degi á.

Í kringum okkur virkið var.
Við vorum afhrök þreytt,
Er höfðu bræður hent á glæ
Og herrann frá sér neytt;
En dómsins vél, sem heimtar hel,
Oss hafði í snöru veitt.

III

Um leigragarð er grjótið hart
Og girðing sterk og há;
Svo inni þar hann brest sinn bar
Og blíndi á loftin grá.
En hvora hlið gekk vörður við
Að verja 'ann dauða — þá.

Á nótt sem degi dagfar hans
Var dyggilega skráð;
Hvort grét hann eða krönk með kné
Hann kraup í bæn við láð;
Því hlið við hlið þeir vöktu við
Að verja gálans bráð.

Hjá yfirverði varúð spratt
Að verja lögin stinn,
Að dauðinn aðeins sannreynd sé
Oss, sagði læknirinn.
Að kveldi dags kom klerkur strax
Með kristni-pesa sinn.

Hvern dag hann tók sinn drátt af reyk
Og drakk sinn mjaðar skamt.
Að láta bugast hönd og hug
Var honum ekki tamt.
Hann sat í þró með þreytu-ró,
En þráði dauðann samt.

En eftir því ei inti neinn
Hvað á hans hjarta lá;
Því vörður hver, sem valinn er,
Á varir sínar má,
Og hlustir á sér, hengja lás
Og huliðs-andlit fá.

Því annars fengi hjartað hvöt
A hressa náungann.
En hvaða bundin mannleg mund
Fær mykt og sefað hann?
Og hvaða mál, við heljar ál,
Fær huggað bróður-mann?

Við þreyttum hringisól, vals og vings,
Einn vitfirringa fans,
Hjá stjóra Heljar — vissum vel
Við vorum liðið hans.
Með skafna hausa, hirðulaus,
Við héldum grímudans.

Og tjörguð reipin lættum við
Með tönn og blóðgri hönd.
Við þvoðum hól og þak og gólf
Og þjálfuð girði-bönd.
Við ræstum steininn einn og ein,
Þótt ylfu ker á rönd.

Við stigum takt og bættum bris
Og börðum steinum á.
Við æptum sálma, surfum málma
Og sveittumst mylnu hjá.
En samt fann hver í hjarta sér
Að Hræðslan bundin lá.

Hún lá svo stilt að stundin þung
Sem stráhlest alda skreið.
Við gleymdum því, að grimd á ný
Hins glópska og illa beið,
Unz seint einn dag við saum flag
Og síðan gróf á leið.

Með opið gin að gleypa líf
Þar gapti kaldur leir.
Sjálfr Jörð, sem þjóðin, þráði blóð.
Ei þurfti að efast meir,
Að fyr en sólin færi á ról
Einn fanga hengdu þeir.

Með hrygð í sál og dauðadóm.
Við drýgðum litla töf.
Í huga minn leið hengjarinn
Með hönk og andlitsvöf,
Við sálar nýð þá sérhver skreið
Í sína vissu gröf.

• Og óttans vofur auð um göng
Þar inni svifu hljótt.
Við stalsins rið og Steinsins hlið
Þær stáluð létt og rótt.
Og fólvar myndir gegnum grind
Þar gægðust þessa nótt.

— Hann lá sem sá, er sefur rótt
Við sváslegt engja-láð.
En gæzlulíðið, grindur við,
Ei greip þá undra náð,
Að nokkur mætti sofa sætt,
Er senn mun dauðans bráð.

Ei getur svefn þar gráta menn,
Er grétu ei fyr á leið,
Svo við — hver dóni, fantur, flón —
Ei fengum hvíld um skeið,
Á særðum höndum oss í önd
Því annars hrollur skreið.

Því einn má þola sár í sál,
Af sekt, sem öðrum þar,
Með eigin synd í sverðsins mynd,
Er sárt í hjartað skar.
Hvert tár var því sem bráðið blý
Í blóðskuld annars þar.

En verðir læddust létt um göng,
Á laun, við allar dyr,
Og hrærðir sáu að hrúga lá
Á hverju gólfi kyr.
Þeim brá að sjá menn krjúpa á knjám,
Sem krupu aldrei fyr.

Við syrgðum kránkir kvikan ná
Á knjám unz dagað var,
Því næturvöfin voru tröf
Þess vagns, sem líkið bar.
En fremur súr þeim svampi úr
Var sopinn iðrunar.

En fljótt ei dögum gekk í garð
Rótt gæli hana-fans.
Hver skuggi óttans óð þá nótt
Í einrúm sérhvers manns,
Og illir þúkar eins og fjúk.
Hjá öllum léku dans.

Þeir liðu margs í myndum hjá,
Sem menn á þoküstund.
Þeir hæddu manann, hreyttu smán
Og hófu dans á grund.
Með háleik yzt, en hneisu-list,
Þeir héldu næturfund.

Og hvíldarlaust með sigð og sófl
Þeir svifu, hönd í hönd,
Í ótal hringum húsið kring
Með hýalín sin þönd.
Hver afmynd fersk, og austurversk,
Var eins og vindþeytt strönd.

A tám þeir svifu til og frá,
Ein tylft í hverjum skans.
Við óttans lag þeir lásu brag
Og léku grímudans.
Þeir sungu þrátt, þeir sungu hátt,
Við sál hins dæmda manns.

„Ó hó!“ Þeir sögðu. „Heimi í
Inn hefti lamast má.
Að henda í bili hættuspil
Er hvorki til né frá;
En enginn kappi hlýtur happ
Í höll, er Syndin á.“

Það voru alls ei álfar lofts,
Sem á oss léku þar.
Og þeim, sem gekk ei, heldur hlekk
Á hönd og fótum þar,
Það Satans þing ei sjónhverfing,
En sannlifandi var.

Með gælu-bros, en syndasvip,
Þeir sentust einn og hver;
Sem sniftin flá, með tæpi-tá
Upp tröppur hentu sér;
Með kímnis spött og kánkvís glott
Þeir krupu eins og vér.

En nóttin hélzt þótt heyrðum við
Úr hríslum fuglaróm.
Í drungans spjarir spunnið var;
Þótt spólan virtist tóm,
Því öll á hnjónum hjálpar án
Við hræddumst ljóssins dóm.

Er morgunblærinn kæri kom,
Og kringum vegginn reið,
Sem rynnir sól við hömluð hjól
Inn halti tími skreið,
Hvað unnum vér, Ó Andblær! þér,
Að erfa sköp svo leið?

En lofs, er sá ég gluggans grind,
Mér gegnt, á vegginn slá,
Á hörðum beði, hrygt með geð,
Um hugans gler ég sá,
Að einhver dauðans dögur rauð
Á Drottins veldi lá.

Við risum árla, ræstum gólf;
Svo ríkti kyrð um sinn.
Við fundum þyt af væng um vit,
Sem veifu íss við kinn;
Því-engill heljar, hart með þel,
Þar hafði flögrað inn.

Hann hafði ei fengið hefðarsvip
Ne hvítan jó í arf.
Ein snara háum ási á
Er alt, sem gálginn þarf.
Því kom sá engill inn með streng
Að efna hið myrka starf.

Við vorum eins og þeir, sem þrátt
Í þoku villast hjá,
Sem fá ei þor sitt „faðirvor“
Til fulls að treysta á;
Því sérhver einn var eins og steinn
Og örend von hans lá.

Því Réttvisin um bölva-braut
Ei bendir framgang sinn.
Hún vegur hátt, hún vegur lagt,
Án vægðar, morðinginn.
Með hæli stáls hún stígur frjáls
Á stolta svírann þinn.

Við eirðum döpur þreytt og þjáð
— Af þorsta tungan brann —
Unz klukkan átta klingdi hátt
Að kalla á hengjarann:
Því Skuld fer út með hleypihnúti
Að heimta sérhvern mann.

Að biða þeirrar stundar styrk
Við stiltum allan þrótt.
Sem hljóðir steinar, einn og ein,
Við entum þessa nótt.
En eins og her, sem bumbur ber,
Svo börðust hjörtun ótt.

En þegar hringing hvell og snögg
Loks heyrðist turni í,
Úr fanga-hreysi hverju reis
Þá hrygðarbylgja ný,
Sem angur-hljóð, er heyrir þjóð,
Frá holdsveikinnar kví.

Í skuggsjá draums við sáum sýn,
Er syndin ávalt skóp.
Við heyrðum kaðli kipt þar að,
Sem krókur féll í gróp,
Og bæn á vör, er snaran snör
Þar snéri í felmturs-óp.

Eg þekti vel það voða hljóð
Þeim vörum bænar á,
Þá bitru sorg, það bana-org,
Er braúzt hans sálu frá;
Því menn, sem þjóna mörg við trón,
Jafn margþætt andlát fá.

IV

Þeir blóta ei Drottinn daginn þann,
Er dæmdan hengja á;
Því veil og krönk er klerksins önd
Og kinn hans stirð og grá,
Og eitthvað skín úr augum hans,
Sem enginn skyldi sjá.

Þeir létu oss hína heft til nóns,
En hringdu bjöllum þá.
Og verðir lyftu lásum þeim,
Er læstu hurð og slá;
Svo eftir tröppum steins og stáls
Við stigum gröfum frá.

Við drukkum þyrstir dagsins vín,
En deyfð á hugum lá;
Því felmtur eins úr augum skein
Og annars kinn var grá
— En út í daginn enginn leit
Jafn angurblítt sem þá.

Svo undur þráblítt augnaráð
Ég aldrei fyrri sá,
Er við oss blasti himins haf
Og hvelfi-loftin blá,
Og öll hin léttu lysti-ský,
Er liðu grandlaus hjá.

En margur laut með bleika brá,
Sém brostinn veikur reyr.
Þeir vissu að hlyti sérhver sitt,
Þeir senn ei gengju meir.
Hann hafði aðeins lostið líf;
Hið látna vógu þeir.

Því hver, sem aftur syndgar svo,
A sama glæpastíg,
Hann firrir dvala deydda sál
Og drýgir annað víg,
Svo aftur blæði banasár,
Er blæðir fyrir gýg.

Sem hirðifl, einkend, öll í röð,
Er eigna leiks við borð,
Við slógum döpur hring við hring
Um hála girði-storð;
En sérhver gekk í sirkil þann
Og sagði ei nokkurt orð.

Í leiðslu öll við trúðum takt
Og tóm var önd og hljóð,
Unz vökul Synd í vitund hvers,
Sem voða bylur óð;
Því Ótti starði í augu hans,
En Ógn á bakvið stóð.

Hver vörður fast um völinn trúð
Og valdi boðorð sterk.
Hann hafði sett upp hefðarsvip
Og hreinan spariserk.
En óslökt kalk, er skændi skó,
Oss skýrði afleyst verk.

Því þar, sem áður gröfin gein,
Ei gapti nokkur þró.
En spán-nýtt flag á velli var,
Þar veggsins skugga sló,
Og vikur kalks, er vall og sauð,
Svo voð hann fengi þó.

Hinn giftulausi greftrun fær,
Er gafst ei mörgum fyr:
Með bundinn fót, í fullri nekt,
Við fangelsisins dyr
Í glóðarlín hann lagður var.
Þar liggur hann nú kyr.

Því kalkið brennir eitt og alt,
En ekki hálf um hálf.
Um nótt það brennir beinin hörð,
Er birtir, holdið þjálf.
Það brennir hold og bein á mis.
Það brennir hjartað sjálft.

Um næstu vor í völinn þann
Ei verður nokkru sáð,
Því í þeim bletti bölvunar
Fá blöð ei festu náð.
Þó starir hann á sumar-sól
Með saklausu augnaráð.

Þeir halda sál 'ins hengda manns,
Og hjarta, sýki leir.
Það er ei satt. Hin svarta jörð
Er saklausari en þeir.
Þar myndi rós fá lit og líf
Og liljan hvítna meir.

Frá vörum rósinn læsi lit,
En lilja úr hjartastað;
Því enginn veit hve vilji Krists
Fær víða komist að:
Þú manst, á priki pílagríms
Sá páfinn spretta blað.

Í fangagarðsins grimma-reit
Ei gróa blómstur nein.
Þeir gefa okkur gler og sand
Og grjót og tinnu-stein;
Því blómin fögru-létta líf
Og lækna hugans mein.

Sýo hvorki blóðrauð blóð af rós,
Né bleik, þar fälla í ró
Á garðsins litla, leirga reit,
Er leynir grafar-pró
— Að sýna oss að sonur Guðs
Til syndaranna dó!

En þó að veggsins hringur hár
Þar haldi stöðugt vörð,
Og önd um nótt ei fjörgi fót,
Sem fjötrin bundu hörð,
Og aðeins grátið geti sál,
Sem gisti ei vígða jörð,

Þá er hann friðsæll fanginn sá
Og fer ei neitt á ról,
Því engin þjáning ergja má
Og óttinn fær ei skjól.
Hin dímma jörð, er hýsir hann,
A hvorki tungl né sól.

Þeir hengdu 'ann eins og hund við rá
Og hringdu ei líkaböng,
Né leyfðu sálu hans þá hvíld
Að heyra yfirsöng;
En líki hans þeir hentu strax
Í holu, rétt við göng.

Þeir flettu 'ann sínum striga-stakk,
Er stökti maura fans.
Þeir hæddu bláa bóligna kverk
Og brostnu augun hans
Og fólu kátir hræ 'ans heft
Í holu glæpamanns.

En kapiláninn kom ei fljótt
Að krjúpa gröf 'ans hjá
Og hefja þar 'inn helga kross,
Er hugga fallinn má, —
Því hann var sá, sem Kristur kom
Að kaupa glötun frá!

Ég veit hann komst á kletta-rið,
Er kyssir lífsins sjár,
Og láns í brostinn bikar hans.
Nú blæða óþekt tár,
Því heimsins afhrök aumka þá,
Sem einnig biðu sár.

V

Ég skil ei það, sem rekur rök
Um Réttvísinnar krár.
Við, fangar, aðeins vitum vel
Að veggurinn er hár;
Að sérhvert ár er daga-drjúgt,
Og dagur hver sem ár.

Ég veit það eitt, að frá því fyrst
Menn fóru að stríðast á,
Að lögin göðu urðu öll
Sem, öfug veifa, flá,
Er oftast hirti hismið létt.
En henti korni í strá.

Og einnig veit ég — vel sé þeim,
Sem virða rökin merk! —
Að smugulaus, úr smánnar múr,
Þeir smíða tugthús sterk,
Að Mannsins Son ei megi sjá
Hin mörgu niðingsverk.

Með þóðum stáls þeir byrgja tungl
Og byggja sólu frá.
Þeir verða að hylja víti sín,
Því verk þar inna má,
Er hvorki Guð né góðir menn
Um gluggann vildu sjá.

Sem eitur-blaðka bölvann öll
Í blóma stendur hér.
En aldrei nokkuð gróið gat,
Sem gott og fagurt er;
Því vörður alls er Örvænting,
Og Angist hliðið ver.

Þeir beita grimd við gamla menn
Og græta börnin smá.
Þeir strýkja auma, flengja flón
Og fljóðin elli-grá.
Hér ærast flestir, ilskan vex,
En enginn kvarta má.

Alt gólfið klefans knappa er
Sem keitu-daunill-tjörn.
Frá kvikum náum liður lykt,
Sem lamar hverja vörn,
Unz síðsta göfgin mylst í mál
Í mannfélagsins kvörn.

Og vatnið, fúlt, með slor og slím,
Ei slitnar vörum frá;
Og brauðið, drygt með kalki og krit,
Þeir klípa í stykki smá;
En Svefninn, rólaus, gengur gólf
Og grenjar Forlög á.

En þótt við fáum þunnan kost
Og þykkan mjöð í arð,
Við hirðum lítt, en eitt þó er,
Sem eittrar þenna garð:
Að sérhver steinn, er höndin hóf,
Að hjarta mannsins varð.

Með miðnótt hels í hjarta inst
Og húm, sem klefans er,
Við tætum reipin, hristum höld,
Í hverju víti, sér;
En eilíf þögnin ærir fyr
En eir, sem kólfur ber,

Því mannleg rödd hér engin er,
Sem yrðir mjúkt og stílt.
Hvert auga gests, er gægist að,
Er glerhart bæði og ilt;
Og öllum gleymd við úldnum kvik,
A önd og líkam spilt.

Svo ryðgar keðja lífs vors löng.
Við liggjum dæmd og ein.
Þeir æstu bölvu, einn fær grát
Og aðrir bæla kvein.
En boðorð Drottins bæta um sið.
Þau brjóta hjartans stein.

Og sérhvert hjarta, er harmur braut
Í helsi nokkurs lands,
Er ímynd þeirrar öskju, er gaf
Sinn auð til Frelsarans,
Og dýrum ilmi angað fékk
Um inni hins sjúka manns.

Ef loksins hrekkur hjarta þitt,
Þú hlýtur frið um sinn.
En það er alls sú eina leið,
Sem opnar vilja þinn;
Því hvernig, nema um hjartans dyr,
Fær Herrann komist inn?

Og sá með augun stíð og stór,
Er stórðu köld sem ís,
Nú þráði hendi hans, sem þjóf
Tók heim í Paradís;
Því lostið brjóst og bænarþel
Hinn blíði Herra kys.

En herra sá, sem lögin las,
Nú leyfði vikur þrjár
Að lækna mannsins sjúku sál
Og sefa hugans fár;
Að hreinsa dreyra-dropa af hönd,
Sem drýgði banasár.

En aðeins blóð og beiskju-tár
Fá bætt um syndir manns;
Svo blóðgum tárur helti hann
Á hönd sér, morðingjans,
Unz Kains-markið mundu á
Varð merki Lausnarans.

VI

Við fangahúsið hér í borg
Er hola smánar, ber.
Í henni vesælt liggur lík,
Er línið brenna fer.
Í gryfju kalks þeir grófu það,
Og gröfin nafnlaus er.

Og þar, unz Kristur kallar menn,
í kyrð hann liggja má.

Því væri flónska fánýt tár

Að fella gröf hans á.

Hann hafði upprætt elskað líf

Og af því deyddur lá.

Því allir vega ástvin sinn.

Það urðu mannsins kjör.

Það drygir einn með augans heift

Og einn með flærð-á vör.

Með kossi fær hinn deigi dæmt;

Hinn djarfi slær með hjör.

—1931

INNIHALD

	Bls.
Forord	9

HUGSAD HEIM 13

Fjallkonan	15
Útlaginn	17
Eyjan Mín	18
Til Íslands	21
Frónsminni	23
Fullveldisdaginn	25

UM DAGINN OG VEGINN 27

Tilveran	28
Hafið	30
Kvenfrelsi	33
Hetjur Vorar	35
Endurómar	37
Kosningadaginn	38
Ég Ann Þér	39
Frelsishælið	41
Lundúna Mótið	43
Horfið	46
Menningin	49

	Bls.
Fjármál og Visindi	51
Bænin	52
Lokasennan	53
Sveitin Min	56
Vatnábygð	58
Minni Blaine Bygðar	62
Faðir Minn	66
Laufey	68
Kveðjur	69
Pú og Eg	70
Vor	71
Nú er Kalt	72
Í Skamdeginu	73
Jólakveðja	74
Jóla Hugsun	75
Jólin	76
Heilræði (stælt)	77
Bóndabeygja "	79
Gátan "	81
Auður og Iðja "	83

AVÖRP OG ERFILJÓÐ 84

Björgvin Guðmundsson	85
Káinn	87
Jón og Rúna	89
Björn og Rakel Björnson	91
Brúðkaupsljóð	93
Til Mr. og Mrs. P. S. Dalman	95

	Bls.
Bjarni og Ríkka Davíðsson	97
Til J. B. og Flú	99
Séra H. Sigmar	101
Til Sr. Fr. A. Fr. og frúar	103
Til Fr. A. Fr.	105
Valdi og Jóa	107
Til Guttorms	110
Sr. A. E. Kristjánsson	112
Helga Guðmundsdóttir	114
Karl og Matta	115
Gunnl. og Halldóra Gíslason	116
Í Gullbrúðkaupi	117
Ófeigur Sigurðsson	120
María Markan	122
Marteinn Jónasson	124
Gestur Oddleifsson	126
Til Fr. Guðm.	128
Til Dóru	128
Til Helgu Guðm.	129
Til Guðríðar Jones	130
Guðr. Jones	131
Jón Jóhannsson	132
J. P. Sólmundsson	133
Ófeigur Gunnlögsson	134
Kristbjörg	135
Jónas Stefánsson (frá Kaldbak)	137

	Bls.
LJÓÐABRÉF OG ANNAD LÉTTMETI	139
Ljóðabréf til H. S.	140
Bréf til T. T. K.	149
Ljóðabréf til G. L.	153
Geimurinn	157
Ósk	157
Ferðabæn	157
Hausavíxl	158
Far-rýmið	158
Framsæknin	158
Eilífðin	159
Skriftamál — Á „Sérvitringa“-móti	159
Sallinn og Hallinn	159
Örlögin	160
Undir Bréfi	160
Svar Til H. S.	160
Félagsmál	161
Afstaðan	161
Til Valda	161
„Búendatal“ — Fyrir munn R. K.	162
Slagurinn	163
Vísur Botnaðar	165

ÞYÐINGAR	167
Hver Á Sína Vísu — W. H. Carruth	168
Óbugaður — Wm. Henley	170
Einveran — E. W. Wilcox	171

	Bls.
Ykjur — V. Hugo	173
Hann — Úr ensku	174
Garðurinn Minn — T. E. Brown	174
Brunnar Rósir — E. G. Eastman	175
Blómin Við Veginn — Bliss Carman	176
Menn og Stof — Duncan MacGregor	177
Friður — 1906 — L. S. Hasbrouck	178
Þú Kannast Vestrið Við — A. Chapman	179
Robert Burns — R. G. Ingersoll	180
Kuðungurinn — O. W. Holmes	181
Sigurvegarnn — E. C. Auerin	183
Ég — Edgar Guest	184
Kveldgyðjan — Geo. Sterling	185
Aðeins Eina Nótt — W. Kirkconnell	186
(eftir Húnversku Kvæði)	
Yfirgefinn — Jean Chas. Bosquet	188
Kallið — Edw. Davison	189
Hún Mamma — Franklin Thordarson	190
Tréð — Joyce Kilmer	191
Fjallabúinn — Clifford L. Walters	192
Hrópið að Neðan — E. St. Clair Muir	194
Safnarinn — Mabel F. Loveridge	197
Maðurinn með Hlújárnið — Edwin Markham	198
Bæn Fyfir Hús Pitt — Louis Untermeyer	200
Er Nokkur Sæll? — F. Ralph Hollands	201
Regndagurinn — H. W. Longfellow	202
Örin og Ljóð.ð — "	203
Excelsior — "	204
Óður Lífsins — "	206

	Bls.
Frá Skóladögum — J. G. Whittier	208
Brjót, Brjót, Brjót — A. Tennyson	210
Út Yfir Brimgarðinn — ”	211
Ef — Rud. Kipling	212
Bæn Fyrir Spán-nýjan Engil	
Violet Alley'n Storey	214
Gesturinn — Ur ensku	215
Mér Vitraðist Herrann. — ”	216
Á Hæðinni — M. Lof. Crouse	217
Grafreiturrinn — Thos. Gray	218
Rubáiyát — Omar Khayyám	
(í þýðing Fitzgeralds)	224
Fanginn í Reading — Óscar Wilde	237

